

ב"ה

ליקוטי-מפתח והזכר כללי

לתורת כ"ק אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
בעניני י"ט-כ' כסלו

יוצא לאור על ידי מערכת 'קול מנחם' תש"פ
ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש קרית גת

תגובות, הערות ותיקונים ניתן לשלוח למייל:
TochenInyonim@gmail.com

פתח דבר

לקראת חג הגאולה י"ט - כ' כסלו הבעל"ט
 אנו שמחים להו"ל מפתח ותוכן ענינים מפורט לתורת כ"ק אדמו"ר בעניני י"ט
 כסלו.

*

מטרת ה"מפתח":

- (א) לעורר ולחזק ביתר שאת את הלימוד והעיון בתורת כ"ק אדמו"ר באופן של -
 'לעבן מיט דער צייט'
 (ב) להקל על מציאת השיחות, המאמרים וכו' בספרים בהם נדפסו.
 (ג) כיון שתורת רבינו "ארוכה מני ארץ ורחבה מני ים" ובמילא קשה ללמוד את
 כל הענינים במקורם - שיהי' ניתן לקבל עכ"פ סקירה כללית מהנקודות
 העיקריות וההוראות למעשה.

*

ויהי רצון שע"י הלימוד והעיון בתורת והוראות כ"ק אדמו"ר נשי"ד ובאופן
 המביא לידי מעשה - נזכה בקרוב - "מסמך גאולה לגאולה" - לגאולה הכללית,
 ולקבלת פני משיח צדקנו בפועל ותיכף ומיד ממש.

המערכת

יום הבהיר י"ד כסלו ה'תש"פ
 קרית גת - אה"ק תובב"א

תוכן עניינים

1.....	מאמרים - מוגה
3.....	מאמרים - בלתי מוגה
15.....	התוועדויות
44.....	לקוטי שיחות
46.....	אגרות קודש
47.....	רשימות

מאמרים

- מוגה -

פתח אליהו, י"ט כסלו, תשט"ו - מוגה - (א)

שורש הטבע - משם אלקים, דעת תחתון; שורש הנסים - משם הוי', דעת עליון. ע"י הנסים הנמשכים בעולם - המשכת הגילוי שלמעלה מהטבע בטבע - נעשה החיבור דדעת תחתון ודעת עליון.

והטעם שיש צורך בחיבור זה (דלכאורה הרי גם דעת תחתון הוא אמת):

א' מג' הפירושים ב"טבע" הוא - לשון מטבע, וקאי על הצורה והחיות האלקי שבעולם, הקשורה גם עם צורת החומר. והנה, התהוות חומר הנבראים היא מבחי' הדיבור (שעי"ז נעשים במציאות יש, להיותו לבוש הנפרד), והתהוות הצורה היא מבחי' הרצון (שעי"ז נעשים שייכים לענין הביטול, להיותו רק גילוי העצם). ונמצא, שגם הנהגה טבעית (השייכת לענין הצורה) היא מבחי' הרצון (אלא שבהנהגה טבעית הרצון הוא להנהיג את העולם באופן שהעולם הוא מציאות, ובהנהגה נסית - באופן שהעולם הוא כלא חשיב).

והיינו, שישנם שני אופנים בדעת תחתון: שהמטה מצ"ע הוא מציאות (ועפ"ז, דעת תחתון ודעת עליון הם הפכיים); ושמציאיות המטה היא כדי לגלות הענין ד"למעלה מעלה עד אין קץ" (ועפ"ז, דעת תחתון ודעת עליון בעצם מהותם הם ענין אחד - גילוי הענינים שבא"ס).

וענין האמת שבדעת תחתון (ש"שניהם אמת") הוא באופן הב', ולכן גילוי הוא דוקא ע"י החיבור שלו עם דעת עליון. והיינו, שהשלמות דהנהגת הטבע היא דוקא כשנמשך בו הגילוי שלמעלה מהטבע.

אמנם, בפרטיות - גם הענינים ד"למעלה מעלה עד אין קץ" ו"למטה מטה עד אין תכלית" הם שני ענינים, וחיבורם (וכן החיבור דדעת תחתון ודעת עליון, טבע ולמעלה מהטבע) הוא ע"י ענין שלמעלה משניהם - ההמשכה מבחי' "אנת הוא חד".

ברוך שעשה נסים, ש"פ וישב, מבה"ח טבת, ה'תשט"ו
- מוגה - (ב)

השורש דהנהגה טבעית - מזיווג חיצוני דחו"ב, והשורש דהנהגה נסית - מזיווג פנימי דחו"ב. וזהו "ברוך שעשה נסים

לאבותינו", לשון רבים - שהמשכת הנסים הוא ע"י הרמה ועלי ("ארים נסי") בחכמה ובבינה.

ובפרטיות: מצד הבינה - כי בחיצוניות בינה נמשך רק ההשכלה שבחכמה ולא העצמיות שלה (ולכן היא בבחי' דעת תחתון), משא"כ בפנימיות בינה מאיר גם עצם החכמה (ולכן היא בבחי' דעת עליון). מצד החכמה כפי שנעשית מקור לבינה (שנכלל בהרמה ועלי' דבינה) - כי בפרטיות, בחי' אין שבחכמה (כמו שנעשית מקור לבינה) היא ע"ד דעת תחתון, ובחי' יש שבחכמה (שלמעלה מלהיות מקור לבינה), היא עיקר הענין דדעת עליון מצד עצם החכמה - כי בדעת עליון גופא ישנם ב' אופנים: שהמטה הוא אין מצ"ע, ושהמטה הוא אין בכדי לגלות שאוא"ס הוא "למטה מטה עד אין תכלית".

והחיבור דשני ענינים אלו - ע"י שבהטבע עצמו ישנו ענין הביטול (בב' אופנים: לגבי החיות שבו - שע"ז הוא כלי לשינוי בצורתו ותכונתו, ולגבי התהוותו יש מאין - שע"ז הוא כלי לשינוי עצם מציאותו), וע"י שבהלמעלה מהטבע יש דוגמת טבע ("ברוך שעשה נסים", ל' רבים - נסים שלמעלה מהטבע ונסים המלוכבים בטבע; ובכאו"א מהם גופא ב' סוגים, כנגד ד' אותיות שם הוי').

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשכ"ו - מוגה - (א)

"יודוך ה' כל מעשיך וחסידך יברוכה" - "יברכו כה", המשכת גילוי אור במלכות ממקום שאין שייך בו אלא הודאה בלבד (והיינו שיש בה הן המעלה דתפלה - המשכת רצון חדש, והן המעלה דברכה - שהיא בדרך ציווי), בדוגמת ההמשכה שע"י תורה.

והמשכה זו היא ענין החסד - השפעה בריבוי שלמעלה מריבוי החסרון, דהיינו המשכת גילוי אור שלמעלה משייכות למלכות (משא"כ צדקה ענינה מילוי החסרון, המשכת הגילוי השייך למלכות), והו"ע פנימיות הכתר, עשירות.

שלימות ענין העשירות - בימי שלמה, שהאיר גילוי נעלה ביותר, עד שנמשכו אליו גם הניצוצות שבמקומות הרחוקים, בירור שבדרך מנוחה, שע"ז מתבטל המנגד בתכלית. וזוהי מעלת הגילוי דבית המקדש על הגילוי שהי' במשכן, שאז הי' הבירור בדרך מלחמה, ולכן גם לאחרי הבירור נשארו מנגדים.

ונוסף לזה ישנו ענין החסד שלמעלה גם מעשירות, שהוא ההמשכה מבחי' פנימיות עתיק (א"ס שברדל"א, שהוא עיקר הענין דעתיק, ובכללות הוא עצמות אוא"ס) שתהי' לעתיד לבוא, למעלה גם מההמשכה שהיתה בימי שלמה. ולכן יומשך הגילוי גם למטה יותר, במלכות דמלכות (כח הפועל בנפעל), ועד למטה בעוה"ז הגשמי.

ג' הענינים דתורה עבודה וגמ"ח היו גם קודם הבריאה, כיון שצורתם של ישראל (גם כפי שהם למטה) נחקקה במחשבתו ית' קודם שנבראו. ומ"מ לאחרי העבודה בפועל הענינים שנעשים למעלה הם נעלים יותר מכפי שהיו קודם העבודה (ולכן תוקף הקיום דמעשה בראשית נעשה בשיי בסיון דוקא, לאחרי קבלת התורה בפועל).

והטעם לזה - כי ע"י עבודת התומ"צ בפועל (בג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח) נפעל ענין התשובה, הן בנשמות והן (ובעיקר) בעולם, כב' הפירושים ב"מגורי אביו" - יראת אביו שבשמים ואסיפת הניצוצות (ושני הפירושים קשורים זה לזה, כי שלימות הבירור הוא ע"י עבודת היראה).

ועפ"ז יובן תיווך ב' הפירושים ב"פדה בשלום גו" (פירוש הפשוט - שהקב"ה פודה את הצדיקים, ופירוש הב' - שהאדם פודה את הקב"ה כביכול, כמארז"ל "כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור כו' כאילו פדאני כו"), כי גם פדיית הקב"ה את ישראל נפעלת ע"י עבודת האדם בג' קוין אלו.

הדיוק "כל העוסק" - בדוגמת בעל עסק הטרוד בעסקו כל היום, גם כשעוסק בעניני הרשות, ועי"ז נפעל "שלום" בכל עניני כחות נפשו, ובב' האופנים ("בשלום" - ב' שלום) דמלמעלה למטה (תורה וגמ"ח) ומלמטה למעלה (תפלה). ומקדים תורה לגמ"ח ותפלה, כי אמיתית ענין השלום היא ע"י התורה דוקא.

אמר ר' אושעיא כו' צדקת פרזונו, י"ט כסלו, ה'תשל"ט
- מוגה

"צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיזרן לבין האומות" - כי כשבמדינה אחת אין מניחים לישראל לקיים תומ"צ, הרי ע"י קיום התומ"צ בשאר המדינות נותנים כח גם לאלו הנמצאים באותה מדינה. ועד"ז גם במקומות הרווחה, כשאדם שבוי בידי יצרו ח"ו, יציאתו מהשבוי היא ע"י מי שאינו שבוי בידי יצרו בענין זה (וזהו "פיזרן לבין האומות" - שיצרו של זה שונה מיצרו של זה).

ועי"ז באים לבחי' "פרזונו", "פרזות תשב ירושלים", נקודת היראת שמים שלמעלה מהשכל [ובזה ב' ענינים - שהיא עצמה למעלה מהגבלה, ושהתפשטותה היא בלי-גבול; ובהתפשטות גופא ב' ענינים - שפועלת בכל כחות הנפש, ושהנקודה עצמה מתפשטת בהם], שאמיתית הבל"ג שבה יהי' לעתיד לבוא, וגם אז יהיו בה עליות לאין קץ.

וזהו הטעם לכך שעסק התומ"צ של אחד נותן כח לזולתו (גם לאלו השבויים בידי יצרים), מצד נקודת היראת שמים והביטול המאחדת את כל ישראל (שישנה בהעלם עכ"פ גם ברשעים). וכן הוא גם כשהאונס המונע קיום המצוה הוא מפני שע"פ תורה א"א לקיים מצוה זו (כמו בחו"ל או בזמן הגלות).

ב' טעמים שהמשכה זו היא ע"י "חסידך" דוקא: (א) מצד הביטול שלהם; (ב) מצד ענין החסידות, שהכחות הטבעיים נעשים כחות אלקיים. ולכן אין צורך בציווי על המשכה זו (אף שהיא בדרך ברכה, שהיא ע"י ציווי) - כי ענין הציווי הוא רק כשהעולם הוא מציאות לעצמו, ולא כשנמשך גילוי העצמות.

וזהו "פדה בשלום", שהפדי' דלעתיד היא בתכלית השלום, ולכן "כי ברבים היו עמדי" - שגם אלו הנמצאים בבחי' "רבים" מתאחדים בתכלית. ופדי' זו היא ע"י העסק בתורה (פנימיות התורה) ובגמ"ח ובתפלה בציבור (שענין כל אלו הוא המשכת פנימיות הכתר).

להבין ענין נרות חנוכה, ש"פ וישב, מבה"ה טבת, ערב חנוכה, ה'תשכ"ו - מוגה - (ב)

"יודוך ה' כל מעשיך וחסידך יברוכה" - המשכה ממקום נעלה ביותר שאין שייך בו אלא הודאה בלבד (והיינו שיש בה הן המעלה דתפלה - המשכת רצון חדש, והן המעלה דברכה - שהיא בדרך ציווי); והמשכה זו היא בכח "חסידך" דוקא, כי אמיתית ענין ההודאה הוא בפנימיות עתיק, שהו"ע החסד [למעלה מענין הצדקה (שנמשך ע"י צדיקים), שהו"ע ההמשכה מחיצוניות הכתר (אריך), ולמעלה גם מענין העשירות (שנמשך ע"י ישרים) - שהו"ע ההמשכה מפנימיות הכתר (עתיק)].

השינוי בהשתלשלות שע"י ההמשכה מבחי' אריך (צדיקים) - בדרך שליטה וממשלה על סדר ההשתלשלות; ע"י ההמשכה מבחי' עתיק (ישרים) - בדרך פעולה בסדר ההשתלשלות גופא; וע"י ההמשכה מפנימיות עתיק (חסידים) - בדרך ממילא. וכן בענין הבירורים: הבירור שע"י הגילוי דאריך - בדרך מלמעלה למטה; ע"י הגילוי דעתיק (הבירור שבימי שלמה) - באופן שנעשה שינוי בהתחתון עצמו (ולכן הוצרכו לבוא אל שלמה); ע"י הגילוי דפנימיות עתיק (הבירור דלעת"ל) - באופן שנגרש בהתחתון שמציאותו גופא היא אלקות (ולכן הבירור הוא במקומם עצמם). וזהו ענין הפצת המעינות עצמם (תורת החסידות, שענינה פנימיות עתיק) חוצה.

ועד"ז הוא הגילוי דחנוכה, שהוא מצד נס השמן, גילוי פנימיות עתיק; משא"כ בביהמ"ק, שהי' הגילוי דחיצוניות עתיק. ולכן דוקא נר חנוכה מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ, וזמן הדלקתו הוא משתשקע החמה - שגם בזמן ומקום החושך ישנו האור עצמו (שב"ריגלא דתרמודאי" עצמם נפעל "כליא", כלות הנפש).

והמשכת גילוי זה היתה דוקא ע"י המס"נ דמתתיהו ובניו (ולא ע"י המס"נ דפורים) - שנלחמו חלשים ומעטים נגד גבורים ורבים, כי הי' מונח אצלם שגם הטבע עצמו הוא אלקות.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשל"ח - מוגה

בתי כנסיות ובתי מדרשות כו' תינוקות מצפצפים בקולם - שלימוד התורה צ"ל קשור עם הקב"ה (תפלה), למעלה מהשכל. וזוהי העצה להנצל משליטת אוה"ע באופן של חיבור וזיווג.

"מקול מחצצים" - המחיצה בין טמא לטהור כו' שבהלכות התורה, עי"ז ש"הוי' עמו", למעלה מהשכל. וזהו "בין משאבים" - ששואבים מהמעייין והמקור דתורה.

לך ה' הגדולה וכו' והנצח זו ירושלים - מעלת מדת הנצחון (שמתעוררת ע"י המנגד) שמגעת בעצם הנפש, ובשבילה מבזבזים כל האוצרות: אוצר של יראת שמים - לא רק יראה תתאה, אלא גם יראה עילאה, ובתורה - גילוי פנימיות התורה באופן המובן גם לנה"ב.

"צדקת פרזונו בישראל" - מלשון "פרזות תשב ירושלים", גילוי למעלה ממדידה והגבלה, שבא ע"י העבודה דמס"נ שע"י ה"צדקה. . . בישראל שפיזרן לבין האומות".

פדה בשלום, ש"פ חוי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשט"ז
העולם בספירות - הוא המדות, יסוד העולם - הוא המוחין, וקיום העולם הוא ע"י המשכת המוחין בהמדות. והמשכה זו היא ע"י הג' קוין:

עבודה - העלאה מלמטה למעלה, תפלה, קו הגבורות ("שחיתתן בצפון") - הן בענין התגבורת שבגבורות (אהבה כרשפי אש), והן בענין הצמצומים שבגבורות (להיות מ"מארי דחושבנא" שע"ז מתעלה לבחי' ראש שבנשמה, ועי"ז נעשה אח"כ "מארי דחושבנא" באופן נעלה יותר, "שמאלו תחת לראשי").

גמ"ח - המשכת המוחין השייכים למדות, מצוות, קו החסד. תורה - המשכת מוחין פנימיים ועצמיים, בחי' יו"ד דשם הוי' שבנשמה (חכמה, איתן שבנשמה), שצריך להמשיכה בכל שאר הבחינות (ה"א - הבנה והשגה, וא"ו - מדות, ה"א - תורה שבע"פ).

זהו "כל העוסק בתורה כו' כאילו פדאני לי ולבני": "לי" - ז"א, "ולבני" - מלכות, ופדייתם היא ע"י המשכת המוחין שע"י הג' קוין.

לסרבה המשרה, י"ט כסלו, ה'תשט"ז

ביאור הענינים דמ"ם פתוחה ומ"ם סתומה - מאמר פתוח ומאמר סתום - בסדר ההשתלשלות (כפי שנמשכו מהתורה):

מאמר פתוח - מלכות דאצילות, בחי' דיבור, שעל ידה נתהוו עלמין דאתגליין, שהם בבחי' יש ומציאות בפ"ע (ונקראת "מאמר פתוח" - כיון שיש לה פתח שעל-ידו נעשה הגילוי למטה הימנה), והבירור מצד בחי' זו הוא בדרך מלחמה. מאמר סתום - ספירת הבינה, בחי' מחשבה, שעל-ידה נתהוו עלמין

וגם העבודה בזמן הגלות גופא צ"ל באופן ד"פרזות תשב ירושלים", למעלה ממדידה והגבלה, העבודה דמסירות נפש.

פדה בשלום, טו"ב כסלו, ה'תשמ"א - מוגה

הענינים שבפסוק "פדה בשלום גו'" - כפי שהם בתורה: "פדה" - ענין הפדי' בתורה, כיון שנמצאת למטה במקום החושך; "בשלום" - לימוד התורה באופן שאינו שייך למציאות העולם, ובתורה גופא - לימוד פנימיות התורה; "מקרב" - בדרך קירוב, לימוד באופן שמביא לידי מעשה, "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"; "כי ברבים היו עמדי" - ב' פירושים: (א) ע"י תפלת הרבים, (ב) שכולל את כל ישראל עמו.

- בלתי מוגה -

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשי"ב

בירור בדרך מלחמה או בדרך מנוחה, בכללות - תפלה ותורה, ובפרטיות (בכ"א מג' הקוים) - גליא דתורה ופנימיות התורה, צדקה וגמ"ח, תפלה סתם ותפלה בצבור.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשי"ג

גלות נמשל לשינה ועיבור: שינה - העלם הכחות הנעלים, ובפרט כח הראי', שהענינים סגורות - העדר ראיית אלקות, "אין אנו יכולים לדאות ולהשתחוות", שאינה דומה שמיעה לראי', אבל עדיין ישנו ענין של ראי' בחלישות - הרואה בחלום; ולמטה מזה הו"ע העיבור, העדר הראי' לגמרי. בהגאולה ובזמן הבית - ראיית אלקות בגילוי. בית המקדש הוא לא רק מקום מוכשר לגילוי אלקות, אלא באופן שמקום המקדש מתאחד ומתעצם עם האלקות, וזהו הענין דמקום הארון אינו מן המדה; ועד"ז בנבואה.

גילוי אלקות בבית המקדש - הוא ע"י עבודת הקרבנות, שע"ז נמשך אורות מרובים דתהו. ומשחרב בית המקדש - ע"י עבודת התפלה, בירור נה"ב. אבל קרבנות ותפלה הם העלאה למעלה, וכדי שתהי' ההמשכה למטה צ"ל גם גמ"ח. והממוצע ביניהם - תורה, קו האמצעי.

אמר ר' אושעיא מאי דכתיב צדקת פרזונו גו', י"ט כסלו, ה'תשי"ד

ע"י הפיזור דישראל בין האומות ישנו קיום התומ"צ בתמידות, ובתוקף גדול יותר, כי מצד ההעלם וההסתור והגזירות כו' מתעורר כח המס"נ. וכמודגש בהימים טובים שבזמן הגלות - חנוכה ופורים - שהגזירה וההצלה קשורים עם ענינים שלמעלה מהשכל דוקא. מענה אבנימוס הגרדי לאומות העולם על רצונם "להזדווג באומה זו", לכו וחזרו על

ועפ"ז מובן שישנו עילוי בנס המלוּבש בטבע, שבו הפעולה בטבע היא בתוקף יותר. וכן בעבודה ("זכיות") ישנה מעלה בעבודה הנעשית במצב של העלם והסתר, שבה דוקא ישנו העצם ממש.

וזהו תיווך ב' הפירושים ב"קטנתי" - "נתמעטו זכיותי", וביטול ושפלות: ע"י הביטול והשפלות בא לתנועה של תשובה, ועי"ז מגיע לבחי' העצם.

מזמור לתודה, מוצש"ק פ' וישב, כ"ף כסלו, ה'תשי"ז

קרבן תודה - הודאה על נס שלמעלה מהטבע, עבודת ההודאה שלמעלה מהבנה והשגה. ועבודה זו נמשכת מצד הענין ד"דעת עליון" למעלה, דכיון שאין בכח האדם להשיגו, הרי שייכותו להענין ד"דעת עליון" היא באופן של הודאה.

"דעת עליון" (שם הוי') - מיש לאין (ההשגה שהמציאות דלמעלה היא יש האמיתי, והבריאה היא כאין לגבי'), ו"דעת תחתון" (שם אלקים) - מאין ליש (ההשגה שההתהוות אינה בדרך עילה ועלול, שהו"ע יש מיש, אלא מענין שאינו בגדר מציאות). ושתי דעות אלו הן אמת (כמ"ש "א-ל דעות הוי").

תכלית כוונת הבריאה היא - לפעול גם בהיש (שנברא משם אלקים, "דעת תחתון") ענין הביטול דשם הוי' (דעת עליון). וזהו כללות ענין הנסים שלמעלה מהטבע, שעל-ידם נעשית העבודה באופן של הודאה, ובעבודת הקרבנות הו"ע קרבן תודה.

וזהו שלעתיד לבוא יתבטלו כל קרבנות היחיד, מלבד קרבן תודה, שעיקרו יהי' דוקא לעתיד לבוא - כי אז יהיו כל הענינים בגילוי.

וזהו "הריעו להוי' כל הארץ" - ר"ת הלכה: הכרעת ההלכה היא מצד שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות (ולכן גם ההלכות אינם בטלים לעתיד לבוא), והכלי לזה הו"ע הביטול ("נוחין ועלובין"), עבודת ההודאה. ועי"ז נעשה "הריעו" - לשון שבירת הישות והמציאות דהעולם, ועי"ז "הריעו" - לשון שירה ותרועה.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשח"ו

ביאור ג' הענינים דמזון לבוש ובית: מזון - נכנס בפנימיותו, ובעבודת האדם (בכללות) הו"ע התורה. לבוש - מקיף הקרוב (בדוגמת המדות שהם מקיפים על כח הדיבור, ולמעלה - תפארת דאימא שנעשה כתר לז"א), ובעבודת האדם קאי (בכללות) על המצוות. בית - מקיף הרחוק (ולמעלה הו"ע העיגול הגדול, שמקיף על כל העולמות בשווה), ובעבודת האדם הו"ע התורה שבע"פ (ולכן נקראו ת"ח בשם "בנאים").

מעלת הבית (תורה שבעל-פה) - ששומר על האדם וגם על הלבושים (המצוות), דכיון שהמצוות הם בדברים גשמיים דווקא, צריכים לשמירה שלא יתערבו בזה ענינים מהצד

סתמיין דלא אתגליין, שמרגישים את מקור חיותם, והבירור מצד בחי' זו הוא בדרך שלום.

וזהו "לסרבה המשרה", שתכלית העבודה היא שגם בעלמין דאתגליין ("משרה", חיצוניות העולמות ששם ההשפעה היא ע"י בחי' שר) - יהי' הענין דמ"ם סתומה ("לסרבה"), בירור בדרך שלום. ואזי נעשה "לשלום אין קץ", כי מצד המשכת מוחין דגדלות אפשר לסבול את כל הענינים, ואין מקום למחלוקת.

וההכנה לזה בעבודה בזמן הגלות - ע"י עשיית שלום בין נפש האלקית ונפש הבהמית, שנפש האלקית תתבונן באלקות גם ע"י ענינים גשמיים (השייכים לנפש הבהמית), ועי"ז תוכל להסביר ענינים אלו גם לנפש הבהמית.

קטנתי, ליל ש"ק פ' וישב, כ"ף כסלו, ה'תשי"ז

ענין האור (גילויים) הוא דבר נוסף על העצם (שאינו בגדר גילוי), נוסף גם על האור הכלול בהעצם, שהוא כמו העצם; וכמו הכחות הכלולים בנפש, שאינם בגדר גילוי והמשכה כלל. וכן במשפיע ומקבל - שכל המשפיע הוא למעלה לגמרי מגדר שכל המקבל, והשכל הנשפע למקבל הוא דבר נוסף על שכל המשפיע. וכן בגילוי השכל לעצמו - השכל הוא דבר נוסף לגבי מקורו.

אופן מציאות הגילוי מהעצם - ע"י העכבת העצם, שלמעלה הו"ע הצמצום (ואף שהעצם הוא בלתי מתגלה, מ"מ הרצון העצמי הוא שיהי' גילוי, וההעכבה על גילוי זה היא כעין העכבה על העצם). וכן גילוי כחות הנפש הוא ע"י העלם הכלים דוקא (כגון גילוי השכל ע"י העלם כלי המוח).

וע"י העבודה בבירור ההעלם וההסתר - ממשיכים את כל המדריגות עד להעצם ממש, כי בהעלם נמצאים כל המדריגות. וזהו מ"ש "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" - שלצדיקים (שעבודתם בבחי' הגילוי) נמשך רק אור, משא"כ ל"ישרי לב" (שעבודתם בבירור ההעלם) נמשך ענין השמחה, שלמעלה מאור.

וזהו שאמר יעקב "קטנתי גו'", שעבודתו היתה בבירור ההעלם (משא"כ עבודת אברהם ויצחק היתה בגילוי אור), ועי"ז המשיך "מכל החסדים" - חיצוניות הקו, "ומכל האמת" - פנימיות הקו, שהמשכתו מתפארת הנעלם, "כי במקלי" - מקל יו"ד, ראשית הגילוי דאור הקו, "עברתי את הירדן" - אור שקודם הצמצום, ולכן "ועתה הייתי לשני מחנות" - שהגיע בת"ת הנעלם, הכולל ב' הקוים דחסד וגבורה.

קטנתי, ש"פ וישב, כ"ף כסלו, ה'תשי"ז

הטעם שע"י הנס מנכין לו מזכיותיו - כי ענין הנס הוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע (שהרי הטבע אינו בטל לגמרי), שהו"ע שכר מצוה.

"טהורה היא", שלמעלה מהתלבשות (כי עיקר הנשמה אינה מתלבשת בגוף, אלא היא למעלה לגמרי מהתלבשות בעולם).

(ב) לשון שבועה: כדי שיומשך מבחי' עיקר הנשמה בהנשמה המלובשת בגוף, שהם באין-ערוך כלל, צ"ל ההמשכה מבחי' שלמעלה ממדידה והגבלה לגמרי - בחי' עתיק, שהו"ע השבועה (כדאיתא בזהר עה"פ "בי נשבעתי").

(ג) לשון שבע: המשכת שבע דרגין (שענינם בעבודה מלמטה למעלה - ברכות קריאת-שמע, קריאת-שמע ושמונה עשרה; ובהמשכה מלמעלה למטה - תפלין בראש ובזרוע, ארבע ציציות ומזוזה), כדי שיומשך אח"כ בעבודה בפועל ב"שבעת ימי הבנין", ועל-ידם - לעניני הגוף ונפש הבהמית.

וזהו "משביעין אותו תהי צדיק", דקאי על השפעת השובע בכאו"א מישראל מבחי' "צדיק" שבו, שע"ז יוכל לנצח במלחמת הגוף ונפש הבהמית; וע"ז פועלים בו את ההנהגה ד"תהי צדיק" בשם המושאל, וסוכ"ס - גם בשם התואר (וגם בפשטות הענינים, כשיודעים שסוכ"ס ינצחו - המלחמה היא בנקל יותר).

ונמצא, שבענין "משביעין אותו תהי צדיק" ישנם שני פירושים, שהם מן הקצה אל הקצה - תכלית העילוי והפירוש הפשוט, ושניהם שייכים זה לזה. וזה ביאור מאמר הזהר "ונפש כי תחטא, תוהא", שאף שענין זה הוא מצד בחי' היחידה שבנפש, מ"מ ע"ז נעשה ענין זה גם בנוגע לנשמה כפי שהיא מלובשת בגוף.

ועפ"ז יובן בענין שני הפירושים בפסוק "פדה בשלום נפשי" הפירוש הפנימי - העבודה שמצד בחי' היחידה שבנפש, שהיא בדרך שלום ואינו צריך למלחמה כלל; והפירוש הפשוט - "העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור" - שע"י שהפירוש הפנימי ישנו בכאו"א מישראל כפי שהוא בשרשו ומקורו למעלה, פועל הדבר על עבודתו למטה.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשכ"א

"אדם" - בגימטריא מ"ה, שיש בו שני פירושים: (א) "מה" - בלי מהות, מלשון "מה פשפת מה מצאת", וקאי על עצמות אין סוף, שמציאותו היא בבחי' בלתי מציאות נמצא; (ב) מלשון מהות, דהיינו שהוא מציאות דבר אלא שבטל, וקאי על אור אין סוף כפי שנמשך בהתחלקות דעשר ספירות.

ובענין זה היא פעולת המרכבה, ש"החיות נושאות את הכסא", וע"ז נושאות את בחי' אדם העליון שעל הכסא ("מה" מלשון מהות) לבחי' "לא אדם" ("מה" מלשון "מה פשפת מה מצאת"), וע"ז נמשך הביטול גם בבחי' אדם, שע"ז נעשית אצלו התכללות המדות זו בזו. ובזה ב' מדריגות: (א) התכללות הבאה מצד חלישות המדות, דהיינו שהמדה אינה בכל תוקפה, וע"ז סובלת את המדה ההפכית (כלומר שעם היותו "מה"

דלעומת-זה, ושמירה זו היא ע"י הגדרים וסייגים דתורה שבעל-פה. והכח לפעול את ענין השמירה - לפי שכן הי' בהתחלת הבריאה, שענין הקליפות הי' השמירה על הפרי (אלא שאח"כ ע"י החטא נתערבו בטוב כו').

וזהו "ורב שלום בניך", "אל תקרי בניך אלא בוניך" - שעל-ידי העסק בתורה שבעל-פה (שהו"ע הבית) בונים את העולם מתחלתו כפי שהי' בתחלת הבריאה, וע"ז נעשה מ"רב" (ענין הפירוד) שלום ואחדות. וזהו "פדה בשלום נפשי גו", שע"י עבודתו של דוד באופן של "ונפשי כעפר לכל תהי" ("שווית ודוממתי") - נעשה אצלו "פתח לבי בתורתך", שהו"ע הבית, שע"ז נעשה "כי ברבים היו עמדי", שה"רבים" בטלים ומתאחדים עם בחי' "עמדי".

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשי"ט

החילוק בין ברכה לתפלה: ע"י הברכה נמשך רק ענין שישנו כבר ("איש אשר כברכתו ברך אותם"), אלא שהי' בהעלם בבחי' סוכ"ע, שמ"מ ה"ה שייך לעולמות (בחי' אריך, שורש הנאצלים); ואילו ע"י התפלה נמשך רצון חדש לגמרי (מבחי' עתיק, שלמעלה משורש הנאצלים).

ואף שגם בכדי שתומשך הברכה למטה - צ"ל ההמשכה מבחי' עתיק, מ"מ יש ביניהם ב' חילוקים: (א) בברכה - ההמשכה מבחי' עתיק היא בדרך התלבשות, משא"כ בתפלה היא בדרך מעבר; (ב) בברכה לא נמשך בחי' עתיק עצמו, אלא שבחי' עתיק פועל שבחי' אריך יומשך בגילוי, משא"כ בתפלה - נמשך בחי' עתיק עצמו.

וכן הוא בעבודת האדם, שהתפלה היא בבחי' עתיק שבאדם - שהו"ע פנימיות הלב, מסירות-נפש וביטול במציאות (משא"כ לימוד התורה הוא בהבנה והשגה, וקיום המצוות הוא בהגבלה ובהתלבשות בדברים גשמיים).

אלא ש"לאו כל מוחא סביל דא", ולכן יש צורך בסייעתא דשמיא, ע"י הקדמת אתערותא דלתתא שע"י נתינת הצדקה באופן שלמעלה מהגבלה ("וחטאך בצדקה פרוק", "כל אשר לאיש יתן בעד נפשו"). ואדרבה, בזה יש מעלה גם לגבי ענין התפלה, כי ע"י נתינת הצדקה פועל ענין זה גם בגופו ונפשו הבהמית.

וזהו "פדה בשלום נפשי", שהגאולה והפדי' הפרטית דכאו"א היא ע"י ענין הצדקה הנקראת בשם "שלום"; והטעם לזה הוא "כי ברבים היו עמדי" - מצד הפעולה גם בה"רבים", הניצוצות השייכים אליו (בגופו ונפשו הבהמית ובחלקו בעולם).

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תש"ב

ג' פירושים ב"משביעין אותו (תהי צדיק ואל תהי רשע):"

(א) לשון שובע: כאשר הנשמה עומדת להתלבש בגוף ונפש הבהמית, נמשך בה ("שובע") מבחי' הנשמה כפי שהיא בדרגת

המקבל היא בפנימיות; והמשכה זו היא במקום הקדושה דוקא ("לעושי רצונו").

הטעם שחסד דז"א נקרא בשם "חסד זוטא" - כי השפעתו היא מצד הביטול; ואעפ"כ, דוקא בחסד זוטא ישנו אמיתית ענין הבלי גבול, כי ההשפעה שמצד הביטול מגעת בבחי' התנשאות עצמית (שבמדריגה זו אין הזולת סותר לו, ולכן משפיע לכל) - שלמעלה מבחי' התנשאות חיצונית (ששם ההשפעה להזולת היא רק לפי שהזולת אינו תופס מקום אצלו, שמזה נמשך בחי' חסד לישמעאל).

וזהו "קטנתי מכל החסדים" (נוסף על הביאור שבאגה"ק, שמצד החסדים נעשה הענין ד"קטנתי") - שע"י עבודת הביטול ("קטנתי") נעשית המשכת "כל החסדים", כיון שהביטול ד"קטנתי" מגיע בבחי' התנשאות עצמית.

ועפ"ז יובן מ"ש באגה"ק "שלא לשרוק עליהם ח"ו" (כולל גם שריקה דקדושה) - כי מבחי' ההתנשאות (גם דקדושה) יכול להסתעף ענין חסד דישמעאל, ולכן צריכה העבודה להיות באופן של ביטול דוקא ("להשפיל רוחם כו' ומענה רך כו'").

קטנתי, י"ט כסלו, ה'תשכ"ג

"ארץ הרים ובקעות" - בכאו"א מישראל (שנקראו "ארץ חפץ") ישנה העבודה ד"הרים" ("אברהם שקראו הר", אהבה) והעבודה ד"בקעות" (מקום שפל, יראה וביטול).

ועבודת הביטול מגעת למעלה יותר מעבודת האהבה, בדוגמת חותם המתהפך - שדוקא ע"י העבודה ד"חותם שוקע" (ביטול) נעשה למעלה "חותם בולט" (גילוי אוא"ס בלי לבושים המסתירים).

ענין זה כפי שהוא למעלה - בחי' חסד דאצילות, שנקרא "חסד זוטא", כיון שהשפעת החסד בעולם האצילות היא מצד הביטול; משא"כ בחסד דקליפה (חסד דישמעאל) ההשפעה היא מצד ענין ההתנשאות (אלא שאין זה התנשאות עצמית, אלא התנשאות חיצונית בלבד, ולכן נרגש אצלו הצורך להתייחר ע"י ההשפעה אל הזולת), ושרשו מבחי' החסד שלמעלה מאצילות, ששם "כחשכה כאורה".

וזהו "קטנתי מכל החסדים" - שהשפעת החסד דקדושה קשורה עם ענין הביטול, בב' אופנים: גילוי החסדים שלמעלה פועל את ענין הביטול ("קטנתי") למטה (כהביאור באגה"ק), ועבודת הביטול ("קטנתי") למטה פועלת המשכת "כל החסדים" מלמעלה (כנ"ל, שה"חותם שוקע" למטה פועל "חותם בולט" למעלה).

קטנתי, י"ט כסלו, ה'תשכ"ד

"מים העליונים" הם מקור התענוגים העליונים והרוחניים, ו"מים תחתונים" הם מקור התענוגים התחתונים והגשמיים; וביניהם יש בחי' "הרקיע המבדיל", כדי שהמלאכים (שהם

מלשון מהות, יש בו גם ענין הביטול ד"מה" בלי מהות); (ב) התכללות שישנה גם כשהמדות הם בתוקפן, שנרגש בהן שאין שלימות למדה אחת בלי המדה ההפכית (כלומר שמתבטל ממהותו לגמרי, ונעשה לגמרי בבחי' "מה" בלי מהות).

ובעבודת האדם: (א) עבודת נפש האלקית עם נפש הבהמית, שע"י נעשה עילוי רק בכחות החיצוניים דנפש האלקית (ובעבודת התפלה הו"ע תפלת היחיד) - התכללות שמצד חלישות; (ב) עבודת נפש האלקית מצד עצמה (בחי' רעותא דלבא), שע"י מגיעים עד להפנימיות שלמעלה (ובעבודת התפלה הו"ע תפלת הציבור) - התכללות גם כאשר המהות בתקפה. ועד"ז הוא החילוק בין עבודת המרכבה דמלאכים (שהיא בחיצוניות העולמות) לבחי' "האבות הן הן המרכבה" (שהיא בפנימיות העולמות).

וזהו החילוק בין פדי' באופן של מלחמה (שאינה תכלית הפדי', כיון שיש עדיין מקום ללעו"ז) לפדי' באופן של שלום (שהיא באופן ד"כי ברבים היו עמדי") - הנעשית ע"י העבודה בג' העמודים שכנגד ג' האבות (ש"הן הן המרכבה") ובאופן ד"מתפלל עם הציבור" דוקא (כנ"ל שתפלת הציבור דוקא מגעת בפנימיות).

רבי שמעון פתח, י"ט כסלו, ה'תשכ"ב

שייכות הפירושים בפסוק "הנה ישכיל עבדי" (בנ"י, צדיקים, משיח, וספירת המלכות) - שהעלי' דספירת המלכות נעשית ע"י עבודתם של ישראל, עבודה פשוטה, עבודה מצד כחות פנימיים, ועבודה שמצד כחות המקיפים.

ירידת המלכות למטה מכל הספירות - בדוגמת נקודת החיריק שלמטה מכל האותיות, ועלייתה לעת"ל למעלה מכל הספירות - בדוגמת נקודת החולם שלמעלה מכל האותיות; "אני ראשון ואני אחרון".

הקשר לענין החלומות (שבפרשת השבוע) - שע"י העבודה בזמן הגלות "היינו כחולמים" נעשה עילוי גדול יותר, "אז ימלא שחוק פיננו"; וזהו שחלום הוא גם מלשון חוזק ובריאות. השייכות לי"ט כסלו - שע"י המאסר נעשה הוספה וחיוזק בהפצת המעיינות.

קטנתי, ש"פ וישלח, ח"י כסלו, ה'תשכ"ג

בבחי' החסד שלמעלה ישנם בכללות ב' מדרגות:

(א) חסד דאריך ("רב חסד") - בחי' אור מקיף, שהמשכתו אינה פועלת חסרון בהמשפיע ("זה נהנה וזה לא חסר"), ולכן גם הנאת המקבל אינה בפנימיות; וכיון שבבחי' זו "כחשכה כאורה", יכולה להיות ממנה יניקה כו' ("לעוברי רצונו").

(ב) חסד דז"א ("חסד זוטא") - בחי' אור פנימי, שהמשכתו פועלת חסרון בהמשפיע ("זה נהנה וזה חסר"), ולכן הנאת

(לא רק מבחי' הנקודים, תהו, שרש חיות המרכבה, אלא) מבחי' עקודים.

ולאחרי מ"ת הרי זה בכח כאו"א מישראל - ע"י התומ"צ. ולכן יש בתורה בחי' אדם (זאת התורה אדם; רמ"ח פיקודין כנגד רמ"ח אברים דמלכא), וגם בחי' כי לא אדם הוא (אנכי מי שאנכי); וכן יש בה ב' הענינים דהעלאה והמשכה.

וזהו ענין ג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח (שעל ידם נעשה פדה בשלום) - ב' הקוין דהעלאה והמשכה, וחיבורם יחד (ע"י קו האמצעי - החוט המשולש לא במהרה ינתק).

יום אשר עשה ה' לנו, ש"פ וישב, מבה"ח טבת, ה'תשכ"ה

הרמז באגה"ק של רבינו הזקן: "יום יט כסלו, יום השלישי שהוכפל בו כי טוב, יום הילולא רבה של רבינו הקדוש נ"ע" - לג' הענינים **דעולם** (יום ג') **שנה** (י"ט כסלו) **נפש** (יום הילולא רבה), שהם כנגד ג' עולמות בי"ע, גם הכלליים, עד לג' המדריגות שהוא ושמם בלבד שלפני הצמצום; ולמעלה מזה - "יום אשר עשה ה' לנו" - המשכת בחי' אצילות, ועד להמשכת העצמות.

וענין זה נפעל ע"י מעשינו ועבודתינו - עבודת רבינו הזקן בגילוי פנימיות התורה מתוך מס"נ, כולל המס"נ לנתק את עצמו ממס"נ שיש בה עונג מצד הגילויים היותר נעלים כדי לעסוק בהפצת המעיינות חוצה.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשכ"ז

התחלת חטא עץ הדעת היא ע"י ההרגשה בגשמיות העולם, שהו"ע הדעת. והענין בזה בנפש האדם - שע"י כח הדעת נעשה תערובות טוב ורע.

וטעם הדבר - כי המדות מצד עצמן אינן יכולות להתערב זו בזו, ורק ע"י הדעת נעשה עירוב והתכללות המדות זו בזו; אלא שבבחי' חסדים המכוסים (כשמאיר במדות בחי' פנימיות המוחין, שאז המדות בטלות לאור השכל שבמוחין) - א"א להיות מזה יניקה ללעו"ז, משא"כ בבחי' חסדים המגולים (כשמאיר במדות בחי' חיצוניות המוחין בלבד, שאז הן באופן של ישות) יכולה להיות יניקה ללעו"ז.

וזהו שהתחלת שבירת הכלים היא מבחי' הדעת: מה שידוע שבלעו"ז אין מוח הדעת - היינו פנימיות הדעת, ששם אין מקום ליניקה ללעו"ז מצד ענין הביטול; אבל כללות מוח הדעת ישנו גם בלעו"ז, ואדרבה - דוקא על-ידו יכול להיות תערובות טו"ר.

וזהו מ"ש לעתיד לבוא "לא ירעו ולא ישחיתו גו' כי מלאה הארץ דעה גו'", כי לעתיד לבוא יתגלה בחי' פנימיות הדעת, ועי"ז תבטל מציאות הלעו"ז.

למטה מהרקייע) יוכלו לקבל את השפע מלמעלה ולחלקו לכל עולם לפי ערכו ומדריגתו (בדוגמת חצר הכבד המבדיל בין אברי הנשימה לאברי העיכול, כדי שאברי העיכול יוכלו לפרר את המאכל ולחלקו לכל אברי הגוף).

ונוסף על חלוקת השפע לכל עולם לפי ערכו, ישנו גם ענין הפסולת שיוצאת לחוץ. ובזה ב' מדריגות: (א) "את המות" - החיות המצומצמת הנמשכת ל"ע' שרים", בדוגמת החיות המצומצמת שבדומם; (ב) "ואת הרע" - החיות המשתלשלת מחיות זו לענינים המנגדים לקדושה.

וזהו ענין קליפת פעור: כאשר המציאות הניזונית מהפסולת (בחי' "מות") מחשיבה פסולת זו כדבר עיקרי ("שהיו מתריזין בפני") - היא יורדת ממדריגתה, ונעשית בחי' "רע".

ועל זה נאמר "ונשב בגיא מול בית פעור": העצה נגד קליפת פעור היא הישיבה בבחי' "גיא", שהו"ע בחי' "אין", "סתיו דכל סתימין" (כמשל הגיא, שאפילו דבר גדול הנמצא בו הוא בהעלם והסתר); והיינו, שכשהאדם משיג בשכלו שהאמת היא "כדעת עליון" (שלמעלה יש ולמטה אין) ולא "כדעת תחתון" (שלמטה יש ולמעלה אין) - ה"ה עוקר את קליפת פעור.

ובעבודת האדם: "דעת תחתון" - הו"ע קריאת שמע, שענינה ביטול היש להתאחד עם שרשו ומקורו, אבל באופן שישנה מציאות היש, ואינו בטל במציאות לגמרי; ו"דעת עליון" הו"ע התפלה, שענינה ביטול במציאות לגמרי.

ולכן מי שתורתו אומנתו אינו מפסיק לתפלה - כי מאחר שעבודתו היא בענין החכמה, שהיא למעלה באין ערוך לגבי המדות, ישנו אצלו בדרך ממילא הענין ד"דעת עליון", ואינו צריך לתפלה (ומ"מ מפסיק לקריאת שמע, כי צ"ל גם העבודה ד"דעת תחתון" - העבודה בהיש כפי שהוא במציאותו). ולכן אמר ר' חייא "מן יומי לא כוונית כו" - כיון שהיתה תורתו אומנתו, ולכן לא הוצרך לענין הכוונה בתפלה.

וזהו "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת" - שנוסף על הביטול ("קטנתי") שנעשה מצד עבודת התפלה ("מכל החסדים"), ישנו ביטול נעלה עוד יותר שנעשה מצד לימוד התורה ("ומכל האמת").

פדה בשלום נפשו, י"ט כסלו, ה'תשכ"ה

החילוק בין מרכבת החיות למרכבת האבות:

מרכבת החיות - מצד ביטולם ה"ה מעלים את האדם (ז"א) למעמד ומצב שיהי' ניכר בו הביטול שנמשך מבחי' מ"ה, ועי"ז יהיו ג' הקוין שבו בהתכללות וביטול אמיתי (לא רק ביטול היש, אלא ביטול במציאות).

ומרכבת האבות - בחי' ז"א דאצילות, שבעתיקא אחיד ותליא - העלאת בחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא, שיומשך בו

וזהו "וישב יעקב גו' בארץ כנען" - ל' סוחר, שהו"ע ירידת הנשמה למטה לברר את הניצוצות (וזהו "מגורי אביו", ל' אסיפה ובירור הניצוצות, ול' יראה - שהו"ע הדעת הנ"ל, שעל-ידו נעשה הבירור). וההקדמה לזה הו"ע ישובי עשו ותולדותיו, שהם הניצוצות דתהו שנפלו בשבה"כ (אלא שזהו "בדרך קצרה", כי ההתיישבות שבתהו היא בבחי' קיצור ומיעוט).

קטנתי, ש"פ וישלח, י"ד כסלו, ה'תשכ"ח (א)

ב' ענינים בספירת החסד: חסד דתיקון - נקרא בשם "חסד" (כדעת המקובלים האחרונים), כי שם הוא מצד הביטול; וחסד דתהו - נקרא בשם "גדולה" (כדעת המקובלים הראשונים), כי שם הוא מצד הגדולה.

ובפרטיות - גם בתיקון ישנו ענין החסד כפי שנקרא בשם "גדולה", משני טעמים: (א) כיון שהוא כלול בכל המדות ("אזיל עם כולו יומין"); (ב) כיון שמהות החסד עצמו (ולא רק הארה ממנו) נמשך למטה.

ולאידך - גם בתהו ישנו ענין החסד כפי שנקרא בשם "חסד", והיינו המשכת החסד דתהו כפי שנמשכת רק במקום הביטול, שלא תהי' יניקה לחיצונים ("אברהם שיצא ממנו ישמעאל"); וענין זה נפעל ע"י עבודתו של יעקב (ששרשו מתיקון) בבירור עשו (ששרשו מתהו). והכח לזה - מפני שהשורש דתיקון הוא למעלה מתהו.

וזהו "קטנתי מכל החסדים גו'" - ב' חסדים, "חסד מלבר" (חסד דתיקון) ו"חסד מלגאו" (חסד דתהו), ושניהם פועלים ענין השפלות והביטול ("קטנתי").

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשכ"ח (ב)

החילוק בין "חסד דלבר" (חסד דאצילות, עד לבחי' אצילות דכללות) ל"חסד דלגאו" (חסד שלמעלה מאצילות, גם מבחי' אצילות דכללות): ב"חסד דלבר" - השפעת החסד היא מצד השפלות, דהיינו מצד תפיסת המקום של המקבל; ואילו ב"חסד דלגאו" - השפעת החסד היא מצד הגדולה וההתנשאות, ולא מצד תפיסת המקום של המקבל (כמשל פירורי סעודת המלך - שהם הפקר, אלא שלגבי המקבלים הם הון רב ויקר).

ואף שכל ההשפעות מלמעלה הם ברצון, מ"מ ההשפעה מבחי' "חסד דלגאו" אינה מצד תפיסת המקום של המקבל, אלא מפני שטבע הטוב להיטיב, ולכן משפיע גם למי שאינו ראוי כלל. אלא שמ"מ כתיב "מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח", שהכלי להמשכת פנימיות האור הוא "דכא ושפל רוח" דוקא.

שני ענינים אלו ישנם גם בכללות הענין דתהו ותיקון - שחסד דתהו (חסד דישמעאל) הוא מצד הגדולה, וחסד דתיקון (חסד דאברהם) הוא מצד הביטול. ועי"ז שתיקון מברר לתהו,

והענין בעבודת האדם: כשמתבונן בעניני העולם באופן של דעת (דהיינו בדרך בירור, ע"י התלבשות במתברר, ולא ע"י השפעת ריבוי אור בלבד) - יגיע להכרה ש"הוי' הוא האלקים", ועד ש"אין עוד מלבדו".

וזהו "פדה בשלום נפשי מקרב לי": אף שישנו ענין המלחמה עם הלעו"ז, הרי מלחמה זו היא בדרך שלום וקירוב ("קרב" - לשון קירוב), ע"י התלבשות בנפש הבהמית והפיכתה לטוב ("כי ברבים היו עמדי").

וזהו "כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור כו'": כשעוסק בתומ"צ באופן של התלבשות לברר ולזכך את נה"ב ("מקרב") - עי"ז נעשה "פדאני לי ולבני כו'", היפך ענין השבירה (סיבת חטא עה"ד, שהוא כללות החטאים, שעל-ידם באה הגלות).

וישב יעקב, ש"פ וישב, כ"ף כסלו, ה'תשכ"ז

ענינו של חטא עין הדעת - הרגש הטעם הגשמי, עי"ז שרצונו של אדה"ר הי' לטעום טעם גשמי כמו שהוא מצ"ע. ועי"י החטא נעשתה ירידה בכל סדר ההשתלשלות, גם בעולם היצירה, שהו"ע המדות - היינו שנעשה בהם ענין ההרגשה, שהו"ע חיצוניות המדות, חסדים המגולים (ובעבודת הוי' - הענין ד"קרבת אלקים לי טוב"), שמהם יכול להיות יניקה לחיצונים. חטא עה"ד פעל תערובות טוב ורע, שענין זה הוא מצד הדעת - דכיון שבהדעת בא השכל בריבוי פרטים, לכן פועל ענין ההתכללות וההתערבות (ואף שהקליפות אין להם מוח הדעת, היינו פנימיות הדעת, אבל יש להם חיצוניות הדעת).

וכיון שע"י התערובות נעשה גם דקות הרע, צריך ליגיעה רבה כדי להבחין בו ולברר הטוב מן הרע, וענין זה נעשה ע"י מוח הדעת. ואף שההבחנה עצמה יכולה להיות גם מצד חו"ב, מ"מ ההחלט מה לעשות הוא מצד מוח הדעת, להיותו למעלה מחו"ב. וזהו"ע "ובחרת בחיים", שמצד בחי' הדעת, שהו"ע הידיעה בבחי' "לא נדעך" (למעלה גם מסוכ"ע, ששייך בו עכ"פ ידיעת השלילה, חכמה), שעצם הנפש מכיר בעצם א"ס (שענין זה נמשך לכאו"א מישראל) - נעשית הבחירה בחיים.

וזהו שהתחלת השבירה היתה בבחי' הדעת, דקאי על חיצוניות הדעת, משא"כ בפנימיות הדעת לא היתה שבירה (ואדרבה - הוא שורש ומקור הבירור בדרך עבודה מלמטה למעלה), וזהו"ע מלך השמיני שלא נאמר בו וימת (בתורה); משא"כ בדה"י, שהוא בבחי' מלכות, ששם לא נעשה ענין הבירור).

וזהו "פדה בשלום נפשי מקרב לי", הפדי' במלחמה שבדרך קירוב, שע"ז פועלים שמבחי' "רבים" נעשה "עמדי" - שמציאות התחתון גופא נהפך לאלקות.

(א) "צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות" - כדי שיוכלו לברר גם את הניצוצות המרוחקים ביותר. ונוסף לזה - כיון שבכל מדינה (גם במדינות שאין בהם גזירות) ישנם קשיים השייכים למדינה זו (ואדרבה - בענין זה הוא עיקר תפקידם), וכשבנ"י הנמצאים במדינה אחרת מתנהגים כראוי באותו ענין, ה"ז מסייע לישראל שבאותה המדינה שבה יש קשיים בענין זה.

(ב) פיזור ובזבז האוצרות בשביל הנצחון במלחמה, שהו"ע הכחות המיוחדים (ובפרט - הכח דמסירות נפש) שניתנו בדורות האחרונים.

דיוק הלשון "צדקה" - שאין זה בבחי' פרעון או תשלום שכר, אלא צדקה בלבד. ועי"ז, גם עבודתם של ישראל היא באופן של צדקה, בבחי' עבודת עבד.

ועי"ז נעשה "צדקת פרזונו בישראל" - "פרזות תשב ירושלים", דהיינו שלא יהי' אויב להגן מפניו על שלימות היראה, ולכן לא יהי' צורך ב"חומה" ("אני חומה זו תורה") של אבנים, אלא יהי' הענין ד"חומת אש", התורה כפי שהיא בבחי' "אש שחורה ע"ג אש לבנה" שלמעלה מאותיות (וההכנה לזה - ע"י לימוד התורה עתה באופן זה).

פדה בשלום, ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת, ה'תשכ"ט (ב)

שייכות ב' הפירושים בנצח (נצחון ונצחיות): מדת הנצחון היא למעלה ממדידה והגבלה (ע"ד ענין הנצחיות), כיון שענין הנצחון נוגע בעצם הנפש (עד לבחי' התנשאות עצמי, שלמעלה מהתנשאות על העם).

גילוי מדת הנצח לעתיד לבוא - ע"י העבודה מצד מדת הנצח שלמטה, למעלה מחשבונות וללא שינויים, שהיא כללות ענין העבודה בזמן הגלות. ובשביל עבודה זו מבזבזים את האוצרות שלמעלה, שהוא "אוצר של יראת שמים" (וזהו "והנצח זה ירושלים", שלימות היראה).

וזהו "צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות" - עבודת בני' בזמן הגלות מצד מדת הנצח, שע"ז באים להעילוי ד"פרזונו" מלשון "פרזות תשב ירושלים" - גילוי מדת הנצח שלמעלה. ומ"מ יהי' לעת"ל "חומת אש" שהו"ע הרצוא, ועד"ז צ"ל גם עתה העבודה באופן של אש (וענין זה מרומז כבר בתחילת הבריאה - "בראשית" אותיות "ברית אש").

קטנתי (א) ופדה בשלום (ב), ש"ק ומוצש"ק פ' וישלח, י"ט כסלו, ה'תש"ל

השראת השכינה בביהמ"ק - לא כהדעות שזהו רק זיו והארה, ורק מוכשר להשראת אלקות, אלא בחי' העצמות, ובאופן של כלי.

נמשכים בתיקון גם האורות דתהו, היינו שב"חסד דלבר" נמשך ומתגלה גם "חסד דלגאו" כמו שהוא.

ועפ"ז יובן הטעם, שכשהקב"ה עושה לאדם נס צריך הוא להיות שפל רוח במאד (כמ"ש באגה"ק ד"ה קטנתי; ושייך גם למ"ש "פדה בשלום גו", כי ענין השלום יכול להיות דוקא במקום הביטול), אף שהמשכת הנסים היא מבחי' "חסד דלגאו", שהוא בבחי' גדולה - כי כדי שיומשך בחי' "חסד דלגאו" צ"ל תחלה הבירור ע"י ענין השפלות, כי בחי' "מרום וקדוש" נמשכת דוקא בבחי' "דכא ושפל רוח".

אלה תולדות יעקב יוסף, ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשכ"ח (ג)

חסד דקדושה (חסד דאברהם שהוא חסד דז"א, "חסד דלבר") פועל ביטול, לפי שהמשכתו היא מצד הביטול; ואילו חסד דקליפה (חסד דישמעאל ששרשו מתהו, "חסד דלגאו") פועל תוקף וגסות הרוח, לפי שהמשכתו היא מצד התוקף וגסות הרוח (ואף שהמשכה לישמעאל היא מאברהם, הרי לידת ישמעאל היתה קודם שנימול אברהם, ואז הי' במדריגת חסד דתהו).

שורש התיקון הוא למעלה מתהו, ולכן בכח התיקון לברר לתהו; ויתרה מזו - שלאחרי בירור התהו ע"י התיקון נעשה עילוי גדול עוד יותר, שהוא המשכת בחי' "חסד דלגאו" כמו שהוא.

וזהו שתמה יעקב על אלופי עשו "מי יכול לכבוש את כולך", לפי שמצד שרשם יש בהם התוקף דתהו שקדם לתיקון. והמענה לזה הוא - "אלה תולדות יעקב יוסף": תוקפם של אלופי עשו הוא רק בחיצוניות הענינים (שתהו קדם לתיקון); אבל כשבחי' יעקב (תיקון, שבשרשו הוא למעלה מתהו) נמשכת בבי"ע ע"י יוסף (שענינו הירידה לבי"ע לברר בירורים) - אזי "ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה את כולם", שמבטל את החיצוניות דעשו ומעלה לשרשו ומקורו.

אמר ר' אושעיא כו' צדקת פרזונו, י"ט כסלו, ה'תשכ"ט (א)

בפסוק זה נרמז תוכן כללות עבודתם של ישראל בקיום התומ"צ: "מקול מחצצים" - קול העוסקים בתורה בעניני מחיצות (ההבדלה בין טמא לטהור), ובעבודה - שצריך להעמיד מחיצה בינו לבין העולם כולו; "בין משאבים" - לימוד ושאירת מי התורה באופן שמבינים ("בין" - ל' בינה) שהיא חכמתו ורצונו ית'; ועי"ז נעשה "צדקת פרזונו בישראל" - "פרזות תשב ירושלים", מעמד ומצב של הרחבה.

כדי שיוכל להיות "פרזונו" לשון "פרזות", צ"ל תחלה "פרזונו" לשון פיזור. ובהו ב' פירושים:

כולו" - שנברא בשביל ישראל ובשביל התורה; "אף מקרב את הגאולה" - שלימות שלמעלה מהבריאה.

ד' ענינים אלו הם כנגד ד' עולמות אבי"ע וד' הפלוגות בספירות. ומזה מובן שע"י עסק התורה לשמה ממשיך בחי' מקיף הכללי שלמעלה מהתחלקות (שהו"ע העקודים, ובכללות הוא עצמות אוא"ס), ולכן פועל בכל הד' עולמות.

במאמר אדה"ז בענין העקודים מבאר תחלה כללות הענין דאורות וכלים מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, ומבאר שבכל עולם ישנם כל ג' הבחינות חב"ד חג"ת נה"י, דוגמת ההתכללות דדצח"מ, שהוא בהעלם השייך להעלם העצמי. ולכן מקשה דמעתה דוקא יש להבין איך אפ"ל התהוות בע"ג מבלתי בע"ג, כי אמיתית ההגבלה הוא מצד ענין ההתכללות.

ולכן הענין ד"כל העוסק בתורה לשמה" שייך לכאו"א, כי בהמשכת בחי' העלם העצמי כולם שוין.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשל"ב (א)

עיקר הענין דפדה בשלום הו"ע התורה, וכפי שנקראת בשם שלום, וניתנה לעשות שלום בעולם, כי, החילוק בין הברור באופן של מלחמה, להברור באופן של שלום (כפי שהי' בזמן ביהמ"ק, ובפרט בימי שלמה), בעבודת כאו"א מישראל, הוא החילוק שבין הברור שע"י תפלה, בחרבי ובקשתי, להברור שע"י תורה, שאינו מתלבש בדבר המתברר, אלא כמו מלך שנמצא בהיכל מלכותו, ומשם נותן הוראה שדבר זה מותר, כשר וטהור כו'.

וצריך להבין: הרי הענין ד"תורה אחת" הוא למעלה מענין ה"שלום" שבתורה, ששייך רק כשיש ב' ענינים שהם הפכיים זמ"ז. ובפרטיות יותר: גם הענין דתלת קשרין כו' אורייתא וקוב"ה, הוא למעלה מענין השלום, שהרי לאחרי שנתקשרו יחדיו, שוב לא שייך ענין השלום. ועאכו"כ הענין דאורייתא וקובייה כולא חד (כמו "איהו וחיוהי חד"), שבודאי באין ערוך לגמרי מענין השלום שבתורה.

אך הענין הוא, שדוקא ע"י הירידה לעשות שלום בעולם נפעל עילוי גדול בתורה - "כפי שהיא בבחי' התענוג, כיון שע"ז נשלמת הכוונה שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

אמנם, כדי שתהי' הדירה בתחתונים, לא מספיק ענין התורה בלבד, כיון שאור התורה יכול להשאר למעלה, וכדי שיומשך למטה בעולם העשי, צ"ל גם ענין הצדקה.

וישב יעקב, ש"פ וישב, מבה"ח טבת, ה'תשל"ב (ב)

הירידה וההשפלה ד"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" (ב' בחי' ארץ) - ירידת הנשמה בגוף, שע"ז נעשית עלי' גדולה יותר מכמו קודם שירדה, וכמו ענין המסחר ("כנען" דקדושה) שהוא בשביל הריח.

ואף שביהמ"ק הוא מוגבל - "הנה מקום אתי", "אתרי טפלה לי", שגם מקום המציאות וההתחלקות (שמצד אור הממלא) הוא בטל בתכלית.

וענין זה הי' בגילוי בביהמ"ק, ש"מקום הארון אינו מן המדה", וע"ז נמשך בעולם כולו, שיהי' דירה לו ית' באופן נעלה יותר מאשר ב"שמים ושמי השמים".

הגילוי בביהמ"ק נעשה ע"י עבודת הקרבנות (וגם ע"י עבודת התפלה), שהיתה ע"י כהנים - המשכה למעלה, ליום - העלאה, וישראלים - המשכה למטה.

ועד"ז הם ג' הענינים דדורון תפלה ומלחמה שבעבודת יעקב בהברור דתהו, וג' הענינים דתורה עבודה וגמ"ח שעל ידם נעשה הענין ד"פדה בשלום".

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשל"א (א)

ענין העשר ספירות, וכן ענין הרצון שלמעלה מהם, הוא מצד הכלים, משא"כ מצד האורות הרי זה באופן של אחדות הפשוטה ("אני הוי' לא שנית"). וכמו באדם למטה, שכח החכמה כמו שהוא בעצם הנפש הוא בהעלם ואינו מובדל מזולתו, וע"י ענין הכלים נמשך בגלוי ונעשים בו שינויים. ועפ"ז יובן אופן המשכת שכל האדם מלמעלה ממנו, שהוא ע"י האותיות שהם הכלים שבע"ס דעשי' עד להספירות דאצילות שמקבלים מהאותיות והכלים שלמעלה מהם.

אמנם, התהוות הגבול מהבלי-גבול אינו בדרך השתלשלות, אלא ע"י הצמצום שבדרך סילוק לגמרי. ולאחר הצמצום ישנו תחלה גילוי באופן של נקודה אחת (דוגמת בחי' היחידה), לאח"ז - עולם העקודים, שבו עקודים כל האורות בכלי אחד (דוגמת בחי' היחידה כמו שהיא בהתגלות), ולאח"ז - עולם הנקודים, שבו ישנם עשר נקודות בעשר כלים.

ומבחי' העקודים, ששם נמצאים כל הענינים בהעלם, נמשכים כל הענינים בגילוי, מעולם האצילות עד לעולם העשי' (וכמו בד' מדריגות דצח"מ, שבכאו"א מהם כלולים כל שאר הסוגים בהעלם, אלא שסוג א' הוא בגילוי). ולכן אומרים הכל (אפילו תינוקות ונשים) "ברוך אתה" ל' נוכח, כי מצד בחי' היחידה כל הענינים הם בשוה.

וזהו ענין "פדה בשלום", כי מצד העבודה דיחידה כל הענינים הם בהשוואה, ולכן גם כשישנו בחי' רבים אין צורך בענין המלחמה. וזוהי השייכות להגאולה די"ט כסלו, שענינה התגלות תורת החסידות שהיא בחי' יחידה.

אמר ר' אלכסנדר, ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשל"א (ב)

"כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא כו" - שפועל התחברות בהמדות (ישראל); "כאילו בנה פלטרין כו" - שפועל בענין המוחין (התורה); "אף מגין על כל העולם

שהענין דקטנתי מכל החסדים ומכל האמת פעל מילוי הבקשה הצילני נא וגו' עד אשר אבוא אל אדוני שעירה, בימי המשיח.

נר חנוכה, ש"פ וישב, שבת חנוכה, ה'תשל"ג (ג)

בהמשך ל"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת" - נאמר "כי במקלי עברתי את הירדן"; "כי במקלי" ר"ת "מי כמכה בא-לים ה'" וגם ר"ת "ברוך כבוד ה' ממקומו".

והענין: "ברוך כבוד ה' ממקומו" - הו"ע ההמשכה בעשי שהיא ממקורו ושרשו, בחי' העצמות, למעלה מהענין ד"קדוש קדוש קדוש", שע"ז נמשך רק הארה מן העצמות. וע"ד החילוק בין "כל החסדים", רעו"ד (תפלה), שהתפיסא רק בהארה לבד, ל"כל האמת" (תורה), המשכת העצמות.

והחילוק ביניהם בפעולה בעולם - שתפלה היא באופן של מלחמה, משא"כ תורה היא באופן דפדה בשלום, שאין צורך במלחמה, אלא "בנסוע הארון (בדרך ממילא) יפוצו אויבין וינוסו משנאיך", ואח"כ, בימי שלמה, נשאר הארון במקומו, ומשם פעל בירור הניצוצות, אבל עדיין נשאר מציאות המנגד, ורק לעת"ל "אהפוך גו' לעבדו שכם אחד".

וזהו "מי כמכה בא-לים ה'" - שגם "בא-לים" (התוקף דעניני העולם, וההעלם על אלקות) יורגש הגילוי דהוי' ע"י המשכת העצמות - "ברוך כבוד ה' ממקומו".

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשל"ד (א)

בפסוק פדה בשלום נזכר גם קרב (מלחמה), ובמילא ישנו גם הממוצע בין שלום למלחמה, שזהו"ע חרב של שלום. וג' ענינים אלו באים ע"י ג' אופני העבודה דתורה (שלום) תפלה (חרב של שלום) וגמ"ח (קרב):

תורה - בירור בדרך מנוחה, שלום אמיתי, כי לימוד התורה עיקרו עם נפש האלקית והשכלית, ובדרך ממילא פועל גם על נפש הבהמית, ללא צורך במלחמה, ואפילו לא חרב של שלום. תפלה - שעיקרה לפעול אהבת ה' גם בנה"ב (בשני יצריך), הו"ע חרב (אבל) של שלום, כיון שההתעסקות היא רק עם נה"ב, כפי שקשורה עם נה"א, ולא עם העולם. וגמ"ח - הו"ע של מלחמה (קרב), באופן של התלבשות בדברים הגשמיים שבעולם.

אמנם, ע"י הקדמת העבודה דתורה (כדיוק חז"ל "כל העוסק בתורה (תחלה ואח"כ) ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור"), נעשית גם העבודה דתפלה וגמ"ח באופן של שלום. וזהו שהולד במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולה, ובכח זה נעשית אח"כ עבודתו גם בתפלה (חרב של שלום) וגמ"ח (מלחמה).

וישב יעקב, ש"פ וישב, כ"ף כסלו, ה'תשל"ד (ב)

ויש לקשר עם משנת"ל בענין ב' המדריגות שבתורה - אורייתא מתקשרא בקוב"ה (התקשרות של שני דברים), אורייתא וקוב"ה (מלכתחילה) כולא חד:

לכאורה אפשר לומר שענין ההתקשרות הוא בגליא שבתורה, דכיון שעוסקת בדברים גשמיים כו', צריכה לענין ההתקשרות בקוב"ה, משא"כ בסתים שבתורה. אבל מלשון מאמר הזה מוכח שענין ההתקשרות ישנו גם בסתים שבתורה. וי"ל שזהו רק בסתים שבגליא, שזהו ענין לימוד הלכות התורה כפי שהם ברוחניות הענינים. משא"כ בסתים ממש, הן גליא שבסתים, ועאכו"כ סתים שבסתים.

אבל באמת, מוכח בתניא שהענין דאורייתא וקוב"ה כולא חד הוא גם בגליא דתורה. ועכצ"ל, שבכל המדריגות שבתורה ישנו הן ענין ההתקשרות והן הענין דכולא חד.

וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו - פנימיות התורה, בארץ כנען - נגלה דתורה, שגם שם נמשך העצמות, ואדרבה, בעילוי יותר.

קטנתי (א) ופדה בשלום (ב), ש"ק ומוצש"ק פ' וישלח, י"ט כסלו, ה'תשל"ג

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת - בהקדמה לבקשת יעקב לפעול הקיום דכלל ישראל - שייך בעבודת כל אחד מישראל, ובכל שנה - באופן נעלה יותר.

המשכת כל החסדים ע"י עבודה שלמעלה ממדידה והגבלה - כדמותנו, שלמעלה מהעבודה שע"פ טו"ד - בצלמנו.

ובהקדם החילוק שבין צלם ודמות, ע"פ משל מאומן שעושה צלם אדם כמו האדם עצמו ממש, אבל ציור החיות שהאדם אינו בערך כלל לחיות האדם, אלא הוא רק דמות ודמיון בלבד. וענינו בעבודה - שלגבי דרגת האלקות שבעולמות ב"ע שהיא במדידה והגבלה, יש ערך והשתוות לעבודת האדם שתהי' "בצלמנו" ממש, בדוגמת עבודת המלאכים (שגם אצלם יש הגבלה דמקום וזמן רוחני עכ"פ. ואדרבה: עבודת הנשמה למטה במקום וזמן גשמי, היא מצד מעלת הנשמות שגם בירידתם למטה ה"ה אלקות כמו למעלה, משא"כ מלאכים). אך לגבי דרגת האלקות שבעולם האצילות, למעלה ממדידה והגבלה - עבודת האדם באופן דרעו"ד, בכל מאדך, אינה בערך לבל"ג האמיתי, ולכן ה"ז "כדמותנו" בלבד.

וזהו "מכל החסדים" - רעו"ד, כדמותנו בלבד. ולמעלה מזה - מכל האמת, תורה, אמיתית הענין דבל"ג. ובפרט פנימיות התורה.

והו"ע פדה בשלום (ללא צורך במלחמה כפי שהיתה בזמן דוד, ועד לשלימות ענין השלום לעתיד לבוא, ששייך בעבודה גם בזמן הגלות), שפועל גם בעולם - ברבים היו עמדי, כשם

העסק בפנימיות התורה, שזהו אמיתית ענין השלום. ובאופן כזה היתה הגאולה די"ט כסלו.

קטנתי (א) ופדה בשלום (ב), ש"פ וישלח, י"ט כסלו וכ"ף כסלו, ה'תשל"ז

פדה בשלום - ע"י מלחמה, ע"י חרב של שלום, ובאופן דשלום ממש (וכמו החילוק בין דוד, שלמה ולעת"ל).

והם ג' אופני עבודה שנרמזים בפסוק פדה בשלום - העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור:

גמ"ח - קיום המצוות באופן של התלבשות בדברים הגשמיים (לגמול חסד עם הניצוץ האלקי שנמצא בהם באופן של צער, להחיותו), לבררם ולעשותם עניני מצוות, ע"י מלחמה - נהמא אפום חרבא ליכול.

תפלה - אף שענינה בקשת צרכיו בענינים גשמיים, הרי אין זה באופן של התלבשות בדברים הגשמיים, ולכן אין זה באופן של מלחמה, אלא חרב של שלום (ורק התפלה דשבת היא בחי' שלום), שע"י רוממות א-ל בגרונו נעשה חרב פיפיות, של שתי פיות (ובפרטיות - חמשה כלי זיין), לבטל ב' האופנים שביניקת החיצונים: מריבוי הצמצומים - עי"ז שהאדם משפיל את עצמו לקבל מהדברים הגשמיים, או באופן דתגבי' כנשר, ע"י ענין הגאווה.

ותורה - הלא כה דברי כאש, דברי אשר שמתי בפך, כמו במ"ת, שאז לא ה' מציאות של מנגד, וגם הפעולה דהתלבשות בעולם היא בדרך פקודה וציווי מלמעלה (ולכן הפעולה היא גם בהפיכת הלעו"ז) - שלום.

ובפרטיות יותר - יש ג' ענינים אלו בתורה גופא: תלמוד בבלי, במחשכים הושיבני, בריבוי קושיות העלמות והסתרים - מלחמה; חרב של שלום - כל העוסק בתורת כר כאילו הקריב כו'; ופנימיות התורה דלית תמן קושיא ומחלוקת, ובזה גופא - ביאור ענינים בנגלה שיש בהם קושיות ומחלוקת, עה"ח שבעה"ד, ופנימיות התורה כשלעצמה; גילוי פנימיות התורה עתה, ושלימות הגילוי לעת"ל - פנימיות אבא פנימיות עתיק.

השייכות לקטנתי מכל החסדים - כי הביטול דקטנתי הוא לפי ערך מעלת החסדים, עד לתכלית העילוי דפדה בשלום

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תש"מ

פדה בשלום נפשי וגו' - אמר דוד על עצמו, ושייך גם לכל אחד מישראל, שהרי דוד אמרו גם בשם כל ישראל.

וענינו בעבודת כל אחד מישראל: קרב - קאי על המלחמה שבין נה"א לנה"ב, שהם באופן של התקרבות ושייכות זל"ז, כדי לגלות מעלת איש ישראל, שאע"פ שנתתי לפניך את החיים ואת הטוב וגו' (הפכס), מ"מ, ה"ה בוחר בחיים.

ג' הקוין דתורה עבודה (תפלה) וגמ"ח - בפסוק פדה בשלום נפשי, וכן בפסוק וכל בניך לימודי ה' (תפלה) ורב שלום בניך (תורה) בצדקה תכונני (גמ"ח).

ואע"פ שהם ג' אופני עבודה: גמ"ח ומצוות - בדרך מלחמה, תפלה - חרב של שלום, ותורה - שלום, מ"מ, ע"י התורה נעשים גם התפלה והגמ"ח באופן דפדה בשלום.

שלימות ענין השלום - לעתיד לבוא, שאז יהי' גילוי פנימיות עתיק. ובעבודה הו"ע בכל מאדך, מצד בחי' היחידה, ששם אין מציאות של מנגד, ולכן הרי זה באופן דפדה בשלום. ואף שעיקרו בביאת משיח, עליו נאמר ירום ונשא וגבה מאד, מ"מ, שייך גם עכשיו הענין דבכל מאדך, מאד שלך.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשל"ה

עבודת בני' בזמן הגלות (החל מהגלות דירידת הנשמה בגוף) - היינו כחולמים - נרמזת בחלום יוסף (שבפרשת השבוע):

החלום הראשון: "מאלמים אלומים בתוך השדה" - בירור הניצוצות שנפלו ונתפרדו, לחברם ולקשרם להיות לאחדים. ולאח"ז "ותשתחווין לאלומתי" - לאלומת יוסף שמקומו באצילות - הו"ע בירור שני, באופן של ביטול במציאות, למעלה מביטול היש, היפך ענין הפירוד. והחלום השני: "השמש והירח גו' משתחווים לי" - שגם ביוסף נמשך מעבודת יעקב.

ועי"ז נעשה פתרון חלום הגלות לטוב - "פדאני מבין האומות", הן בדקות בנוגע לגוף ונה"ב, והן כפשוטו.

וזהו כללות ענין השלום - שיש שני ענינים הפכיים שיש ביניהם מלחמה, ועושים שלום - חיבור והתאחדות - ביניהם, ועד שמקשרים את העולם כולו עם הקב"ה באופן של ביטול במציאות.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשל"ו

הדגשת ענין השלום (פדה בשלום) בגאולת רבינו הזקן, שעיקרו בתורה דוקא. ועפ"ז צריך ביאור מהי השייכות לענין המלחמה, "מקרב לי", שהרי הבירורים שע"י תורה אינם באופן של מלחמה, כמו הבירורים שע"י תפלה, אלא באופן של שלום.

ויובן בהקדם החילוק בין עבודת הבירורים לעבודת הנסיונות (שדוקא עי"ז נעשה הענין ד"מנסה גו' לדעת הישכם אוהבים גו"), שעבודת הבירורים היא בדברים המותרים דוקא, משא"כ בנסיונות, הרי ישנו ענין הפכי, ולא רק דבר המדומה, כי אם דבר ממשי המנגד, אלא שמתבטל ע"י העמידה בנסיון מתוך מס"נ. וזוהי מעלת העבודה בדרא דעקבתא דמשיחא, שאף שיש ריבוי מלעיגים כו' עומדים בנסיון מתוך מס"נ.

אמנם, העבודה בענין הנסיונות אינה באופן של התעסקות ומלחמה, אלא ע"י עמידה בתוקף לעסוק בתומ"צ, ובפרט

לגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי; והשייכות דשלוש לענין השלום.

חילוקי הדרגות בפדה בשלום: אצל דוד - הי' צורך במלחמה; שלמה - באופן של שלום, והשלימות בזה - במשיח.

וענינם בעבודת האדם: מלחמה - נהמא אפום חרבא ליכול, בחרבי ובקשתי - בצלותי ובבעותי, אתכפיא; ואח"כ אתהפכא, בכל לבבך בשני יצריך, ועד כמ"ש באברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך, שעשה יצרו הרע - טוב.

וכל זה שייך לכל אחד מישראל, שהרי התחלת העבודה דק"ש (בכל לבבך) היא "בערבין" ואח"כ באים לק"ש "בשחרית".

ועי"ז באים לגאולה האמיתית והשלימה, הקשורה עם העבודה שמצד בחי' היחידה, והו"ע "יחיד" שלמעלה מ"יום אחד".

זה היום תחלת מעשיך, י"ט כסלו, ה'תשד"מ

זה היום תחלת מעשיך, שלימות הכוונה האמיתית בבריאת האדם עלי ארץ - המשכה כללית על כל השנה בנוגע לפנימיות התורה, שמקשרת פנימיות נפשותינו עם הפנימיות (סתים) דקוב"ה.

ובהקדים - שכוונת בריאת האדם עלי ארץ היא לעשות שלום בעולם, ע"י כללות העבודה בקיום התומ"צ. ובזה גופא - יש אופן העבודה דתפלה, סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, שע"ז מעלים עניני ארץ השמימה, ופועלים המשכת כל הברכות (מאה ברכות) למטה. אמנם, עבודה זו היא באופן של מלחמה. ולמעלה מזה הוא אופן העבודה דתורה - פדה בשלום - שאין צורך בהתלבשות בעניני העולם, אלא ע"י פסק התורה נעשית המציאות בעולם, כיון שהתורה היא בעה"ב על מציאות העולם (וזהו גם החילוק בין פעולת חוני המעגל ע"י תפלה, לפעולת רשב"י ע"י תורה). אמנם, עי"ז נעשה גם טובה עבור איש ישראל העובד עבודתו, וזוהי "שלימות הכוונה האמיתית": הכוונה האמיתית - העלי' בהגוף, ושלימות הכוונה האמיתית - העלי' בהנשמה.

ועי"ז נעשה הענין דפדה בשלום בתכלית השלימות - לא רק כמו בימי דוד, או אפילו כמו בימי שלמה, אלא כפי שיהי' בביאת המשיח.

פדה בשלום, ש"פ וישב, כ"ף כסלו, ה'תשד"מ

להבין הענין דפדה בשלום, וההדגשה דשלום רב לאוהבי תורתך - יש להקדים שכללות העבודה דעשיית דירה לו ית' בתחתונים היא בב' אופנים: ע"י תפלה - בדרך מלחמה, וע"י תורה - באופן של שלום.

וזהו רק שלום סתם, שאינו שולל לגמרי את מציאות המנגד. ולמעלה מזה - שלום רב, ששולל את מציאות המנגד לגמרי, באופן שאין למו מכשול.

והעבודה בזה - בג' הקוין שעליהם העולם (גם עולם קטן זה האדם) עומד, תורה עבודה וגמ"ח: העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור.

ועי"ז נעשית הפדי' והגאולה הפרטית שלו - בשעת התפלה (לאחרי הקדמת התורה ונתינת הצדקה). וכיון שהתפלה היא כדבעי, באופן דואהבת גו' - נעשית הפדי' בשלום, ללא צורך בענין של גבורות כו' ועי"ז פועל הענין דפדאני לי ולבני מבין אומות העולם.

ועוד לפני הגאולה, בערב שבת, טועמי' חיים זכו. ומזה באים לתוספת שבת, ובפרט בשנה השביעית, שבת לה', שע"י שמירתה נגאלין מיד.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשמ"א

בכל תיבה שבפסוק פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, יש ענין והוראה בפ"ע, בשייכות לענין הגאולה.

פדה - מורה על מעמד ומצב שיש צורך בפדי', כיון שיש דבר המעלים ומסתיר, מנגד ולוחם ופדי' זו יכולה להיות באופן של מלחמה או בשלום.

ובכללות - הרי זה החילוק בין זבולון לישכר; ובישכר גופא - תפלה (שעת צלותא שעת קרבא) ותורה (שלום), ובתורה גופא - נגלה דתורה ופנימיות התורה. השייכות דיום הגאולה לפעולה בהפצת המעיינות חוצה.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשמ"ב

פדה בשלום - גם בנוגע לכל אחד מישראל במשך כל הדורות. והדרך לזה - ע"י העסק בתורה ובגמ"ח ותפלה עם הציבור.

מקרב לי - מלשון קירוב כיון שהיצ"ט והיצה"ר הם בקירוב זל"ז, בשני חללי הלב; אבל הם באופן של מלחמה (קרב כפשוטו). והכח לנצח במלחמה, כיון שנפש האלקית היא באופן של קירוב.

פדי' בשלום - ע"י התורה (ובפרט פנימיות התורה), כמארז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, כמו תבלין שממתק המאכל - בכל לבבך בשני יצריך, וגם רשע ליום רעה, שיעשה הרע - יום ואור. וזהו ענין השלום בפמליא של מטה - בין נה"א לנה"ב.

וזהו גם כי ברבים היו עמדי, מתפלל עם הציבור, באופן שגם אנשי אבשלום התפללו לנצחוננו של דוד, ועד"ז נעשה גם במלחמה בין נה"א לנה"ב.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשמ"ג

פדה בשלום קאי על העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור - ג' העמודים שעליהם העולם עומד, ועי"ז זוכים

וע"י הגאולה הפרטית דכאו"א מישראל בשעת התפלה, מן הקל אל הכבד, עד לעבודה דיחידה לייחדך - באים לגאולה כלל ישראל.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשמ"ז

הדגשת ענין השלום בגאולה די"ט כסלו - לא רק ענין הפדי', שיכולה להיות בכמה אופנים, אלא פדה בשלום, יצאתי בשלום דוקא.

וענין זה מודגש ביותר בשנה זו - שנת השמיטה, שבת להוי' ותחילתה ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, כיון ששבת קשור עם ענין השלום.

הקשר עם פרשת השבוע דמינה אזלינן - ויבוא יעקב שלם, ועם שיעור חומש די"ט כסלו - "וישב יעקב", לישוב בשלוה.

אמר ר' אושעיא כו' צדקת פרזונו, י"ט כסלו, ה'תשמ"ח

התחלת המאמר די"ט כסלו ד"ה צדקת פרזונו בשם בעל המאמר, רבי אושעיא - כי, ביום הגאולה צ"ל ענין הגאולה (ישועה - אושעיא) בגילוי.

פרזונו (מלשון פרזות) בישראל - ע"י הקדמת הירידה שפזרן לבין האומות, שירידה זו היא היפך טבע בני, ועי"ז נעשה גם השכר באופן שלמעלה מהטבע: פרזות תשב ירושלים, וביחד עם זה, אני אהי' לה חומת אש.

ביאור המשך הכתוב בנוגע לעבודת בני' בהיותם מפוזרים בין האומות - שיש אצלם הענין ד"קול (העוסקים בתורה בעניני) מחצצים": מלשון חציצה - לצורך הטבילה והטהרה במי הדעת (בעבודת עצמו), ומלשון מחיצה - להבדיל בין הטמא ובין הטהור (בנוגע לפעולה בעולם). ועי"ז מתבטל הפיזור בין האומות שבזמן הגלות, ונעשית הגאולה (פרזות) באופן דכפלים לתושי'.

הקשר עם גאולת י"ט כסלו - פדה בשלום, ששלימותו בגאולה העתידה לבוא. והרמז בשיעור תהלים דיום י"ט, שסיומו "שירו לה, שיר חדש", לשון זכר, גאולה שאין אחרי' גלות. ואז יהי' הגילוי דפנימיות עתיק - פנה אלי.

פדה בשלום, ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשמ"ח

מארז"ל על הפסוק פדה בשלום, כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור - במסכת ברכות, שיסודה הו"ע ראשית חכמה יראת ה'; ובדף ח', מספר שמורה על דרגא שלמעלה מסדר השתלשלות.

פדה בשלום - שלימות ענין השלום, "בשלום" - ב' שלום, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, לקרוב (צדיקים) ולרחוק שנעשה קרוב (בעלי תשובה); והשייכות לבעל הגאולה -

וענין זה נעשה ע"י אוהבי תורתך, שהו"ע הקדמת התפלה (פולחנא דרחימותא) לתורה, שע"ז נעשה שלום רב.

ועי"ז באים לשלימות הענין דפדה בשלום שתהי' לעתיד לבוא.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשמ"ה (א)

וכל בניך לימודי ה' (ומוסיף) ורב שלום בניך (אף שהי' יכול לומר ורב שלום) - ב' אופני עבודה: וכל בניך לימודי ה' - קאי על כללות העבודה בג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח, שעל ידה נעשים לימודי ה' - שמתדמים לו ית' וגם עי"ז פועלים שלום בעולם (ורב שלום); ולמעלה מזה - ורב שלום בניך, בנויך, תלמידי חכמים שמרבים שלום בעולם - שזהו אופן העבודה דמארי אורייתא, ישכר, שהעיקר הוא העסק בתורה, ועי"ז נעשה ענין השלום בתכלית השלימות.

וזהו פדה בשלום גו' כי ברבים גו' - ברבים הו"ע ורב שלום בניך, שע"ז נעשה פדה בשלום נפשי בתכלית השלימות.

וכל בניך, ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשמ"ה (ב)

ב' אופני העבודה דכל בניך לימודי ה' (שלימוד התורה אינו עיקר עבודתם, אלא הוא בשוה לשאר עניני העבודה) ורב שלום בניך (שעיקר עבודתם בלימוד התורה) - שייכים אצל כל אחד מישראל: התחלת העבודה היא באופן שכל עניני העבודה בג' הקוין הם בשוה (כמרומז גם בהקדמת המנין "על שלשה דברים כו' על התורה וכו'", להורות שכולם שווים), ואח"כ בא לשלימות העבודה שהעיקר הוא לימוד התורה. ועי"ז נעשה לא רק עמידת העולם, אלא גם בנינו של עולם (בוניך).

וביאור מעלת השלום שבתורה, רב שלום - ע"פ מ"ש ונתתי שלום בארץ גו' וחרב לא תעבור בארצכם, אפילו חרב של שלום, היינו, שתפלה היא חרב של שלום, כיון שעיקר ענינה הוא גילוי אור הנפש, והיא רק הכנה למלחמה ממש שנעשית לאח"ז בבירור עניני העולם, ואילו ע"י תורה נעשה בירור העולם בדרך מנוחה ושלום לגמרי. ועי"ז נעשה בנין העולם באופן דשלום רב - ביטול הצמצום והדין, להיות גילוי אלקות בעולם.

פדה בשלום, י"ט כסלו, ה'תשמ"ו

בפדה בשלום - כו"כ דרגות, כבפשטות הענינים, שיש חילוק בין אמירתו ע"י דוד המלך בנוגע למלחמת אבשלום, לאמירתו ע"י רבינו הזקן בנוגע למלכות הרשעה, ובינתיים - בנוגע לאמירת פדה בשלום ע"י כל אחד מישראל.

ובעבודת האדם: פדיית נה"ב, פדיית נה"א שמלובשת בגוף ונה"ב, ופדיית נה"א עצמה, ועד לתכלית השלימות דפדה בשלום כפי שהוא מצד בחי' היחידה, שאין מציאות של מנגד כלל, כבימות המשיח.

שיחה ב': ע"ד ההתעסקות בגמילות חסדים ברוחניות - לימוד תורת החסידות עם שאר בני". ואף שבוודאי סוכ"ס יקבלו עליהם כל בני" את דרך החסידות, שהרי זה ה' רצונו של אדמה"ז - הרי עדיין צ"ל ההתעסקות בזה בדרכי הטבע, כידוע מהמעשה דאדמה"ז שביקש להעמיד את הספינה לקידוש לבנה אף שהי' יכול להעמידה בעצמו. התעסקותו של חסיד בגמ"ח צ"ל באופן של "חסד דאברהם" - חסד הנובע מביטול, ולכן נותן גם את הדברים ההכרחיים לו עצמו (משא"כ "חסד דישמעאל" שהוא ישות, ואינו נותן אלא שיריים ומותרות).

שיחה ג': הכופר בפנימיות התורה דינו ככופר בתורה (ואף שהיו גדולים וטובים שסברו כן - הי' זה קודם שנודע שזהו חלק בתורה, וכדברי הראב"ד שהסובר שהקב"ה הוא בעל גוף אינו מין, אף שלאחר שהדבר הוסבר ע"פ שכל אין מקום לזה), ובדקות דדקות - הרי זה כפירה באחדותו ית' ח"ו. אלו שעדיין אינם יודעים מהאמור - גדולה הרחמנות עליהם, ומצוה על כאו"א להאירם במאור שבתורה, ובוודאי יצליחו בזה.

שיחה ד': המענה לטענה שצ"ל "נהרא נהרא ופשטי", והיו כו"כ גדולי תורה ששללו את לימוד החסידות, גזירה זו הי' טעמה בצדה - שחששו שהדבר יגרום לעזיבת דרך התומ"צ, וממילא כאשר בטל הטעם (שהרי רואים בפו"מ שתורת החסידות לא גרעה ח"ו, ואדרבה) בטלה הגזירה מעיקרא. יש להסביר שמכיוון שהיום הכל מודים שתורת החסידות היא חלק בתורה, ויתירה מזו - פנימיות התורה' הרי המחלק בין גליא לסתים דאורייתא הרי זה (בדקות דדקות) ענין של ע"ז.

שיחה ה': מאמר אדמו"ר מוהרש"ב "רשימת דברים באותיות המחשבה" בו מבאר את חידושו של רבינו הזקן בחסידות חב"ד - שענינו המשכת פנימיות התורה בהתלבשות בהשגה, שדווקא עי"ז נמשך העצם, הדגשת ענין המשכת העצם ע"י ההתלבשות למטה בפנימיות התורה (יותר מבנגלה דתורה) - כיון שהיא בדוגמת נישואין (הגילוי דלעת"ל) שענינם שדוקא ע"י השפעה גשמית נמשך העצם. כיוון שענינה של חסידות חב"ד הוא המשכת העצם - הרי זה שייך לכאו"א' כיון שהעיקר הוא הקליטה (ולא כ"כ ההשגה) והתנאי היחיד הוא - "אנהאלטן זיך אן דעס רבי'נס קליאמקע" (אף שאינה אלא הידית של הדלת של הבית) שע"י הרבי מוציא אותו מעולם העשי' עד למקום ש"לא אתרמיז באות וקוצא כלל".

תשי"ג

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': ענינו של י"ט כסלו הוא גאולת וניצחון תורת החסידות, ויתרה מזה - שבטל הקטרוג למעלה כנגד הפצת תורת החסידות (שגרם למאסר) ולכן נעשה חיוב על כאו"א

החיבור דנגלה דתורה ופנימיות התורה, ב' בחי' שלום, והדגשת הענין דאהבת ישראל בפרק ל"ב בתניא.

הדגשת ענין השלום בג' הענינים דהעוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור, ופעולת השלום גם בין אומות העולם.

התוועדויות

תשי"א

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': המאסר והגאולה די"ט כסלו "למטה כי כן היה למעלה" ושיטת האדמה"ז ניצחה - שהחסידות שייכת לכולם. לאחר פטרבורג חסידות התלבשה בשכל. הכרח בלימוד חסידות בבוקר דווקא. ע"י לימוד פנימיות התורה יהי' "ונתתי גשמיכם בעיתם". החלטות בר"ה לחסידות פועלות על כל השנה.

שיחה ב': מעלה בלימוד החסידות - בדוגמת מי מעיין: (א) שמקושרים עם המקור. (ב) מטהרים אפילו ב"כל שהוא" משא"כ נגלה דתורה שהוא בדוגמת מי מקווה.

שיחה ג': נשיא הדור כולל כל הנשיאים שלפניו, ואדרבא, ניתוסף בו עוד (ודוגמא בהלכה ממצוות כיבוד אב). לימוד ה' משניות עד היאצ"ט. התקשרות לרבי ע"י תורתו, ולפיכך יש לחזור (חלק מ)המאמר די' שבט. לתת צדקה בריבוי עד היאצ"ט וזה יעזור לחיזוק ההתקשרות.

שיחה ד': התחלת משניות. מחלוקת רש"י ורמב"ם ב"הקטר חלבים". הוראה בעבודת האדם - "כל חלב להוי". באם יש לו חידוש בתורה, ומובא שבראשונים מפרשים אחרת מדעתו, יש לו לבטל דעתו.

שיחה ה': הליכה באורחותיו - לקרב יהודי לתומ"צ. ואלו שעדיין לא קירבו מנין' יכולים להשלים עד היאצ"ט. ועי"ז מוסיפים בהתקשרות.

שיחה ו': שלום - חיבור ב' הפכים בג' קוים - כלי לברכת ה' ועי"ז מגיעים למ"ם סתום - גאולה שלימה.

שיחה ז': "הגדיל והפליא הוי' לעשות בארץ" - ניסים שאין להם אפי' אחיזה בטבע. וזה גופא נמשך בארץ.

תשי"ב

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': הטעם שמאמרים רבים די"ט כסלו פותחים ב"פדה בשלום נפשי" - כיון שגאולת אדמה"ז היתה כשקרא בפסוק זה, ובפרט ע"פ שיטת הבעש"ט בענין ה'השגחה פרטית'.

שיחה ט': פרסום ע"ד התחלת השנה החדשה בלימוד החסידות.

תשי"ד

שיחת י"ט בסלו

שיחה א': שייכות הגאולה לפסוק "פדה בשלום גו'", "כי ברבים היו עמדי" - שאפילו אלו שבתחילה נלחמו נגדו עברו לצדו. "פדה בשלום" - פדי' באופן של שלום (ו"כמים הפנים לפנים גו'" - גילוי הפנימיות דבנ"י ע"י ההתקשרות עם פנימיות התורה), וההוראה - על כאו"א לפעול בד' אמותיו פדי' באופן של שלום.

שיחה ב': אף שכאו"א מרבותינו נשיאנו הוא מ"מ קודמו, ישנם שינויים באופן העבודה בכל דור (ולדוגמא: תביעת אדמו"ר האמצעי שאברכים ידברו ע"ד יחור"ע ויחור"ת, ותביעת אדמו"ר מוהרי"צ למס"נ על עשיית טובה ליהודי), ובנוגע לאדה"ז - התביעה לשמוע קול ילד קטן (גם ברוחניות) בוכה, גם כשנמצא במעמד ומצב של יראה שאינו יודע מה נעשה מסביבו. תביעת אדה"ז הנ"ל היא הוראה לדורותיו אחריו (וממנה נולדה תביעת אדמו"ר מוהרי"צ הנ"ל) עשיית טובה ליהודי היא גם "צדקה" עבורו, שע"ז יצליח בעניניו שלו (כידוע הסיפור ע"ד הצ"צ, שע"י הזריזות בנתינת הלוואה זכה לראות את אדה"ז לאחרי הפסק זמן).

שיחה ג': ע"ד מנהג עריכת סיום הש"ס וחלוקתו מחדש ב"ט כסלו. ב' טעמים שמתחילים מחדש מיד לאחר הסיום - שלילת קטרוג כו' (אלא שטעם זה שייך רק בזמן הזה ולא לעת"ל - בדוגמת תורת המוסר, משא"כ תורת החסידות שייכת גם לעת"ל), ולהורות שהלימוד ע"ע אין לו תפיסת מקום לגבי העומק שבתורה. חלוקת הש"ס.

שיחה ד': "סיום" על הש"ס. הטעם שסיום הש"ס הוא בהעילוי ד"השונה הלכות" דוקא (דלכאורה העילוי הגדול ביותר הוא בלימוד לשמה - בהבנה והשגה) - כי מעלת הלימוד לשמה היא מצד התורה, אבל להגיע לשורש נשמות ישראל שלמעלה מהתורה - ה"ז ע"י ההלכות שבתורה דווקא, שע"י נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים. השייכות להתחלת הש"ס - פעולת הענין ד"שמע" במצב ד"ערבין" דוקא, ע"י "מאימתי" (קבלת עול ומסירות נפש), שע"ז פועלים "שהכהנים כו' בתרומתן" (הפיכת הגשמיות לקדושה), ו"עד סוף האשמורה הראשונה" ("לילה כיום יאיר").

שיחה ה': הוראה מפתגם אדמו"ר מוהרי"צ שהולכים לקראת משיח צדקנו. ב"פאראד" צבאי - החיילים הבריאים מוכנים ראשונים, ואז מגיע ראש הצבא כשאחריו מצטרפים החיילים הפצועים, ובענינו - הן ה"בריאים" והן ה"פצועים" למרות חילוקי המדרגות כו" מחוייבים להתייצב ל"פאראד".

ללמדה. ואף שעברו כבר כו"כ שנים - הרי בכל שנה יורד אור עליון שלא הי' עד עתה.

שיחה ב': השתדלות כאו"א מחברי "איגוד תלמידי הישיבות" לצרף חבר נוסף עד יו"ד שבט, שזוהי ההכנה המתאימה להשתתף עם בעל ההילולא בעלייתו.

שיחה ג': מענה לטענות בעניין הפצת פנימיות התורה, אלו הטוענים שאינם שייכים לזה - הרי זה ענווה של שקר, וכאשר מדובר בהפצת התורה צ"ל הנהגה באופן של הרחבה. לאלו הטוענים שאין להפיץ תורת החסידות למי שאינו שייך לכך - ידוע משל אדמו"ר הזקן בעניין האבן שבכתר המלך, ועאכו"כ בימים אלו (וזהו מענה נוסף לטענת ה"ענווה" - שכשמדובר בבנו יחידו של הקב"ה אין מקום ל"חשבונות" אלו).

שיחה ד': ע"י בחירת המגיד באדמו"ר הזקן לחבר את השו"ע - פסק הלכה כשיטתו בעניין החסידות, שעל כאו"א להתייגע בתורת החסידות (נגד שאר תלמידי המגיד שטענו "צדיק באמונתו יחי"), ולכן אין לנטות ממנה. המעלה בשיטת אדמו"ר הזקן - שע"ז הפעולה היא בכל כחות הנפש' שהו"ע ה"תפלה בצבור" שע"ז מקרבים את הגאולה ("כאילו פדאני כו"), שאז תהי' פנימיות התורה בגילוי.

שיחה ה': ע"ד חלוקת הש"ס.

שיחה ו': הסיפור ע"ד אדמו"ר הזקן ור"א המלאך, שכשהתחילו ללמוד "מאימתי כו'" פי' ר"א המלאך שהוא מל' אימה ויראה. החילוק בין "אימתי" ל"מאימתי" - ע"פ החקירה אם החיוב דק"ש (ועד"ז בנוגע לכמה דיני התורה, כגון חיובי הבעל לאשתו) הוא על כל משך הזמן או על כל רגע בפ"ע. ומזה שר"ג התיר לבניו לקרוא אחר חצות רק משום שהיו אנוסים - מוכח שהוא חיוב א' (וז"ש "מאימתי" - כדי להתחיל במ"ם פתוחה ולסיים במ"ם סתומה ("בשלום")), "מאמר פתוח מאמר סתום"). ענין זה נוגע לברכת החמה - שהחיוב הוא על כל הסיבוב, ולכן אין מברכים "שהחיינו". הענין האמור הוא הוראה גם בנוגע אלינו - שגם כאשר חסר בהענין ד"מאימתי" מצד האונס ד"בית המשתה" (יינה של תורה שירדה למטה דווקא) אפשר להשלים זאת "עד שיעלה עמוד השחר" - ביאת המשיח.

שיחה ז': מעלת ניגון אדמו"ר הזקן על אמירת דבר תורה - שע"י דבר תורה ה"ז רק "כאילו עומד כנגדו", משא"כ ע"י ניגון ה"ז "עומד כנגדו" ממש. מצד הענין ד"קטונתי גו'" - לכאורה יש מקום ליפול לרגש של עצבות מהתבוננות בגודל חסדי הקב"ה, ולאידך במעמדו ומצבו כו'. והמענה לזה - ע"פ המבואר במאמר, שאנו - עד"מ "הסומא שהולך אחר הרואה".

שיחה ח': דיוק הלשון "הולכים בעקבותיו" - שגם מי שבבחי' "עקב" אין לו ליפול ברוחו, ואדרבה - שבזה יש מעלה יתירה (בדוגמת העניין ד"עבד פשוט").

שיחה י"ב: יש ללמוד חסידות ולנהוג בדרכי החסידות בפועל מממש, וניתנו הכוחות לזה.

תש"ז

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': הטעם שלאחר הגאולה די"ט כסלו היו המאמרים והתורות בהרחבת הביאור - כי אז בטלו המניעות ועיכובים ע"ז למעלה, ונקבע החיוב דלימוד תורת החסידות לכאור"א מישראל (וזהו שמסיים באגרת "קטנתי" - "וכולי האי ואולי יתן ה' בלב אחיהם כו"), וזהו הכנה לגאולה השלימה, כמענה המשיח לבעש"ט "כשיפוצו מעיינותיך חוצה". הדגשת ענין השמחה בנוגע ללימוד התורה, ובפרט - פנימיות התורה.

שיחה ב': ביאור הדיוק "פוצו מעיינותיך חוצה" - מהענינים העיקריים במעיין - שהמים שבו אינם מציאות בפני עצמם, אלא הם מציאות המעיין עצמו (ולכן המשתחוה למעיין שאינו שלו, לא נאסרו המים, כי ע"י הוצאתם מהמעיין משתנית מציאותם, וכן ישנו קס"ד שבחיבורם אינם מטהרים באשבורן). וזהו החילוק בין נגלה דתורה (שבה צ"ל "לאפשא לה") ופנימיות התורה (שבה צ"ל שמירת דברי הרב כיון שאין בהם שיעור), ולכן אינו צריך לחשוש מהיציאה "חוצה", כיון שעומד בביטול.

שיחה ג': ביאור הקס"ד - שהמים צ"ל זוחלין מחוץ למקום הטבילה - בעבודה - כדי לבחון אם הטבילה היא כדבעי, יש לבחון את מצבו בצאתו מהמעיין, וגם שהמים יתפשטו ממנו והלאה, ואז בכוחם לתקן את כל הענינים שב"חוצה", עד שהטמא נעשה איש טהור - שביכלתו "לעמוד לפני ה' לשרתו".

שיחה ד': ביאור החידוש במאמר הצ"צ שאילו ה' אדמו"ר הזקן בדורות הנביאים ה' כמותם (דלכאורה הרי בכל דור מצינו "כאברהם כו' כמשה"), החידוש דאדמו"ר הזקן הוא שענין זה יצא זחל גם חוץ הימנו (כמעלת המעיין הנ"ל), כיון שהלביש את כל הבחי' שבו בהשגה בחסידות חב"ד.

שיחה ה': ההוראה ממארז"ל "כד הוינן זוטרי לגברי השתא דקשישנא לדרדקי" (שלפעמים יש מעלה בהענין ד"זוטרי"). מצד ההתלבשות בגוף לא ימלט שהגדלות בקדושה לא תביא להוספה בהרגש עצמו (שהרי רק במשה רבינו ע"ה מצינו הביטול ד"ונחנו מה"), משא"כ ב"זוטרי" ישנו הרגש השפלות, שהוא כלי ללימוד התורה ועבודת התפלה כדבעי, ולכן גם מי שמרגיש עצמו כ"זוטרי" (וכן בנוגע להצעירים הנוכחים כאן) - ינצל זאת לעניני קדושה, ואזי "נער ישראל ואוהבהו".

שיחה ו': כל הענינים שבעולם נמשכים מהתורה, ולכן כשישנו ענין בעולם הדורש תיקון - יש להתבונן בו כפי שהוא בתורה ועי"ז לתקנו, ובעניננו - מנהג המדינה שעושים לכל דבר

שיחה ו': ע"ד הדיוק בלשון התניא בעמוד השער, שהוא לשונו של אדה"ז עצמו (ולכן נכנס בשיעורי הלימוד דספר התניא), החל מהדיוק ב"הנקרא בשם" - שמותיו של ספר התניא. ביאור הסדר "בפיך ובלבבך לעשותו" (שאינו לא מלמטלמ"ע ולא מלמעלמ"ט), סדר העבודה (בכללות חיי האדם, בכל יום, בכללות חיי בני"י ובכללות שית אלפי שנין) הוא שתחילה ישנו ענין הדיבור ("בפיך"), אח"כ ענין המחשבה ("בלבבך"), ואח"כ המעשה ("לעשותו").

שיחה ז': הדיוק בפסוקים המשמשים לציון פרט השנה בדף השער של התניא: "כי קרוב אליך גו" (בב' ההוצאות הראשונות) - שעליו מיוסד התניא. "בקדוש ישראל יגילו" (תר"ס ואילך) - שרמוזים בו שמותיהם של הבעש"ט והמגיד. שייכות הגאולה די"ט כסלו להרב המגיד, שיום זה הוא יום ההילולא שלו. הוראה מהסיפור ע"ד המגיד, שאמר ליהודי פשוט ששאלו על חיי הדחקות שלו שכשנמצאים "בדרך" אין צורך בנוחיות יתירה וכו'. הטעם לזה שישנם עניינים שמבלבלים לעבודה וכו' כיון שהנשמה נמצאת "בדרך", ומה שנוגע הוא מילוי השליחות ד"אנן פועלי דיממי אנן", ולא התנאים והנוחיות, ולעת"ל תתגלה הכוונה הפנימית בכ"ז - "אודך ה' כי אנפת בי".

שיחה ח': הוראה מענין ה"יהודים" שמסר המגיד לתלמידיו עבור כל המדינות (מלבד מדינת אשכנז), כשיהודי נמצא במקום מסויים - ה"ז סימן שיש בידו "יחוד" עבור מקום זה, ואין לו לחפש מקום אחר. ומכיון שישנם כאן יהודים מכו"כ מקומות - יאמרו "לחיים" בהתאם למקומותיהם.

שיחה ט': השייכות די"ט כסלו לפ' וישב - המאסר הוא תוצאה מהקטרוג למעלה - שנתעורר כתוצאה מהענין ד"ויקנאו בו אחיו" (תלמידי המגיד). נשיאי חב"ד היו בדוגמת יוסף, שעסקו הן בתורת החסידות והן בצרכי ציבור. ואף שבתחילה לא הסכימו לזה תלמידי המגיד - סוכ"ס נעשה מזה תועלת גם עבורם וגם עבור אלו שלע"ע עוסקים בנגלה דתורה בלבד (כמרוז גם בחיבור השו"ע ע"י אדה"ז בהוראת המגיד).

שיחה י': ביאור השייכות דתומ"צ ליצי"מ - בפנימיות הענינים, הדרך היחידה לקיים תומ"צ כדבעי - היא ע"י היציאה מה'מיצרים וגבולים' (הן דהגוף ונה"ב והן דנה"א), ששלימותה לעת"ל (שאז יהי' קיום המצוות "כמצות רצונך"). ולכן תובעת תורת החסידות מיד בהתחלת העבודה שצ"ל קב"ע והנחת עצמותו.

שיחה י"א: ביאור ה' "קשה עלי פרידתכם" (ולא "פרידתנו") - דקאי על הפירוד בין בני"ע עצמם, ולכן יש להבטיח שלא יהי' "פרידתכם", וממילא לא יהי' "קשה עלי". הסיום בניגון "כי בשמחה תצאו" (שענין השמחה מועיל גם לשלילת הענין ד"פרידתכם").

שיחה ב': ע"ד "חלוקת הש"ס". המעלה שבזה - דכיון שאי אפשר שכאור"א ילמד את כל הש"ס, נחשב לכאור"א כאילו למדו כולו. וגם אלו שיכולים לסיים הש"ס בעצמם במשך השנה - כדאי שישתתפו גם בחלוקת הש"ס.

שיחה ג': "סיום" על הש"ס. הטעם שהענין ד"שונה הלכות" הוא דווקא "בכל יום", וכן למנהגנו לברך ברכת התורה פ"א ביום (דלכאורה, אם החיוב הוא במשך כל היום - יצטרך לברך בכל פעם שמפסיק בלימודו, ואם החיוב הוא פ"א שחרית ופ"א ערבית - גם הלילה אינו הפסק. ואין לומר דשינה חשיב 'היסח הדעת' כי שינה אינה בגדר דעת כלל) - מצד זה שבכל יום נעשה "כברי חדשה", וצ"ל פעולתו בעולם ("עולם לו") מחדש, ועי"ז בכחו להמליך את הקב"ה בעולם ("מאימתי קורין את שמע וכו").

שיחה ד': ביאור שייכות יום ההילולא דהמגיד לגאולת אדמו"ר הזקן, המאסר הי' מצד הקטרוג למעלה על הפצת המעיינות, וכדי לבטלו הי' צ"ל אתעדל"ע ממדרגה נעלית ביותר, וביום ההילולא נתעלה המגיד לתכלית שורש נשמתו, ועמו נתעלה גם אדמו"ר הזקן, ו"כל הגבוה גבוה יותר וכו'" - להלביש סודות התורה גם בשכל דנה"ב (כפתגם רלוי"צ מבארדיטשוב ע"ד ספר התניא).

שיחה ה': היסוד להדרוש ד"צאינה וראינה" - תורת אדמו"ר הזקן - שהיציאה מהכלים לראות אלקות, נפעלת ע"י בנות ציון. הדגשת ההשתדלות בנוגע לענינים הקשורים עם "בנות ציון" בי"ט כסלו - שהסרת הקטרוג כמה שנים לפני זה היתה ע"י בת אדמו"ר הזקן. וההוראה - עד כמה נוגעת ההשתדלות להשפיע על האשה והילדים (כפתגם אדמו"ר מוהרש"ב שהוא כמו החיוב להניח תפילין בכל יום).

שיחה ו': ע"פ מנהג המדינה לחפש בכל דבר "תכלית" - הרי נוסף למעלת ההתוועדות מצ"ע, צ"ל רווח נוסף (ע"ד "איתתא בהדי שותא פילכא") - הוספה בלימוד תורת החסידות, ובפנימיות - באופן שישפיע גם על המחדר"מ (ע"ד המעשה ד"ביטול אידיאט").

שיחה ז': עריכת 'הדרך' על ספר התניא - עפמ"ש אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שאפשר לומר "פשט'לאך" בתניא שמסייעים ליראת שמים. מ"ש בסיום התניא "זה לעומת זה וכו'" (דקאי על אדם התחתון, ששמירת השבת שלו היא בדוגמת שמירת השבת למעלה, ולכאורה איך אפשר לחברם זה עם זה) - מצד "מי יאמר לו מה תעשה" ("לעומת זה", עצומ"ה). ולכן "קרוב אליך הדבר מאד גו" מצד אהבה המסותרת (למעלה מ"מרכבה") שבאה בירושה (למעלה מהשכל). וענין זה הוא הן בנוגע לסוף העבודה (בחי' שבת) והן בנוגע להתחלת העבודה "קרוב גו' מאוד".

"סענטער" (שגרם לכו"כ פרצות), ויש לנצלו לקדושה (ע"י שהשליט יהי' ה"מוח" דווקא) כדי לקרב עוד מבני ישראל ולגלות את נקודת היהדות שבפנימיות לבם (כשם שהסדר בחכמת החשבון - מלבד לאלו שיש להם הידיעה והכלים הדרושים וכו' - הוא להתחיל מ"נקודת המרכז" ומשם לבנות את ה"עיגול").

שיחה ז': ע"ד "חלוקת הש"ס", י"ל שנחשב לכאור"א כאילו סיים את כל הש"ס, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וממילא צ"ל שמחה לגמרה של תורה.

שיחה ח': הדרן על הש"ס, צריך ביאור הטעם שסיום הש"ס הוא במס' נדה, ביאור הקס"ד שרק "ביממא תהוי זבה" בעבודה - כי הטומאה החמורה ד'זיבה' שייכת רק במצב שאור השכל מאיר אצלו, משא"כ "בליליא" הפסולת אינה חמורה כ"כ. ומ"מ למדים שאינו כן, כי גם החושך יכול להיות מצד מעשי האדם. והתיקון לזה - "מאימתי קורין את שמע בערבין" - שגם "בליליא" יהי' הענין דקבלת עול מלכות שמים, עד לקיום היעוד "לילה כיום יאיר".

שיחה ט': המשך ה"הדרן", קיום היעוד "וזרקתי עליכם מים טהורים גו" עד לתחיית המתים.

שיחה י': ביאור מאמר המגיד קודם הסתלקותו (שהיתה בי"ט כסלו) בענין "חזון עובדי", עוה"ב ועוה"ז (שנבראו באותיות י"ה) מורים על עלמין סתימין ועלמין דאתגליין, וכדי לקבלם בזמן הגלות - ה"ז ע"י עבודתו של עובדי - "תמכין דאורייתא". זוהי הוראה למעלתם של "תמכין דאורייתא" - נתינת כסף עבור הישיבות באופן שיספיק להספקת צרכי התלמידים בהרחבה.

שיחה י"א: ממאמר אדמו"ר הזקן שי"ט כסלו הוא יום ש"הוכפל בו כי טוב" מובן שהקב"ה ממשיך ביום זה טוב אמיתי באופן ד"טוב לשמים וטוב לבריות".

שיחה י"ב: לאחר מעמד התעוררות ביראת שמים, מתחילה מיד ההכנה להתעוררות 'נוספת' מבלי הבט על משך הזמן שבינתיים.

תש"ז

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': מהמעלות בלימוד תורת החסידות - שע"ז כללות קיום המצוות הוא מתוך חיות, ובב' האופנים ד"אור" (חיות כללי, מצד זה שהמצוות הם רצון הקב"ה) ו"חיות" (פרטי מצוה זו), כפי שישנם ב' פרטים אלו בהנפש ("אור וחיות נפשנו"). ונפק"מ למעשה בפועל - שהעשי' היא בהידור, שאין חשש שבמשך הזמן ישפיע השכל והרגש לרעה על המעשה, ושע"ז מתמעט החיות בענינים אחרים.

שיחה א': שייכות הגלות לחלום (שהרי הגלות באה בסיבת חלומות) - בזמן הגלות אפ"ל ב' הפכים במצב האדם. והענין בעבודה - בזמן הגלות מאירים הכחות המקיפים, ולכן העבודה אינה ע"פ סדר, אלא "חטוף ואכול חטוף ושת"י" (דקאי גם על גליא ופנימיות התורה), ועי"ז גופא מסירים את הגלות ומביאים את הגאולה.

שיחה ב': ההוספה באהבת ישראל מצד הענין ד"אנו בניך ואתה אבינו" כשם שאהבת ה' אינה תלוי בדבר (כאהבת אב ובן, ולמעלה מזה - ש"כולא חד") - כך אהבת ישראל אינה תלוי בדבר, וכן אהבת התורה, כיוון שישראל והתורה מושרשים בהעצמות.

שיחה ג': לימוד התניא והש"ס (שסיומם והתחלתם בי"ט כסלו) - באופן נעלה יותר משנה לשנה.

שיחה ד': "סיוס" על התניא. מנהג ישראל לקשר הסיוס עם ההתחלה - כיון ש"נעוץ תחלתן בסופן". הטעם למצות "הוכח תוכיח" (באגה"ק שבסיוס התניא, ולכן נזכרים בה כל הג' קוין דתורה, עבודה וגמ"ח), אף ש"קשוט עצמך תחלה" - מצד ענין הערבות, גם מלשון עירוב, דהיינו ש"אב אחד לכולנה" ולכן ה"ז בלי הגבלות - "אפילו מאה פעמים", ואף שהוא נשמה בגוף - הרי "משביעין אותו וכו'" (כבהתחלת התניא). הטעם שמהני "משביעין אותו" קודם לידתו - כי זה ש"אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם" - הוא רק במכר ומתנה (על מנת לקבל פרס), ולא בהתחייבות (שלא על מנת לקבל פרס). אף שהשבועה היא מלמעלה, ושם אין חשש ד"תנעול דלת וכו'" - הרי "מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות" ועי"ז מוכרח הקב"ה כביכול להקנות לבני ישראל כל טוב.

שיחה ה': "סיוס" על הש"ס. טעם אריכות הלשון "לא מצא הקב"ה וכו' אלא השלום" - כי מצ"ע א"א שיהי' כלי (גבול) מחזיק ברכתו של הקב"ה (ש"תוספתו מרובה על העיקר"), וענין זה הוא רק בכח התורה, שניתנה "לעשות שלום בעולם" בין בורא לנברא. המשכה זו היא ע"י ישראל דוקא ("מחזיק ברכה לישראל"), שבהם עצמם ישנו חיבור הנשמה עם הגוף. התחלת גילוי ענין זה - בהענין ד"מקום ארון אינו מן המדה" (מדידה והגבלה ואי תפיסת מקום יחד), שזהו בכח הלוחות שבו. השייכות להתחלת הש"ס, הפעולה לעשות שלום בין הגוף והנפש - צריכה להיות גם "בערבין" בזמן החושך, וגם כשאוכל "בתרומתן" (ענינים גשמיים שבבעלותו, ולא תרומת קדשים), להיותו "ממלכת כהנים", שגם בעניניו הגשמיים עליו לפעול "תרומה", לשון הרמה (שמברכין עלי' הן ברכת הנהנין והן ברכת המצוות). ביאור דברי הגמרא "מילתא אגב אורחא קמ"ל וכו'" - "אגב אורחא" - "הליכות עולם" שהו"ע הפעולה בעולם ע"י התורה. ואזי, אף שבשביל אכילת קדשים צ"ל טהרה בשלימותה, מ"מ בשביל אכילת תרומה (הפעולה בעולם) די

שיחה ח': הוראה מאגה"ק "קטנת"י, כל הקרוב יותר לעניני תורת החסידות (וממילא צ"ל בביטול יותר) - נרגש אצלו יותר השמחה, ולכן יאמרו ה"משפיעים" "לחיים".

שיחה ט': התחלת הפצת החסידות ברייסן וליטא - ע"י ה"בעלי נגלה". במתן תורה ניתן פנימיות התורה בנגלה, ונגלה תורה בנסתר.

שיחה י': קיום הענין ד"שנת פדותינו" (כמ"ש בהסכמה לתניא) **שיחה י"א:** כדברי יעקב אבינו שהוא מוכן כבר לגאולה, אלא ש"הילדים רכים גו" - אומר כל נשיא בישראל, ולכן הוכרח הרבי לעבור את הענין ד"עפר אתה גו", ולאחרי כ"ז - "עסן עסט זיך וכו'" אבל התפלה והלימוד הם "מצות אנשים מלומדה" בזמן שישנה ההבטחה ש"בשעתא חדא וברגעא חדא" יכולה לבוא הגאולה.

שיחה י"ב: יהי רצון שכשם שנצחו במלחמות עם מצרים - יפסידו אלו המנהלים מלחמה נגד הקב"ה, ואזי תבוא הגאולה.

תשי"ז

ש"פ וישב, כ' כסלו

שיחה א': סיפור אדמו"ר מוהרי"צ ע"ד י"ט כסלו בפעם הראשונה - ביטול הגזירה שלא יבואו לשבת שלפני י"ט כסלו ע"י הקדמת בואו של ר"י מסמיליאן, ואמר אדמו"ר הזקן המאמר ד"ה "לשנה הבאה קבעום", ומאז נעשה יו"ט לעד (ע"ד חנוכה).

שיחה ב': שלילת ההנהגה שאין רוצים לעסוק בעבודת הברורים במקומות אחרים אלא רצונם להישאר וכו', ולאח"ז מתאוננים על קשיים בפרנסה. אין להיות מונח בענינים גשמיים לצורך פרנסה, אלא לעסוק בעבודת הברורים.

שיחה ג': ביאור הרב המגיד עה"פ "וישב יעקב גו' בארץ כנען" - שעסק בביורר הניצוצות שבדברים הגשמיים. וההוראה - עבודת בירור ניצוצות הקדושה שבעניני העולם בשביל אביו שבשמים, ללא פניות (שענין זה הוא ע"י עבודה פשוטה דוקא ובדרך קבלת-עול, ללא "חכמות..."), כשם שיעקב לא שאל קושיות בנוגע לעבודתו, וסו"ס עי"ז מרויח פרנסתו ברוחניות ובגשמיות.

שיחה ד': ביאור הענין ד"מאלמים אלומים" - ע"פ מאמר אדמו"ר הזקן, כדי שמעבודת הברורים תהי' התכללות באלקות - יש צורך בפעולתו של יוסף. השבטים לא ידעו מזה, לפי שבענין הנבראים היו בתכלית השלימות, ואעפ"כ נתבעו ע"ז, כי נברא צריך לדעת שעבודתו כשלעצמה אינה מספקת. הענין האמור - גם בנוגע לאדמו"ר הזקן וחבריו.

מוצש"ק פ' וישב, כ' כסלו

שיחה י"ג: ע"ד יום א' של חנוכה (הכולל כל ימי חנוכה) - המתברך משבת זו, וכן מאמירת "ויהי נועם" במוצש"ק (שממנו מתברכים ימי המלאכה, הן בענינים גשמיים והן בענינים רוחניים).

שיחה י"ד: מענה אדמו"ר מוהרי"צ לשאלה מה טעם ההשתדלות בזמן הגלות, והרי "לא לתר לגאולה" - שכן מצינו בהקמת המשכן, שהי' גם בשביל יום א' בלבד. וההוראה - להמשיך בעבודה היום יומית, יחד עם הביטחון בענין הגאולה.

שיחה ט"ו: מענה לאלו הטוענים (בענין חסידים) "מי יקום יעקב כי קטן הוא" - מסיפור החסיד בעיר יאס שכל בני העיר התגלגלו ברחובות לשמע הבשורה ע"ד שחרור אדמו"ר הזקן.

שיחה ט"ז: "לשנה טובה בלימוד תורת החסידות ובדרכי החסידות תכתבו ותחתמו".

תשח"י

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': הוראה ממענה אדהמ"ז לשר בענין "איכה" (שהציל את אדה"ז מכלות הנפש), השאלה "איכה" נשאלת אצל כאו"א מישראל לפי מהותו. השייכות להמאסר - שהי' בגלל הקטרוג על המשכת חסידות למטה, והשאלה ד"איכה" הסירה את ההגבלות, כיון שעושים זאת בשליחותו של מקום.

שיחה ב': שלימות העבודה עם הגוף - בימות המשיח, אבל הדבר תלוי בעבודה בזמן הגלות. ולכן נרמזת הגאולה העתידה בתיבת 'חמור' (חמור זה מלך המשיח, "עני ורוכב על חמור"), לשון "חומר" דהיינו שבאים לזה ע"י זיכוך החומריות והגשמיות (משא"כ אברהם הניח על החמור רק את העצים והמאכלת - המסייעים החיצוניים, ומשה הרכיב עליו את אשתו ובניו - חלקים התחתונים דהאדם, אבל לא האדם עצמו, כי עדיין הי' בהגשם אחיזה ללעו"ז). עפ"ז יובן מארז"ל "זכור" - ע"י העבודה בדברים זכים ורוחניים (ע"ד עבודת הצדיקים), "עם ענני שמיא" - גילוי בדרך אור ישר. "לא זכור" - ע"י עבודה בדברים חומריים (ע"ד עבודת בעלי - תשובה) "עני ורוכב על חמור" - גילוי בדרך אור חוזר. גם בזמן הזה צ"ל ב' עניני העבודה.

שיחה ג': החילוק בין קודם החטא, לאחר החטא ולעת"ל - שקודם החטא הי' מצב של אור, לאחר החטא נעשה חושך, ולעת"ל יהפוך החושך לאור ע"י עבודתם של ישראל בזמן הגלות. וזוהי העבודה שתובע הרבי - לא רק עם הנה"א אלא גם עם הנה"ב ועניני העולם.

שיחה ד': ע"ד חלוקת הש"ס. הלימוד בשנה הבאה יתן תוספת כח - "ילכו מחיל אל חיל" (אפילו בהשגת התורה, ועאכו"כ

ב"הערב שמש" (יציאה ממהותו הקודמת, אף שלא נשתנה לגמרי), שהוא "משעת צאת הכוכבים" הנמצאים ברקיע השמיני (הארה ממקום עליון שלמעלה מהבריאה). המשך ענין זה בכללות מסכת ברכות (לשון המשכה) וכללות הש"ס ("הליכות עולם").

שיחה ו': הוכחה מ"נגלה דתורה" (שהרי גם רבותינו נשיאינו עסקו ביותר בלימוד הנגלה, וגם הענינים דתורת החסידות מתאימים אצלם ע"פ נגלה) על ההכרח בלימוד החסידות (עבור ה"עולם'שע"), מצות תפלה וק"ש (שמעלתם היא בערך למעלת לימוד התורה) - מצ"ע אפשר שלא יהיו אלא מדרבנן, וע"י לימוד תורת החסידות נרגש אצלו גודל החסרון במצבו, ואזי נעשה אצלו החיוב מהתורה לבקש צרכיו (תפלה), ומקויים בו "ואהבת גו' ובכל מאדך מהתורה (ק"ש). אם בכל הזמנים הי' לימוד החסידות הכרח גמור - עאכו"כ עתה, שלא די בההתבוננות ד"שאו מרום עיניכם", לבוא ל"וראו מי ברא אלה".

שיחה ז': הטעם שאדמו"ר הזקן הבטיח לנכדו "עמי במחיצתי" עבור הסכמתו לעשות תלאי ע"ג בגדו העליון - כי זו היתה התחלת שבירת הקליפה בענין זה. בכל מקום ובכל זמן ישנה התגברות הקליפה בענין מסויים, ובמדינה זו - בזבז יתר על ענינים חיצוניים של יופי וקישוט הבית, מבלי להתחשב אפילו בהיכולת והאפשרויות הכספית, ובלבד שיצליחו להתחרות בשכניהם, תיקון הדבר - ע"י עריכת סדר באופן ניהול הוצאות הבית, לחשב את הדרוש לעניני קדושה, וגם בהנותר - לזכור הפתגם שגם מה שמותר, אין בו צורך.

שיחה ח': אמירת "לחיים" עבור המוסדות החדשים במרוקו.

שיחה ט': הענין ד"מאלמים אלומים" (שעי"ז נשלם תכלית הכוונה דגלות מצרים, ועד"ז בנוגע לגלות זה) בעבודה - לקחת את הענינים הגשמיים שב"שדה" ולעוקרם מחומריותם ולאגדם יחד לעבודת ה', ולאח"ז "ותשתחווינה לאלומתי" - להכניסם ל"בית" (שהיא עבודת יוסף - "ויבוא הביתה"), שהו"ע הביטול. הוראה מהאמור - בנוגע להתאגדות "אלומנאי" (שמחר מתקיים כינוס שלה), אף שיש מעלה בענין האיגוד עצמו, צ"ל גם "ותשתחווינה לאלומתי" - ביטול למה שלמעלה הימנו (הציור שלו כפי שהי' בהיותו בתו"ת), שהו"ע נעלה באין ערוך לגבי עצם ענין האיגוד.

שיחה י': ע"ד שיעורי חת"ת.

שיחה י"א: התוועדות זו היא גם "מלווה מלכה" - "סעודתא דדוד מלכא משיחא".

שיחה י"ב: בענין "דרכך אלקינו כו" - אף שבגמרא איתא שהקב"ה "מאריך רוחי" וגבי דידי", הרי כששב בתשובה נשאר בשלימותו, וענין המילה נעשה לאחר זמן (כלשון הרמב"ם).

שיחה י"ב: הוראה משיעור חומש היומי - יוסף ואשת פוטיפר. ענינו של יוסף הוא לעשות מ"אחר" "בן", והכח לזה - כיון שהוא עצמו ה' "יפה תואר ויפה מראה". "אשת פוטיפר לשם שמים נתכוונה" - גם ענין שבחיצוניות הוא היפך הקדושה, הכוונה הפנימית שבו היא להוספה בקדושה, וכשיודעים זאת - נמשך הדבר גם בגילוי (וכיון שמדובר באשת פוטיפר - ההוראה היא בפרט לנשי ישראל).

שיחה י"ג: ע"פ הפס"ד "יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה" - צ"ל הגאולה מן הגלות, שהיא המניעה הכי גדולה להעבודה. הנקודה הפנימית של כל האמור - הוספה בלימוד תורת החסידות, מנהגי' והדרכות'.

תשי"ט

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': ע"פ ביאור אדה"ז שהענינים שלמע' הם "למעלה מגדר המקום והזמן, רק שמאיר למטה לכל מקום ומקום בזמנו הראוי לו" - מובן שגם ההתוועדויות די"ט כסלו (גם אלו הנערכות בסתר כו') מתאחדות יחד, למרות שינויי המקומות והזמנים.

שיחה ב': ג' הנוסחאות בפתגם אדה"ז - "מן המיצר אל המרחב" (מבריאה לאצי'), "מן הגשם אל הרוח" (מיצירה לבריאה), "ומן הגיהנם" (עשי'). גם מי שנמצא בדרגה היותר תחתונה נעשים אצלו העליות עד לאצי'. שינוי זה אינו תלוי בזמן, ועד"ז בנוגע לאלו שצ"ל אצלם היציאה מן המיצר אל המרחב בגשמיות (ובפרט ע"י ההשתתפות בהתוועדות י"ט כסלו).

שיחה ג': אודות המצב ב"כפר חב"ד" - שהעמידו עצמם בתנועה של כיווץ (ועד"ז בנוגע למצב כאן, אלא ששם נוגע הדבר יותר).

שיחה ד': מעלת י"ט כסלו - ע"פ דברי הצ"צ שבי"ט כסלו הוא הענין דשמח"ת (ואעפ"כ לא יהי' מ"ת מחדש, כי הכל נכלל בהעלם במ"ת). התאחדות ההתוועדויות די"ט כסלו במשך כל השנים (ע"פ המבואר בתניא שהיחוד הנעשה ע"י כל מצוה הוא נצחי לעולם ועד), יחד עם בעל השמחה (ע"ד הענין ד"בעל השמועה עומד כנגדו").

שיחה ה': ע"ד חלוקת הש"ס.

שיחה ו': סיום על הש"ס: ביאור אריכות הל' "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום" (ע"ד הביאור בענין "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", שהמושכל הראשון הוא ש"אין עומדין להתפלל", אלא שע"י הביטול ניתנה היכולת לזה). המושכל הראשון הוא שהעולם מצ"ע אינו כלי לברכתו של הקב"ה, אלא שאעפ"כ ישנו ענין השלום -

בהקב"ע (שבתורה). יגנונו ניגון שמח כדי שהחלוקה תהי' בשמחה.

שיחה ה': ביאור בסיום ספר התניא.

שיחה ו': ענין ה"חומריות" בשמים וארץ הרוחניים - לימוד התורה באופן שמתערבים בזה הגסות והחומריות שלו, ולזה צ"ל בירור וזיכוך ע"י המלאכים. ונוסף לזה צ"ל ההקדמה דקב"ע קודם הלימוד (ובפנימיות התורה - גם בשעת הלימוד עצמו). ואעפ"כ צ"ל הלימוד בנגלה דתורה דוקא, כי דוקא ע"י העבודה עם החומר ("ויחבוש את חמורו", ואח"כ "וירכיבם על החמור") באים להגילוי דלעת"ל ("רוכב על חמור"). מדריגה ממוצעת בין שמים וארץ גשמיים לרוחניים - ארץ ישראל, ובזה גופא ישנו ענין הרוחניות וענין החומר והגסות, שבירורו ע"י העבודה עם החומר במשך זמן הגלות, ובפרט ע"י היגיעה בתורה.

שיחה ז': הטעם שלעת"ל יהי' צורך בענין הגשמיות - מצד הענין ד"דירה בתחתונים", שע"ז לוקחים את העצמות, וגם בזמן הגלות ישנו ענין זה - בהמשכת "רזין דרזין" שבתורה בחב"ד של שכל אנושי, וכן בהתעסקות בעניני ארץ - ישראל (גם הגשמיים והחומרניים) גם בזמן הגלות (כמ"ש אדה"ז בענין המעלה דצדקת א"י). ב' ענינים שניתוספו בענינים אלו בי"ט כסלו זה - התחלת הדפסת מאמרי אדה"ז מכת"י, והתייסדות שיכון חדש בכפר חב"ד.

שיחה ח': מגבית עבור השיכון בכפר - חב"ד. כיון שזהו ענין יוצא מן הכלל - יהי' ציווי לכאור"א על גודל הסכום שיתן.

שיחה ט': תוכן תביעת אדה"ז בענין חסידות חב"ד - "לא לתהו בראה (אלא) לשבת יצרה", דהיינו שיהי' בבחי' תיקון (אורות מועטים וכלים מרובים), ולא בבחי' תהו (אורות מרובים וכלים מועטים). אורות וכלים בגשמיות - תומ"צ עצמם והענינים הגשמיים שבהם מקיימים תומ"צ, ו"כלים מרובים" היינו התרחבות והתפשטות בכל הענינים הנדרשים לעבודת הפצת המעיינות (כולל בעניני כפר - חב"ד).

שיחה י': הוראה מהסיפור ע"ד אכילת "גריקענע קאשע" מתוך "געשמאק" כתוצאה מהתענוג בעניני אלקות. גם במדריגה נעלית בעבודה (כמו בהתוועדות י"ט כסלו עם אדמו"ר נ"ע) צ"ל שמירה. ע"י הזכרת סיפור זה יועיל הדבר למנוע את התפשטות ה"פלשתים" דלעו"ז.

שיחה י"א: אין לחשוש משום "פרנס שמטיל אימתו על הציבור", והעיקר - שהנתינה תהי' בשמחה. מצד כוחה של התוועדות חסידית שהוא למעלה מכוחו של מלאך מיכאל המסייע לישראל בעבודתם - התועלת עבור המשתתפים במגבית היא לא רק בגשמיות אלא גם בעניניהם הרוחניים.

התורה באופן של עסק, והמשכת ענין זה בגמ"ח וב"המתפלל עם הציבור".

תש"כ

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': "החג אשר פדה בשלום נפשנו .. והיא היא תורת הבעש"ט ז"ל" הפתיחה בענין זה כוללת הן "פותחין בדבר מלכות" והן "פותחין בברכה". דיוק הל' "והיא היא תורת הבעש"ט ז"ל" (שהרי אצל נשיאי ישראל כל דבר הוא בתכלית הדיוק, במכ"ש מכאור"א מישראל שאין לו לבזבז כחותיו לבטלה), הכלל "שנה עליו הכתוב לעכב" הוא בקדשים דוקא, כי ביטול המחיצה בין קודש לחול הוא בכח הקב"ה, ולכן אין הכרח כ"כ בעשיית האדם. וזהו ענינה של תורת החסידות - להפוך את העולם ל"הקדש" ע"י נתינת כח למעלה (כמודגש בשאר הלשונות במכ' הנ"ל), ולכן מדגישים "היא היא", "שנה עליו הכתוב לעכב". והתכלית היא - להמשיך כ"ז בכחות הגלויים.

שיחה ב': ע"פ האמור יש לבאר שיטת הבעש"ט בענין השגח"פ (גם במין הדומם ובפרטי פרטים כו'), כיון שמכל פרט בעולם צריך לעשות "הקדש", עפ"ז יש לבאר תורת הבעש"ט (אף שענין זה ישנו כבר ברמב"ם - "ואם יעלה על הדעת שהוא אינו מצוי אין דבר אחר יכול להמצאות"), בענין "לעולם הוי' דברך ניצב בשמים", שהבריאה היא פעולה נמשכת - כשם שפעולת ההקדש היא פעולה נמשכת (ולכן "יש שאלה בהקדש"), ולכן מצינו ש"שנה הכתוב לעכב" גם בברה"ע ("ויהי אור", "ויהי כן"), ובבריאת האדם ("ואתה משמרה בקרבי").

שיחה ג': "אהבת ישראל: מעלת עשית טובה ליהודי" הדגשת המעלה שבזה - בברכת "לשנה טובה תכתב ותחתם" לאחר תפלת ערבית דר"ה. ביאור מאמר אדה"ז שהחילוק בין "משכיל" ל"עובד" באצילות (שבכחו של יהודי להגיע לשם ע"י עבודתו נשמה בגוף, כדמוכח מאמירתו בברכות השחר "טהורה היא") הוא אם יש "געשמאק" בציצית או בעשיית טובה ליהודי. ציצית הו"ע הביטול דמרכבה - מלמטלמ"ע, ועשיית טובה ליהודי היא המשכה מלמעלמ"ט, והחידוש שפעלה תורת החסידות הוא בחיבור ב' הענינים יחד (כמודגש גם באגה"ק ד"י"ט כסלו - "החג אשר פדה בשלום נפשנו", דקאי גם על ענין הצדקה).

שיחה ד': עשיית טובה ליהודי בגשמיות וברוחניות יחד - ע"י שלומדים עמו תורה (שענינה "משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה"), ובעולם האצילות הו"ע הפצת פנימיות התורה - הפצת המעיינות חוצה (ולכן זוהי הכנה לפעולתו של משיח, שהיא לעשות כאן למטה "עולם האצילות", ומזה מובן

יחוד ב' ההפכים שבעולם (נה"א ונה"ב), שע"ז נעשה יחוד ב' הפכים למעלה (שהעולם יהי' כלי מחזיק ברכתו של הקב"ה). השייכות להתחלת הש"ס - הדרך לפעול ענין השלום הוא ע"י עבודת התפלה, החל מהעבודה דק"ש - "מאימתי קורין את שמע בערבין", בחושך העולם.

שיחה ז': ביאור הל' ב"דף השער" דהתניא - "בדרך ארוכה וקצרה" - שיטת חסידות פולין ("צדיק באמונתו יחי") - "אל תקרי יחי' אלא יחי'" היא "דרך קצרה וארוכה", ושיטת חסידות חב"ד (שעל כאור"א לעסוק בעצמו בלימוד פנימיות התורה) היא "דרך ארוכה וקצרה". ואעפ"כ גם דרך זו "מיוסד על פסוק כי קרוב אליך הדבר מאוד" בכל הדורות ובכל המקומות.

שיחה ח': השייכות דסיום התניא (בענין השבת) להתחלתו - עוד קודם ההכנה ללימוד פנימיות התורה ("קרוב מאוד - בדרך ארוכה וקצרה") צ"ל ענין השבת - העתקת עצמו מ"עובדין דחול". וההוראה - שכבר בקטנותו של הילד יש להחזיר בו את החיות והחום של תורת החסידות, ובכל הג' קוין (כולל תפלה בציבור כפי' אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע - צבירת כל כחות הנפש והניצוצות - גם אם ע"ז באים מאוחר יותר - הביתה).

שיחה ט': הסדר ד"קורין את שמע בערבין" תחלה - בהתאם להסדר ד"ברישא חשוכא", שתחלה צריך להתייגע בעבודת השליחות וכו' וע"ז מגיעים אח"כ ל"קורין את שמע בשחרית" - מדריגת התורה ד"יגדיל תורה ויאדיר", התקשרות פנימיות הנפש עם פנימיות א"ס ע"י פנימיות התורה. אמירת "לחיים" ע"י השלוחים. אף שהתחלת הענין ד"חוצה" היא מיד לאחרי "בתי גוואי", הכוונה היא בנסיעה למקומות מרוחקים דוקא.

שיחה י': הנסיעה "חוצה" - לאחר ההכנה ד"אסתכל באורייתא", ע"ד המתנדבים להוספה בלימוד התורה "חוצה" מסדרי הישיבה.

שיחה י"א: שייכות ענינו של משיח ("כאילו פדאני וכו'") להענינים ד"העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור". ענינו של משיח הוא פריצת גדרי העולם, וענין זה נפעל ע"י העבודה באופן זה - "העוסק בתורה" (ע"ד עסק - שכולו עסוק בו, ולא לימוד תורה סתם), "ובגמילות חסדים" ("בין לעניים בין לעשירים", ולא צדקה סתם), "ומתפלל עם הציבור" (כפירוש הנ"ל, ולא תפלה סתם).

שיחה י"ב: קיום הענין ד"מצוה לפרסם עושי מצוה" הנלמד משיעור חומש היומי ("אילו הי' ראובן יודע שהקב"ה מכתוב עליו כו").

שיחה י"ג: אגה"ק ד"ה "אין ישראל נגאלין אלא בצדקה" - ביאור ההוראה בעבודה מתורת הבעש"ט שכאור"א צריך לתקן חלק קומת משיח השייך לנשמתו. ה"בכ"ן: הוספה בלימוד

או שלא כדבעי (ואז מתגבר הרע שבהם). ובזה הוא עיקר הקושי, וע"ז ניתן סיוע מיוחד מלמעלה. שלילת ההנהגה להינזר מעניני הרשות, כתורת הבעש"ט עה"פ "עזוב תעזוב עמו", ועד"ז בנוגע למי שיש לו כשרון מסויים, שאין לו לחפש "חיים קלים" ולהניחו הצדה ("שב ואל תעשה עדיף"), אלא עליו להשתמש בו כדבעי ("בכל דרכיך דעהו"), ועאכו"כ - בנוגע למי שיש לו כשרון ההשפעה על הזולת, שעליו להשתמש בו במלואו וכו', השייכות לסיום אגרת אדה"ז בנוגע ל"ט כסלו - "ישר יחזו פנימו", שכשמתבונן שעומד בפני הקב"ה וכו' אזי הנהגתו היא באופן "בכל דרכיך דעהו" ומסיים "והוא ישר אורחותיך".

שיחה י"א: סיפור אדמו"ר מוהרי"צ ע"ד מסירת כספי ה"נדוניה" דאדה"ז בהסכמת הרבנית, כיון שה"נדוניה" בא מבית האב מרגישה האשה יותר שייכות אליו ומצטערת אם נוטלים אותו וכו', וצריך לפעול שגם היא תסכים לזה בהסכמה מלאה (ולא באופן של הכרח והטלת אימה). עיקר העבודה ד"משביעין אותו" בנוגע להנהגת הולד והבית כו' - תלוי באשה (וכמעלת שרה לגבי אברהם, שהי' "טפל לשרה בנביאות"), ולכן ממשיכים לה תוספת סיוע כו'. ובנוגע לפועל - כשהנהגה בבית היא כדבעי, מסכימה לזה עקרת הבית.

שיחה י"ב: סיום הש"ס. ביאור מ"ש בהתחלת הש"ס "יליף מברייתו של עולם" (דלכאורה הרי כל ענין התורה הוא לפעול שינוי וחידוש בעולם), בסיום הש"ס איתא "כל השונה הלכות בכל יום" - שהלימוד צ"ל "בכל יום" דוקא, כי הלימוד ("הלכות") צ"ל באופן שנמשך בהנהגת העולם ("הליכות"), שנברא מחדש בכל יום. וזהו "יליף מברייתו של עולם", שכיון שהתחלת הבריאה היא ב"ויהי ערב", צ"ל מיד הלכה בנוגע למציאות זו. ההוראה בעבודה, הענין ד"שמע ישראל" צ"ל לא רק במצב רוחני ד"ויהי בוקר", אלא גם במצב ד"ויהי ערב", ועי"ז יבוא לאח"ז ל"ויהי בוקר". השייכות להתגלות הבעש"ט - שענינה לעורר את בני" מתרדמתם. סיום הש"ס במשנה - "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום", בשייכות ל"פדה בשלום נפשי". הפצת המעיינות חוצה.

שיחה י"ג: הפצת המעיינות חוצה - ע"י השלוחים. על כל שליח לדעת שיש לו כל הענינים הדרושים, ועליו רק למלא שליחותו באמונה. הזכרת השלוחים במקומות שונים, ובפרט "מאחורי המסך".

שיחה י"ד: בני הנמצאים "מאחורי מסן הברזל". במדינות אלו ישנם יהודים הנמצאים בתנועה ד"תפילין שבראש", ועי"ז יפעלו ש"יראו ממך" (כפתגם אדמו"ר הזקן שנפילת הפחד היא דוקא כשהתפילין הם "בראש").

תשכ"א

שענין זה נוגע ביותר בעקבתא דמשיחא, ובפרט - בשנת המאתיים להסתלקות הבעש"ט).

שיחה ה': "שיעור התניא היומי: דף השער וההסכמות" כיון שזהו השיעור ד"ראש השנה", ה"ה כולל את השיעורים דכל ימות השנה: "כי קרוב גו" - פסוק הכולל את כל ספר התניא (בדוגמת תושב"כ לגבי תושבע"פ), וכמו שבנגלה קאי על מצות התשובה שכוללת כל התומ"צ, ההסכמות על ספר התניא - שבהם מדובר ע"ד כללות הספר (שעי"ז "ישמח ישראל בהגלות דברי קדשו") וע"ד שייכות אגה"ק וקו"א ללקו"א.

שיחה ו': בנגלה דתורה - ב' הפירושים ב"משביעין אותו תהי צדיק" (צדיק שבתניא וצדיק בשם המושאל), בפנימיות התורה - ב' הפירושים ב"פדה בשלום נפשי" (עבודה באופן שאינו צריך למלחמה, ולאידך "עוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור"), ובעבודה בפועל - כדמצינו אצל הבעש"ט ואדה"ז, שעסקו ברזין דרזין דאורייתא וגם בהתעסקות עם הזולת בענינים פשוטים, ומשם הוראה ונתינת כח לכאו"א להנהגה מעין זה, להתעסק עם הזולת גם ע"ח הטהרה והקדושה שלו. "ההכרח בלימוד והפצת תורת החסידות" - ההכרח בזה בדורנו (אף ש"אכשור דרי" בתמי') - ע"פ משל בן המלך בנוגע לזמן הבעש"ט ואדה"ז, ועאכו"כ שבדורנו הדבר נוגע ומוכרח עוד יותר.

שיחה ז': "מכתב רבנו הזקן שכתב בצאתו לחפשי" הטעם שתורת הבעש"ט נזכרה במכ' בנוגע לסיבת המאסר, ויום ההילולא דהמגיד ואמירת "פדה בשלום" ע"י אדה"ז - בנוגע לסיבת הגאולה. הנהגת הבעש"ט הוא באופן של ב' קצוות כפי שהם למע' מהשתלשלות, אבל אינם נמשכים למטה (שהו"ע בית האסורים), והמשכת הענין בסדר והדרגה הוא ע"י המגיד (הילולא - חתונה, המשכת כח הא"ס) ואדה"ז ("פדה בשלום נפשי", שגם "רבים" נעשים "עמדי", וזהו תוכן פתגם אדה"ז ש"עובד" באצ"י הוא "געשמאק" בעשיית טובה ליהודי הנמצא בעשי').

שיחה ח': "מאתיים שנה להסתלקות הבעש"ט ולנישואי אדה"ז" שייכות ב' הענינים - הסתלקות הבעש"ט ונישואי האדמה"ז - הנישואין הוא המעבר מהתקופה ד"נפשי חשקה בתורה" להתעסקות עם העולם, ולכן התחילה אז עבודתו בעשיית טובה ליהודי בפועל (שהגיעה באותה שנה לשלימותה אצל הבעש"ט בהסתלקותו) - מסירת ה"נדוניה" לטובת סידור בני" בעבודת האדמה (ולחוסף שנהג בזה לפניו משוה"ד - בהיותו בן ט"ו, ולא המתין להיות בן י"ח). וההוראה לכאו"א - עשיית טובה ליהודי היא תכלית העילוי גם בנוגע לעצמו.

שיחה ט': חלוקת הש"ס.

שיחה י': עניני הרשות אינם סוג שלישי (לא טוב ולא רע), אלא אפשר להשתמש בהם כדבעי (ואז מתגבר הטוב שבהם)

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': י"ט כסלו, מסירות נפש עבור כלל ישראל ודרישת טוב לכל אחד מישראל. אף שלכאורה ענינים אלו הם רחוקים מן הקצה אל הקצה, מדברי אדמו"ר מוהרי"צ שצירפס יחד בנוגע לי"ט כסלו משמע שהנהגה צ"ל באופן זה, ובסדר זה דייקא - להיות דורש טוב לכא"א מישראל, להביט עליו בעין טובה, ולחפש עליו לימוד זכות (ודלא כהטועים שאצלם הוא בסדר הפוך). מקור הדברים במדרש - "אתה דרשת שלום נפש אחת כו' סופך לדרוש שלום אומה שלימה". בענין זה תלוי גאולת הכלל, כי בגאולה העתידה לא יישאר אף אחד בגלות.

שיחה ב': ע"פ האמור יובן הטעם שהתורה עוסקת בעיקר בענינים הקשורים עם היחיד (אף שהיא ענין כללי שכולל כל העולמות כולם) - כי התורה ניתנה למטה דוקא, ולמטה ההתחלה היא בעבודת הפרט. וזהו גם תוכן התביעה לעסוק בהפצת המעיינות חוצה - עבודה פרטית, שדוקא עי"ז באים לאחדות כלל ישראל.

שיחה ג': הדרך להגיע לקיום הענין האמור - ע"י שהעיקר אצלו הוא הנפש ועניניו, ש"מי יודע גדולתן ומעלתן בשרשן ומקורן וכו'" (כמבואר בתניא פרק "לב"), ואף שרואה בעיניו חילוק בין הנשמות - זהו רק בחיצוניות הנשמה ובפעולתה בהגוף, אבל אין זה מורה על פנימיות הנשמה. וזוהי השייכות לי"ט כסלו - שבו עיקר ההדגשה הוא על ענין הפנימיות (ויחד עם זה צ"ל ההמשכה בענינים פרטיים, כנ"ל).

שיחה ד': כללות העבודה צ"ל באופן ד"העלו אבק עד כסא הכבוד" - לשון רבים, כולל גם עליית הלעו"ז ("כי רבים היו עמדי"), וההוראה - שלא להיות מובדל ומסוגר לעצמו, אלא להתעסק עם שאר בני"ה בהפצת המעיינות וכו'.

שיחה ה': חלוקת הש"ס.

שיחה ו': "סיום" על הש"ס. "כל השונה הלכות בכל יום וכו'", דיוקים בפרש"י, למה הוצרך לפרש תיבת "הלכות", ומהו ביאור סדר דבריו - "משנה וברייתא הלכה למשה מסיני". הטעם שהענין ד"בן עולם הבא" הוא ע"י לימוד הלכות דוקא (שבדואי אין הכוונה לומר שאגדה היא למטה מהלכה ח"ו, שהרי אין מקום לעשות חילוקים בתורה ח"ו, להיותה אחדות הפשוטה, ונוסף לזה - הרי התורה היא באי"ע להעלמות, גם להענין ד"בן עולם הבא") - כי ידיעת רצון העליון בענין המצוות היא ע"י ההלכות דוקא. עפ"ז יובן פרש"י הנ"ל, כוונת רש"י להורות שצ"ל לימוד הלכות פסוקות דוקא (ולא הלכות שיש בהם מחלוקת), כיון שעל - ידם יודעים את רצונו של הקב"ה. טעם סדר הדברים בפרש"י: (א) ע"פ הכלל "לפום צערא אגרא" - השכר במשנה וברייתא (שההלכה באה לאחרי שקו"ט) הוא יותר מבהל"מ (ומ"מ מקדים משנה לברייתא, כי הברייתא היא

"מבחוץ", שיש בה רק חיצוניות השכר). (ב) י"ל שההלכות שבמשנה וברייתא (פירוש התושב"כ) נאמרו לפני ההל"מ (שאינו לה עיקר בתושב"כ). ביאור ההלכה ("הלכה פסוקה") להתחלת הש"ס - "מאימתי כו' משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן", דיוק הלשון "בתרומתן" - דקאי על ביכורים, שהם לגמרי שלהם ואין לבעלים טובת הנאה בהם (משא"כ תרומה ממש - בזמן המשנה היתה דרבנן והי' מותר לאוכלה גם בין השמשות). השייכות דק"ש לביכורים דוקא - עפמ"ש בס' הון עשיר "ק"ש היא הראשית המבחר מכל המצוות דומיא דתרומה" שענין זה מודגש יותר בביכורים שהם מן המובחר דוקא (ועד"ז בתומ"צ, שצריך לקיימם גם עם כח התענוג). עפ"ז יובן הקשר דסיום והתחלת הש"ס, סיום הש"ס הוא בענין "שונה הלכות" - בקבלת עול, מצד רצון הבורא בלבד, אבל תכלית העילוי שענין זה יהי' באופן ד"תרומתן" - תכלית התענוג.

שיחה ז': "סיום" על התניא. הקשר בין לימוד הש"ס לאמירת תהלים (שנזכרו שניהם בסיום התניא) - שכדי להצליח בלימוד התורה בהבנה והשגה צ"ל גם ענין התפלה, וכדי להתפלל כדבעי צ"ל לימוד התורה, וזהו נתינת כח לכללות העבודה להתחלת התניא - "כי קרוב אליך הדבר מאד גו' בפ"ך ובלבבך לעשותו".

שיחה ח': ביאור אדמו"ר מוהרי"צ בענין "משביעין אותו" - שמשביעין (גם) את ההורים שיביאו לידי כך, הן ע"י החינוך לאחר הלידה והן ע"י ההנהגה קודם הלידה. ושני ענינים אלו נמסרו בידי נשי ישראל (וזהו שמצינו בספר בראשית ע"ד גודל מעלת האמהות).

שיעור ט': שיעור חומש היומי, פרשת אשת פוטיפר. ההוראה מאריכות הסיפור בענין זה, הטעם שיוסף מסר נפשו כדי לעמוד בנסיון (שלכאורה צ"ע אם הי' מותר לו לעשות כן) - כיון ש"נראית לו דמות דיוקנו של אביו", דמות דיוקנו דייקא, ש"שופרי" דיעקב אבינו מעין שופרי' דאדם הראשון", כיון שהאבות (שכללותם יעקב אבינו - "בחיר שבאבות") תיקנו את חטא אדה"ר שהי' כלול מע"ז ג"ע וש"ד, ולכן פעל הדבר אצלו שלא להיכנס בחשבונות וכו', וההוראה - כשיהודי בא לידי נסיון עליו להביט על "דמות דיוקנו של אביו", ואזי יעמוד בנסיון.

שיחה י': י"ט - כ' כסלו, המשכת השמחה ליום השבת.

תשכ"ב

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': י"ט כסלו - "התגוללו ברחובות פטרבורג", אף שמצד סדרי המלוכה לא היתה ליהודים רשות לשהות בפטרבורג, פרצה השמחה את כל הגדרים. ההוראה - עד כמה

רצה אדה"ז לצאת משם כיון שהיו עמו הבעש"ט והמגייד, ואעפ"כ התכלית היא לצאת וכו'.

שיחה ו': חלוקת הש"ס.

שיחה ז': "הדרן" על הש"ס. ההכרח לדרשת "אל תקרי הליכות אלא הלכות" – דאל"כ הול"ל "הליכותיו לו" (שהרי כבר נאמר "שחו גבעות עולם"), ולכן בהכרח ש"עולם" הא' הוא עוה"ז ו"עולם" הב' הוא עוה"ב. אך עפ"ז צ"ב בסיום הש"ס במשנה – "ה' יברך את עמו בשלום" (ולא "ויברכם בשלום"), וכן בק"ש (שבהתחלת הש"ס) – "ה' אלקינו ה' אחד" (ולא "ה' אלקינו אחד"). תוכן הענין ד"אל תקרי הליכות אלא הלכות" – שע"י לימוד ההלכות ("הליכות עולם לו") מוסיפים בעולם לגבי מצבו מצד הבריאה ("שחו גבעות עולם"), בדוגמת מעלת בע"ת לגבי צדיקים, ועד"ז בסיום הש"ס במשנה – "הוי' עוז לעמו יתן" הו"ע עבודת הצדיקים ("אין עוז אלא תורה"), ו"הוי' יברך את עמו בשלום" הו"ע עבודת הבע"ת (שהרי שלום שייך רק כשישנם צדדים הפכיים), ועד"ז בק"ש – "הוי' אלקינו" הוא כפי שהוא קודם הבריאה, ו"הוי' אחד" הוא כפי שנמשך בז' רקיעים ובארץ. עפ"ז יובן הטעם שהתחלת הש"ס היא במצות קריאת שמע בדיבור דוקא (ולא במצות "ליחדו" שבמחשבה) – מצד מעלת המעשה ("עשי' לעילא"), שעל – ידו מגיעים למעלה גם משם הוי' הא' (ועד"ז – מעלת ההלכות שבתורה לגבי חלקי התורה שענינם הבנה והשגה), ובמצות ק"ש של ערבית דוקא – כי תכלית הכוונה היא לפעול במעמד ומצב של חושך דוקא. השייכות לסיום והתחלת התניא, סיום התניא הוא אודות השבת, שיש בה ב' מדריגות (בהתאם לב' המדריגות דלעיל) – על"י מלמטלמ"ע והמשכה מלמעלמ"ט, ועד"ז בהתחלת התניא – "תהי צדיק ואל תהי רשע" – ב' הקוין דסור מרע ועשה טוב.

שיחה ח': ישיבת תומכי תמימים – "הרחיבי מקום אהלך", הטעם שסיפר אדמו"ר מוהרי"צ אודות קריאת שם ישיבת תו"ת (שהי' בשמח"ת) ב"ט כסלו, ענינה של ישיבת תו"ת הוא בשביל לימוד החסידות באופן שהוא חלק מסדרי הישיבה, וזהו ג"כ ענינו של י"ט כסלו – נצחון לימוד החסידות בגלוי ובהבנה והשגה. מהאמור מובן, שהענין דהפצת המעיינות חוצה צ"ל לכל לראש בענין הרחבת ישיבת תו"ת, וכיון שעתה ניתוסף עוד מגרש – יה"ר שיבנו שם באופן ד"הרחיבי מקום אהלך".

שיחה ט': ענינו של הבעל הוא להורות כיצד תהי' ההנהגה, אבל ההנהגה בפועל תלויה בעקרת הבית. מצד מעלת המעשה – ה"ז למעלה מלימוד התורה, והו"ע "נקבה תסובב גבר" שיהי' לעת"ל, וכיון שהענינים דלעת"ל תלויים במעשינו ועבודתנו עתה – לכן צריך אדם לכבד את אשתו "יותר ממה שיש לו".

שיחה י': חסידות חב"ד, כ"ד שנים שהיו יחד אבות חסידות חב"ד.

גדול כח שמחה של מצוה, ככל עניני היום – גם ענין זה חוזר ונשנה בכל שנה.

שיחה ב': אופן סיפור המעשה ע"י ר' נחום נכד אדה"ז, הטעם שהי' מקדים לספר אודות עשר שנים שהי' אצל המגייד, חמש שנים שהי' ראש החבריא קדישא, ועשרים שנה שעסק בהתפשטות תורת החסידות, ארז"ל "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים", ולכן מיד בהתחלת התגלות אדה"ז בענין החסידות התחילה סיבת המאסר. וההוראה בנוגע אלינו – התחלת מילוי תפקיד האדם בעולם היא דוקא כאשר ישנם קשיים ומנגדים וצריך להתייגע ע"כ וכו'.

שיחה ג': במצות מילה מרומזים ענינים כלליים בכל המצוות. בכללות – עפמ"ש הרמב"ם שא' הטעמים למצוה זו הוא בכדי להחליש את התאוה (בהתאם לכללות המצוות שניתנו לצרף בהן את הבריות), ובפרטי המצוה, הנחלקים לג' ענינים – (א) פעולת המילה, ועי"ז (ב) שנעשה מהול ו(ג) שאינו ערל (ועד"ז בכללות המצוות – שצ"ל עבודה שע"ז נעשים ב' הקוין – סור מרע ועשה טוב). עפ"ז יובן מ"ש אדה"ז שבמצות מילה היא התחלת כניסת נפש הקדושה (וי"ל שמקורו בס' מנורת המאור, שפוסק להלכה שמשעה שנימול יקום לתחיית המתים) – כי עי"ז נחלש ה"קאך" שלו בגשמיות וממילא מקבל "קאך" ברוחניות. עפ"ז יובן הטעם ש"ט כסלו הוא זמן הברית, ג' פרטים הנ"ל הם מעיקרי שיטת חב"ד – (א) שכל הענינים צ"ל ע"י עבודה ויגיעה דוקא. (ב) "עשה טוב" – לדרוש טובת זולתו. (ג) "סור מרע" – לשנות טבע מדותיו. ב' הענינים דסור מרע ועשה טוב מתבטאים גם בשכר מצות מילה, השכר ד"עשה טוב" – "בא לעולם הבא", והשכר ד"סור מרע" – שאברהם אבינו יושב על פתח גיהנם ומוציא משם כל מי שאינו ערל.

שיחה ד': כ"ד שנים שהיו יחד אבות חסידות חב"ד. מכאור"א מישראל נדרשים כל ג' העמודים (שהו"ע ג' האבות), ומזה שג' אבות חסידות חב"ד היו יחד במשך כ"ד שנים – נתינת כח שעבודה זו תהי' בכל כ"ד שעות היממה, גם בעת השינה.

שיחה ה': "פדה בשלום נפשי", תכלית הענין – ע"י קיום המצוות בפועל. תכלית העבודה היא שתחדור גם את נה"ב והגוף, שענין זה נעשה ע"י "הנהג בהם מנהג דרך ארץ" שלאחרי התפלה ולימוד התורה, ומובן שבענין זה יש צורך ביתר "באווארעניש", מאחר שהוא קשור עם מציאות העולם בגשמיות. עפ"ז יובן מ"ש אדה"ז שהגאולה היתה בזכות "צדקת ארץ ישראל", כי מאחר שהצדקה קשורה עם גשמיות, צ"ל הבהרה שהיא קשורה עם א"י (ולאידך, גם בא"י כפשוטה צריך לפעול קדושה, ועי"ז עושים צדקה עם א"י עצמה, שאף היא נמצאת בגלות וכו'), ועי"ז נעשית היציאה מן המאסר (הגוף ונה"ב) – לא באופן של בריחה, אלא ע"י שפועלים שם גופא "אור במושבותם" (וכסיפור אדמו"ר מוהרי"צ, שבתחלה לא

תשכ"ג

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': י"ט כסלו - "פדה בשלום נפשי גו", ענינו העיקרי של היו"ט די"ט כסלו (כמובן ממכתב רבנו הזקן בעצמו, ששם מובא פסוק זה) - "פדה בשלום נפשי גו", היינו שהפד' היא בשלום ולא בדרך נצחון. ביאור הענין, הקטרוג על הפצת סודות התורה גרם למאסר, והמס"נ של אדה"ז הסירה את הקטרוג, ועי"ז נסללה הדרך לגילוי סודות התורה לכל בני"ז. וזהו "פדה בשלום נפשי" - מילוי רצונו ("נפשי" מלשון רצון) של אדה"ז "בשלום", שהו"ע גילוי פנימיות התורה לכל בני"ז, ומסיים "כי ברבים היו עמדי" - שגם אנשי אבשלום התפללו לנצחון דוד. ההוראה - בני"ז אינם מחולקים לחסידים ומתנגדים, אלא יש להפיץ את סודות התורה לכל בני"ז.

שיחה ב': ע"פ האמור יובן מארז"ל עה"פ "כל העוסק כו' ומתפלל עם הציבור כו' כאילו פדאני וכו'". "העוסק בתורה ובגמילות חסדים" צ"ל באופן ד"מתפלל עם הציבור", היינו שמשתף את כל הציבור בעבודתו (היפך טבע האדם, שאינו רוצה לשתף אחרים במה שהשיג ע"י יגיעתו), ועי"ז "כאילו פדאני כו'" - כי הגלות היתה מצד שנאת חנם, ולכן ביטולה הוא ע"י אהבת חנם (ע"ד הנהגת משה, ש"נהג בה טובת עין ונתנה לישראל"). השייכות ל"ט כסלו - כיון שגם עבודתו של רבנו הזקן היתה באופן זה, "והימים האלה נזכרים ונעשים" - שכאו"א ילמד מזה בנוגע לענינו.

שיחה ג': ביאור הענין ד"פדה בשלום" (דלכאורה ענין השלום שייך רק במקום שישנם שני ענינים הפכיים), ישנם אנשים שמצד תכונות נפשם נוטים הם יותר להעבודה ד"סור מרע", וישנם שנוטים יותר להעבודה ד"עשה טוב", שהם שני ענינים הפכיים, ולכן צ"ל עשיית שלום ביניהם - ע"י קו האמצעי, שהוא נוטה לקו הימין, דהיינו שגוברת ומכרעת הנטי' ל"עשה טוב" ("הלכה כבית הלל").

שיחה ד': גודל האחריות בענין החינוך עטה"ק - מאחר ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה", השייכות ל"ט כסלו - כידוע שרבותינו נשיאינו התמסרו במיוחד לענין זה. תבוא ברכה על כל המתעסקים בדבר. אמירת "לחיים" ע"י תלמידים ב"תלמודי תורה" ובישיבות.

שיחה ה': שורש המסירה נגד רבנו הזקן. כל הענינים הנדרשים מכאו"א מישראל - ישנם אצל נשיאי ישראל בגלוי ובתוקף (בדוגמת הראש, שבו מרוכזים הכחות בתוקף, משא"כ בשאר חלקי הגוף הם בחלישות). ובנדוד"ד - כאו"א מישראל צריך לזכור שהוא "בן מלך" (ולכן אין לו להתפעל מהנהגת האומות שסביבו), אלא שבכאו"א מישראל נרגש הדבר רק בזמן מסויים, משא"כ בנשיא בישראל נרגש תמיד ענין המלכות. וזה

הי' שורש המסירה שרבנו הזקן חפץ להיות מלך (ועפ"ז יובן מ"ש הרופא, שיש לרבנו הזקן "תאוה" שאינו יכול להשיגה). ההוראה מהאמור - יהודי צריך לזכור ש"אין על גביו אלא הוי' אלוקיו" (ומה ש"דינא דמלכותא דינא" וכיו"ב - היינו משום שזהו ציוויו של הקב"ה עצמו).

שיחה ו': אגרת הקודש ד"ה "קטנתי". הטעם שמבואר גם הסדר ב"חסד דקליפה". בלימוד התורה ישנם ב' קצוות - חכמתו ורצונו של הקב"ה, ולאידך כפי שנלמדת ע"י ילד קטן מפני יראת הרצועה, עד"ז ישנם ב' קצוות בענין המצוות (החל מהציווי ד"אנכי הוי אלקיך", ועד"ז במצוות תפילין, במצוות צדקה וכו'), קיומן באופן נעלה ביותר, וקיומן במדרגה תחתונה (ומזה נמשך ב' קצוות גם בעולם - שתכלית העילוי היא דוקא בעוה"ז הגשמי). ולכן מזכיר אדה"ז גם אודות "חסד דקליפה" - כי גם מדרגה תחתונה זו נכללת בב' הקצוות שבקדושה.

שיחה ז': חלוקת הש"ס.

שיחה ח': "הדרן" על הש"ס. "כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן העולם הבא". ביאור פרש"י בסיום הש"ס "הלכות - משנה וברייתא הלכה למשה מסיני", כוונתו לבאר שייכות המאמר ד"תנא דבי אליהו" להסוגיא שבסיום הש"ס - בהמשך למ"ש לפנ"ז "י"א יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני" [ולהעיר, שאף שמאמר זה הוא אגדה - הרי באופנים מסויימים למדים הלכות גם מאגדה שבתורה. צ"ב הטעם לסיום הש"ס במאמר "תנא דבי אליהו כל השונה הלכות וכו'" בתור מילתא דפשיטא - בסתירה להמבואר במגילה שלדעת "חסידי דבבל" (שהלכה כמותם) השונה הלכות בלבד אינו אלא "צנא דמלי ספרי". החילוק בין תלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי - בתלמוד ירושלמי באים מיד לנקודת הענין, משא"כ בתלמוד בבלי יש צורך בפלפול מצד הענין ד"במחשכים הושיבני", ועד"ז הוא החילוק בין עוה"ז (שיש בו מקום לטעות - כדמצינו שהירידה למצרים פעלה אפילו על אאע"ה, ולכן צ"ל העבודה בכל מקום וזמן בהתאם להתגברות הקליפה שם - כהסיפור שאדה"ז הבטיח "עמי במחיצתי" לנכדו אם יתגבר על קליפת הלבושים) לעוה"ב (שהוא "עולם האמת", ולכן יש בו רק לימוד התורה, ולא קיום המצוות שהם בדברים גשמיים). עפ"ז יובן המאמר "כל השונה הלכות וכו' בן העולם הבא", בעוה"ז (ובפרט בבבל ובזמן הגלות) עיקר העבודה היא לברר את חושך העולם, ולכן צ"ל ענין הפלפול, משא"כ במאמר זה מדובר אודות "בן העולם הבא" דוקא, ששם אין חסרון בלימוד הלכות בלבד. השייכות להתחלת הש"ס - "מאימתי קורין את שמע וכו'", בק"ש של ערבית מוסיפים ברכה נוספת כדי להשלים החסרון דמצוות ציצית שאינה בלילה (ואף שאומרים אז פרשת ציצית - ה"ז מצוות ציצית כפי שהיא בתורה, שישנה גם בלילה), ותוכן

בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור" (שעי"ז) נעשה "פדאני לי ולבני" - "עוסק בתורה" - לא זו בלבד שלומד תורה, אלא שזהו כל עסקו בעולם, "ובגמ"ח" - עושה כל מה שבכוחו כדי לסייע ליהודי נוסף (סיוע שע"פ תורה - בהתאם לסדר הדברים "בתורה וגמ"ח"), ובאופן שזהו כל עסקו; "ומתפלל עם הציבור" - אפילו בשעה שעוסק בענינים פנימיים, ומתמסר בכל עשר כחות נפשו (הפירוש הפנימי ב"עם הציבור") להתייחד עם קונו, גם אז ה"ה מתאחד עם שאר בני".

שיחה ג': תיווך ב' פירושים הנ"ל ב"פדה בשלום" - כדי שיהודי (נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי והחומרי) יוכל לפעול בעולם ולעשותו דירה לו ית' ("פדאני לי ולבני כו'") - צריך הוא לסיועו של הקב"ה ("פדה בשלום" כפירוש הפשוט), וזהו ג"כ חיבור ב' הפירושים ב"כי ברבים היו עמדי" - שגם הענינים המנגדים יהפכו לענינים המסייעים לגאולה. ההוראה מהאמור, אין להעמיד "מחיצה" בין עניני תפלה ותומ"צ לעניני עבודה ופרנסה וכיו"ב, אלא צ"ל "בכל דרכיך דעהו". ורק ע"י ההקדמה ד"דעהו" - תהי' ההצלחה ב"בכל דרכיך".

שיחה ד': לפי האמור יובנו שני סיפורים בענין י"ט כסלו - (א) הסיפור שאדה"ז קידש את הלבנה רק לאחר שהפקיד עצר את הספינה מרצונו, ולא כשעצרה מאל"י בדרך נס (וכידוע הביאור בזה - שקיום התומ"צ צ"ל בדרך הטבע). (ב) מענה אדה"ז לאלו ששאלוהו למה לא פעל את הגאולה באופן נסי - מהנהגת יעקב אבינו שאמר "אכפרה פניו במנחה". הטעם שיעקב הוצרך לרצות את עשו - כיון שהגאולה צ"ל באופן ד"פדה בשלום" דוקא, ולכן נהג באופן זה גם אדה"ז - שהגאולה לא תהי' בדרך נס, אלא באופן ד"פדה בשלום".

שיחה ה': חלוקת הש"ס.

שיחה ו': צ"ב הטעם להדגשת פירוש הגמ' "כל העוסק בתורה כו" במאמרי י"ט כסלו - בשעה שגאולת אדה"ז היתה בשעת אמירת הפסוק הנ"ל בלבד, ללא קיום ג' ענינים אלו. תוכן ענין אמירת תהלים - חיבור ב' הענינים דתפלה (עבודת האדם, העלאה מלמטה למעלה) ותורה (המשכה מלמעלה למטה). ענין "פדה בשלום" - בתורה - במשך זמן רב היו נגלה דתורה ופנימיות התורה (שהם רחוקים זה מזה במהותם) שני לימודים נפרדים, עד שהגיע הזמן ד"מצוה לגלות זאת החכמה" ו"פוצו מעינותיך חוצה", ובזה גופא - פעל אדה"ז שלימוד פנימיות התורה יהי' כלימוד נגלה דתורה, ולאידך לימוד נגלה דתורה יהי' חדור בפנימיות התורה, ומ"פדה בשלום" בתורה - נמשך לאח"ז גם שלום בעולם, עד ל"פדה בשלום" כפשוטו. הדגשת ג' הענינים ד"העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור" - בתקנות אדה"ז - תורה - גם לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה". תפלה - אמירת "התמניא אפי שבתהלים קי"ט". גמ"ח - התחלת האגרת "הוכיח תוכיח את עמיתך" - אפילו מאה

הברכה - "השכיבנו אבינו לשלום", דהיינו שגם השכיבה (שהראש והרגל הם בשווה) תהי' מצד הקב"ה, ואז תהי' "לשלום". השייכות להסוגיא שבסיום מסכת נדה - טומאת נדה היא בדרך הטבע (אף שבאה ע"י החטא), משא"כ טומאת זיבה היא חולי (ולכן לעת"ל תהי' נדה מותרת - ע"ד "זדונות נעשו לו כזכיות", משא"כ זיבה לא תהי' כלל), כנגד ב' טומאות אלו ישנם ב' עניני קבעו"ש - ק"ש של שחרית (תיקון לטומאת נדה שהיא בדרך הטבע, בחי' יום), וק"ש של ערבית (תיקון לטומאת זיבה שהיא חולי, בחי' לילה). הטעם שדוקא בסיום מס' נדה אמרו "כל השונה הלכות וכו'" - כי סיום הלכות נדה קאי על המעמד ומצב דלעת"ל ("עולם הבא"), שבו מודגשת דוקא המעלה ד"שונה הלכות".

שיחה ט': התחלת ספר התניא "שתי נשמות... שהן שתי נפשות". ע"פ המבואר בקבלה ובחסידות (משא"כ לדעת הרמב"ם) "נשמה" היא למעלה מ"נפש", וזהו מ"ש "יש שתי נשמות, דכתיב "ונשמות אני עשיתי" שהן שתי נפשות, כי בנוגע לאדם מישראל הסדר הוא מלמעלה למטה - תחלה "נשמות" (נה"א ונה"ב כפי שהן בשרשן, בשמות הוי' ואלקים, למעלה גם מהתורה), לאח"ז "דכתיב ונשמות אני עשיתי" (הנשמות כפי שנמשכו בתורה, כידוע שלכל לראש ישנה מציאות העולם כפי שהיא בתורה), ולבסוף "שהן שתי נפשות" (כפי שנמשכו בעולם בפועל). ביאור ההתחלה בתיבת "תניא": המענה לשאלה כיצד ניתן לנצח את הנפש שמצד הקליפה (ש"אקדמי טעניתא") - שענין זה הוא בכח ה"איתן" שבנשמה.

שיחה י': הוספה בלימוד תורת החסידות.

תשכ"ד

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': י"ט כסלו - "פדה בשלום גו' כי ברבים היו עמדי". שייכות ב' הפירושים ב"כי ברבים גו'" (א). "עם כי הנלחמים עמדי היו בעם רב". ב. "בשביל הרבים שהיו בעזרת" - גם ה"רבים" שהתנגדו לאדה"ז מתחלה, גם הם צריכים לו ולתורתו (וזוהי השייכות להתחלת הכתוב "פדה בשלום גו'" - שגם המנגד מסכים וכו'). והוראה - שיש לפעול גם על מי שאינו יודע עדיין את ההכרח בתורת החסידות כו'.

שיחה ב': לימוד הוראה מפירוש הגמרא בפסוק זה - "כל העוסק כו' מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם". ביאור הענין ד"כאילו פדאני לי ולבני וכו'", כדי לפדות את בני מבין אוה"ע - הדרך לזה היא דוקא ע"י "פדאני לי" - פדיית וגילוי האלקות שבעולם מההעלם וההסתר שעל"י וע"י ההנהגה ד"עוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור" ולא ע"י המצאת "תורה" חדשה, המיוסדת על שכל האדם או על טבע העולם, והנהגת דרכים חדשות וכו'. ביאור הענינים ד"עוסק

ובשתייתו, ושיהי' הנשמה עיקר והגוף טפל. וע"י שיהי' זריעה בארץ ההיא, יומשך "ויברכהו ה'".

שיחה ה': חלוקת הש"ס.

שיחה ו': הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שהי' לוקח מס' סנהדרין בחלוקת הש"ס, מפני היותו נשיא. סיום מס' סנהדרין, דיני עיר הנדחת, "כל זמן שהרשעים בעולם, חרון אף בעולם".

שיחה ז': האם סדום נענשה בדיני עיר הנדחת.

שיחה ח': דובר ע"ד נשי ישראל.

שיחה ט': דובר על היהודים הנמצאים מאחורי מסך הברזל.

תשכ"ו

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': גאולת י"ט כסלו (הפצת המעינות) "חקוקה בלב ישראל סבא". המעלה ב"חקיקה" שהאותיות והאבן נעשים דבר אחד, כשהגאולה חקוקה בו מעבר לעבר ו"היא היא האדם עצמו" - הרי הפעולה דהפצת המעינות (תוצאת הגאולה) נעשית (ללא תלות בהתבוננות ומדתה, אלא) כצורך טבעי ובדרך ממילא, וההוראה - "ופרצת".

שיחה ב': כיבוש ד' רוחות העולם בא ע"י איחוד ד' הדגלים - מחנות דבני" לתכלית ד"ופרצת" - כתוכן אגה"ק שנכתבה "אחר ביאתו מפרטבורג" בנוגע לקירוב "אחיהם" וכו'. וזהו שמיד לאחרי ש"יצאתי בשלום" באופן נסי כו' - נכנס ע"פ טעות" לבית המנגד שציערו בדברים וכו' שבזה התבטאה נקודת הגאולה שהיא (לא בדרך ניצוח, אלא) באופן ד"ברבים היו עמדי" - החל מזה שהמנגד הגיש לו כיבוד לרגל הגאולה. וההוראה - שיתוף כל החוגים בעבודת ההפצה (ובפרט שאין עתה מנגדים אמיתיים).

שיחה ג': כיון שאוה"ע אינם בעלי בחירה, הרי כאשר בני" התחרטו על ההלשנה כו' - כאנשי אבשלום שלבם הי' עם דוד ("עמדי") - בדרך ממילא בטלה הגזירה ונהפכה מקצה לקצה. וההוראה - שבדרך המתאימה יכולים לצרף ה"רבים" לעבודת אדה"ז, ועי"ז תהי' הפדי' מהגלות.

שיחה ד': ביאור באגה"ק "קטנתי... מחמת ריבוי החסדים כי במקלי". ולאחרי העבודה "קטנתי" ו"שרית עם אלקים גו" - נעשה "וישב יעקב" "לישב בשלוח" בפועל - ביטול כל המניעות ("בית עשו לקש"), ו"יד החסידים על העליונה" - בסיוע ה"אור חדש" שיוורד ומאיר בראש - השנה לחסידות.

שיחה ה': התעסקות הרביים בענין החינוך - "מצוה שבגופו", התעסקות אדה"ז בעצמו בענין החינוך (עד ש"חינוך קטן" נכתב אף קודם ל"לקוטי אמרים"), מיוסד על הנהגת הבעש"ט, ועד"ז הצ"צ - שבחן בעצמו את הילדים כו'. וההוראה - שההשתדלות בענין החינוך היא בבחי' "מצוה שבגופו" (עד

פעמים". עפ"ז יובן הטעם שהגאולה היתה לאחר אמירת הפסוק "פדה בשלום גו" - כי אמירת תהלים ענינה "שלום" בין תורה לתפלה, שע"ז נעשה "פדה בשלום" בעולם.

שיחה ז': "הדרן" על הש"ס. החילוק בין תורה ("כל השונה הלכות וכו'") לק"ש ותפלה ("מאימתי כו').

שיחה ח': סיום על ספר התניא. הטעם לסיום ספר התניא בענין השבת - כי השבת היא בחי' "אילנא דחיי", (בדוגמת פנימיות התורה) לגבי ימות החול (וכיון שהכוונה היא שפנימיות התורה תפעל גם בנגלה דתורה - הסיום הוא בענין השבת כפי שפועל על ימי החול, עד לענין התענית). ולאח"ז חוזרים ובאים לתחלת העבודה - החל מ"דף השער".

שיחה ט': כל הענינים האמורים שייכים גם לנשים - בהתאם להסדר ד"כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל". שייכות הנשים לענין "העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור" - גמ"ח - כדמצינו שהצדקה שנותנת האשה פועלת ביתר מהירות, תורה ותפלה - כדי שיהיו כדבעי צ"ל מנוחה וישוב הדעת, שלזה צ"ל פעולתה של האשה. האחריות המוטלת על עקרת הבית בענין חינוך הבנים והבנות. שייכות הנשים לגאולת אדה"ז - כידוע הסיפור אודות ה"פדיון" שפעלה בתו.

שיחה י': יציאת החסידים שהיו במאסר ושבי', לאחר יציאת הקבוצה הראשונה לפני כמה שנים - מתחילה יציאת הקבוצה השני, והשלישית, ויה"ר שגאולה זו תהי' התחלת הגאולה האמיתית והשלימה.

שיחה י"א: הוספה בלימוד תורת בעל הגאולה עד כ"ד טבת.

תשכ"ה

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': השתדלות בעל הגאולה היתה בענינים דתורה תפלה וגמ"ח. ושכולם יהיו באופן של "שלש". היינו ביטול עצמו, ואהבת ישראל.

שיחה ב': הג' בחינות בימים (א) יום בשבוע. (ב) יום בחודש. (ג) פה"ש של אותו שבת - נוגעים לכמה ענינים, וכשכולם הם באותו הקביעות שהיתה אז (י"ט כסלו - יום ג' פרשת וישב) ישנו נתנית כח יתירה לפעול בג' קוין הנ"ל.

שיחה ג': בשיעור חומש דיום ג' פר' וישב מסופר אודות מכירת יוסף. ועד"ז היהודים שבאו מאירופה לאמריקה, שלכתחילה חשבו שהם נוסעים לשם מפני שאין להם ברירה, ובפועל יסדו מוסדות וכו'. כמו"כ יוסף - "למחי' שלחני" שבמצרים בנה מקום להתפלל וללמוד ולהחיות עם רב.

שיחה ד': כמו שבהפצת המעינות חוצה נתגלתה פני' התורה, כמו"כ צ"ל שהנשמה של כל יהודי והנשמה של העם - דהיינו גדולי ישראל - יתגלו בחוץ. וכ"ז צ"ל בחוצה - באכילתו

המסכת להתחלתה - "שנים אוחזין... אני מצאתי... יחלוקו" ולהתחלת מסכת ב"ב - "הכותל באמצע". לבבלי שפוסק כר"ש "כל שהעליון יכול לפשוט ידו וליטול הרי הוא שלו, והשאר של תחתון, ולכן לא המשיך בדין כותל שנפרץ כו'. צלה"ב הקשר בין הסיום להתחלה. מסגנון הרמב"ם - שבהמשך לדין "שתי גנות" (בו פסק כר"ש) כ' "אבל אילן העומד על המיצר כו' (חולקין בפירותיו) - משמע שהדין ד"שתי גנות" אינו תלוי בסברת הגמ' אי אמרינן "שדי נופו בתר עיקרו", ששייכת גם באילן (וי"ל שלכן הובאה בגמ'), אלא בסברא שנתפרשה במשנה - "אם ירצה העליון ליקח את עפרו וכו'" - ששייכת כמובן ב"שתי גנות" בלבד. ועפ"ז - הקשר (לבבלי) להתחלת המסכת הוא באופן ד"אבל". הדין ד"שתי גנות" הוא מצד סברא מיוחדת (כנ"ל), אבל בהתחלת מסכת ב"מ וב"ב - יחלוקו. דרוש הצ"צ על משנת "הבית והעליון" ע"פ מדרש תמוה עה"פ "בונה ירושלים ה'", "אע"פ שבונה ירושלים ה', אעפ"כ נדחי ישראל יכנס", ירושלים של מטה היא ה"בית" שנבנה ע"י ה"יציאות" ד"בעה"ב, בני, בעבודת שלימות היראה (ירושלים), שרק אז "יכנס הקב"ה בירושלים של מעלה" (יראה עילאה) - ה"עליון". כש"נפל הבית" (זמן הגלות), הרי מצד הדין, אם בעה"ב אינו רוצה לבנות, אזי "בונה ירושלים ה'" - ואינו מניח לבעה"ב (בני) "להיכנס" ולהרגיש הגילויים דהגאולה "עד שישלם לו יציאותיו", ומודיע המדרש ש"אעפ"כ נדחי ישראל יכנס" - לפני משורת הדין, וההודעה גופא מסייעת לבני לבנות הבית בעצמם.

שיחה י': סיום על התניא. השייכות לסיום מסכת ב"מ ("שתי גנות כו"). לכאור' הסיום "זה לעומת זה..." אינו בדבר טוב, ובהתחלת התניא צ"ב - איך "משביעין" את נה"א על נה"ב? ויובן ע"פ המבואר שתורת החסידות (שהתניא - הוא התושב"כ שלה) היא בחי' שורש לכל חלקי התורה, ובנדוד - "משביעין" את נה"א כפי שמושרשת בעצמות, ששם ב' הנפשות כאחד. ועד"ז בחי' השבת שבסיום התניא - היא השורש (רעוא דרעוין) שלמעלה (משבת וחול ו) מבחי' החיצוניות והפנימיות דשבת, ששם "זה" ו"לעומת זה" כאחד. וזהו "שתי גנות והירק בינתיים" - "בינתיים" שלמעלה וכולל שניהם, ומזה באים ל"השותפין כו'... הכותל באמצע" - בחי' בה שותפין נה"א ונה"ב, ושם מוצאים "מציאה" - א' מהשלשה שבאים בהיסח (ולמעלה מבחי') הדעת ("כ"עקרב", שלכן אם כרוך על עקבו מפסיק מתפלתו שבבחי' דעת), עד ל"משיח" ("פדה בשלום").

שיחה י"א: כלפי ה"מדינה (שבה ה' ענין הגאולה, ועתה היא) חריבה", ש"היא שלך" בקישור עצמי (מצד גודל עבודת המס"נ שם) - מבקש משה שבדורנו מהקב"ה "גזור שתבנה" (ללא

שהשוותה להנחת תפילין), גם אם עבודתו נעלית ביותר עד למס"נ ד"מתי יבוא לידי וכו'" כרבי עקיבא, הרי אמיתית המס"נ ושבירת הטבע היא (לא ע"י סיגופים וכיו"ב, אלא) כאברהם - להתנתק ממדריגתו ולהתעסק בהכנסת ילדים מה"חוצה" ל"מעין" היהדות (והרי הגאולה תלוי' בכך שכל (ילד) יהודי יצא מהגלות), בסיוע ונתינת - כח מהרביים ("עמו אנכי בצרה").

שיחה ו': - "ענינה של תורת החסידות" - פרטי הביאורים שנאמרו בנוגע לחידוש של תורת החסידות, מסתעפים מהנקודה העצמית של תורת החסידות - המשכת אור חדש מבחי' פנימיות הכתר, ועד לפנימיות עתיק ממש, בחי' א"ס שברדל"א. וכמו שכל הענינים שיהיו בביאת המשיח (ע"י"ז שיפוצו מעינותיך חוצה) מסתעפים מהנקודה העיקרית של משיח - יחידה, עצם נקודת החיות. ולכן תורת החסידות מכניסה ומפעפע (כ"שמן") חיות בכל ד' חלקי התורה - פשט, רמז, דרוש, סוד. דוגמא לזה - ביאור החידוש והחיות שמכניסה תורת החסידות בענין "מודה אני לפניך כו'", כפי שהוא ע"פ פשט (הודאה על החזרת הנשמה), ע"פ רמז (רמז לתחיית המתים), ע"פ דרוש (שאינן לעכב פקדונו של חבירו בשביל החובות שחייב לו), וע"פ סוד (שהחזרת הנשמה היא מבחי' המלכות - "מלך", כפי שמיחדת עם בחי' היסוד - חי וקיים"). מהות תורת החסידות מתבטאת בהמשכתה למטה (ודוגמתו בהלכה - התפשטות בחי' היחידה בד' אמותיו של אדם לקנות חפץ שהי' מחוץ לרשותו) - הפיכת טבע נפש הבהמית (לשנות טבע מדותיו), וכמארז"ל "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה (ובפרט - פנימיות התורה) תבלין" - לתבל את היצה"ר ולהפכו לטוב, ועד להפצתה "חוצה", שענין זה הוא בכח העצמות דוקא, נמנע הנמנעות - ולכן זוהי ההכנה והכלי ל"אתי מר".

שיחה ז': ענין החינוך צריך להתחיל בדגש על "שהחזרת בי נשמת", נשמת אדם - לא כסדר המדינה שהתחלת החינוך היא "מאכן א לעבן", חיי בהמה ברפת... - וכך גדל ילד בריא, ללא יסורי המאבק בין ה"אדם" ל"בהמה" שבו, ועד"ז במבוגרים - יש לפעול שבני משפחתו, קבוצתו וקהילתו יהיו "בני אדם" - "אדמה לעליון". מר"ה לחסידות ניתן הכוח"ט לשנת חיים בריאים ואמיתיים מ"מקור מים חיים" - הפצת המעין עצמו (רזי דרזין, מקור הנהר הנפרד לד' ראשים דפרד"ס התורה) חוצה.

שיחה ח': חלוקת הש"ס.

שיחה ט': סיום מסכת בבא מציעא (בבלי וירושלמי). שתי גנות כו' והירק בינתיים, לירושלמי - יחלוקו, ולכן ממשיך ומסיים בדין נוסף שבו יחלוקו - "כותל שבין שני מחיצות ונפרץ כו'... מצא מציאה כו'" ואתי שפיר השייכות דסיום

אף שהי' "מעבר אחד" וכל העולם "מעבר אחד"), ועי"ז מצליח (כאברהם שנעשה מלך על כולם כו').

שיחה ד': תורת החסידות נמשלה ל"מעין". הביאור בזה, י"ט כסלו נק' "מועד תמיד" ו"ראש השנה", כי תורת החסידות הוא ענין כללי בכל הזמנים. זהו פי' הלשון "יפוצו מעינותיך חוצה" - מים חיים בלי הפסק הנובעים לנהר גדול כו', ובנמשל - פעולת החסידות היא שכל ענין בתורה יהי' באופן של "מים חיים" (שכוחות האדם לא יהיו בבחי' שינה), וכן בפעולת האדם בעולם, וזאת ע"י גילוי האוצרות שבפנימיות האדם.

שיחה ה': ההוראה מסיפור המדרש על דברי רבי לתלמידיו בענין "נטורי קרתא". כדי למלאות השליחות ב"חוצה" - ניתנו הוראות בתורה, וחלקן באופן של סיפור בתורה. סיפור המדרש על ר' יהודה הנשיא שאמר שה"נטורי קרתא" הם "סופרים ומשנים" דוקא. אף שע"פ תורה צ"ל שמירה ע"פ טבע (ועד"ז ב"עיר קטנה זה הגוף" - צ"ל בריאות הגוף וכו' - ישנה ההוראה שלכל לראש השמירה היא ע"י לימוד התורה כו'. ההוראה לכל אחד.

שיחה ו': מס"נ דאדה"ז על ג' ענינים - (א) עבור הקב"ה, קידוש ה' (ב) עבור תורה ומצוות (ששניהם ענין אחד ותלויים זב"ז כו') (ג) עבור ארץ ישראל. ומזה מובן שגם ההצלה היא מצד ג' הענינים (כתורת הבעש"ט ע"פ "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע"), וא"כ כולם ענין אחד. קידוש ה' הוא דוקא ע"י התורה, ושניהם קשורים לארץ ישראל (אע"פ שישנם בכל זמן ומקום) - כי פנימיות כל ג' הענינים הוא מס"נ (וע"י האחיזה בעצם הדבר לוקחים כל שאר הענינים שבזה ע"פ דברי אדה"ז שי"ט כסלו שייך לכאור"א מישראל, מובן שגם האמור שייך לכאור"א מישראל.

שיחה ז': חלוקת הש"ס. הנמצאים במקומות שאין בהם כדי לחלק ביניהם כל הש"ס - יצטרפו לחלוקה דכאן, ע"י חלוקה זו יש לכל אחד חלק בלימוד כל הש"ס.

שיחה ח': ריפוי ענין בלתי רצוי ע"י תיקון הסיבה הפנימית - חולי הנשמה. תיקון הנוער אינו ע"י אחיזה בענינים חיצוניים כו', דוגמא מחכמת הרפואה - שיש דרך לרפא רק הסימנים על מצב בלתי בריא, אבל הדרך הנכונה היא לרפא את הסיבה לסימנים אלו. כשיש ענין שאינו כדבעי אצל יהודי - צריך לרפא את הסיבה, תיקון הנשמה והפנימיות כו'.

שיחה ט': קישור סיום התניא להתחלתו ולסיום והתחלת הש"ס. חקירה בגדר מ"ע שהזמ"ג ושאין הזמ"ג, והשייכות לשנת הקהל. קשר סיום והתחלת התניא - התכלית ד"בפיך ובלבבך לעשותו" היא דירה בתחתונים ע"י עבודת ששת ימי המעשה ויום השבת, וזאת בב' הענינים ד"עוסק בתורה וגמ"ח" (שצ"ל ביחד) ו"מתפלל עם הציבור" - הקשורים לסיום הש"ס ("תדב"א כל השונה הלכות כו" - ענין התורה) ולהתחלתו

(חשובנות). הצלחה בהרחבת הכפר וכפר שני (עד לאיחודם בבחי' יחיד ש"אין שני לו").

שיחה י"ב: מלבד התועלת למחנך, "מצוה שבגופו" - ה"ז תועלת למחונך, דלא מכל אחד אדם לומד. חינוך "צבאות ה" (הפקדון הכי חשוב) החל מיום המילה (וכך "גם כי יזקין לא יסור ממנה", כפי שנתגלה רק לאחרונה בספרי הרפואה) - נמסר בעיקר לאחריות וזכות האשה.

תשכ"ז

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': "פותחין בדבר מלכות" והשייך לנדו"ד - אגה"ק "קטנתי". באגרת זו מבואר שבכל חסד צ"ל שפל ולכן "לבלתי רום לבבם כו'" וצריך לנהוג במדת אמת, וצלה"ב - למה לא מעתיק מהפסוק תיבת "האמת". והביאור, "כל החסדים" הוא מה שלא הובטח יעקב ו"כל האמת" - מה שהובטח, וזה אינו שייך בגאולת י"ט כסלו. אלא שעפ"ז אי"מ למה נזכרה תיבת "ומכל (האמת)", והביאור - גם אצל אדה"ז היו חסדים שהוצרכו להיות מצד מדת האמת אלא שאי"ז הבטחה גלוי'. ההוראה - שכל א' צריך לידע גם מעלתו, שישנם חסדים שמובטחים לו.

שיחה ב': מסיפורי הגאולה - שהבעש"ט והמגיד היו עם אדה"ז בג' התפלות די"ט כסלו. והענין בזה - אף שהגאולה היתה בשעה מסוימת, ה"ז שייך לכל היום. וכיון שהמאסר הי' על הפצת חסידות - באו לאדה"ז אלו שעל תורתם מסר נפשו. ביאתם היתה בזמני התפלות - זמן שבו גם הגוף מתעלה למדרגת הנשמה ("סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה"), שאז יכולים להיות עמו נשמות מעולם האמת. ובזה גופא - בכל הג' תפלות (וזוהי הוראה לכ"א בעבודתו, שייכול להמשיך אליו יחד עם ענין גאולת אדה"ז - גם עניני הבעש"ט והמגיד). מעלת תפלת מעריב - פריצת הדרך הראשונה לבקוע גשמיות העולם ולהתפלל אל הקב"ה, תפלת שחרית - שפועלת וחודרת גם בכל העולם, ותפלת מנחה - באמצע עסק היום בעניני העולם וכו', סיוע בכל עבודות אלו מרבותינו נשיאינו.

שיחה ג': "לחיות" את הגאולה די"ט כסלו בכל שנה - התגברות על המניעות להפצת המעיינות. הביאור כיצד אפשר "לחיות" ענין הגאולה די"ט כסלו ריבוי שנים לאח"ז - שאצל כאור"א ישנם מניעות להפצת היהדות והמעיינות (ע"ד המלשינות שהיתה אז כו'), וצריך לענין הגאולה. הגאולה היא ע"י עבודת יהודי לידע שמניעות אלו אינן מציאות אמיתית, כי רצונו האמיתי של יהודי לקיים כל המצוות, ובכלל זה - "ואהבת לרעך כמוך" והפצת היהדות כו' (כהנהגת אברהם, ויקרא שם בשם ה' גו' - אל תקרי ויקרא אלא ויקרא כו'),

שיחה א': הזכרת הטעם למסיבת י"ט כסלו. איזכור סיבת המסיבה בדיבור - מקשר בין המסובים, ומביא לידי מעשה - ממסיבה זו יש לשאוב חיות מחודשת בתורה עבודה וצדקה - סיבת המאסר והגאולה.

שיחה ב': מה שדורשים מכאן לפעול בהנ"ל - כי זהו בהמשך ומכוחו של אדה"ז. וזהו שצריך כל אדם לראות עצמו וכל העולם שקול ולהביא בפעולה אחת תשועה והצלה - בזכות מה שפעלו לפניו. ובזה מוסיף י"ט כסלו - שה"תשועה והצלה" נמשכה ונראתה גם בגשמיות. "הימים האלו נזכרים ונעשים", ובלשון הגמ' - "מגלגלין זכות ליום זכאי".

שיחה ג': יש לפרש ש"פדה) בשלום" קאי לא רק על תורה וגמ"ח (כפרש"י) אלא גם על תפלה בציבור (שלום). ו"כי ברבים היו עמדי" הוא טעם הפדי' שהרגש יוקר הענינים הביא להפצתם ברבים - אחד הקוים היסודיים בחב"ד. והרי עצם ציווי ה' (בורא העולם בכל רגע) מוכיח שזה בר ביצוע גם בזמננו - לעסוק בכל ג' הקוין ו"ברבים", ועי"ז "פדאני כו" בפועל.

שיחה ד': הדרך לעשות בעלי תשובה היא לפעול אצלם שיעבוד המוח והלב (ע"י גילוי פנימיות הנפש), כפי שרואים היום שהחיסרון בזה מביא לכל בעיות הנוער. וזהו שלאחרי סיפור החלום אודות עשיית בעלי תשובה סיים אדנ"ע במעלת התפילין - שיעבוד המוח והלב.

שיחה ה': סגולת התפילין היא קשירת ושיעבוד המוח הלב והיד להוראות הפרשיות - "ואהבת גו' (אהבה הנבחנת ב) ושונתם לבניך". מנגד, רואים בעיתונים את פירות החינוך הדמוקרטי - אמא יהודי' גאה בכך שלא עמדה בדרכו של בנה שהפך לכומר (ואין מוחה!) ומזה בא מרד הנוער - שאיבד אימון בחינוך הפשרני, מחפש יסוד חזק בחיים, וצמא לאתגר ולא לפשרות. ולכן, אם רק ישמיעו להם בדברים היוצאים מן הלב את כל האמת - שהדרך היחידה שהוכיחה את עצמה היא קבלת עול תורה ("וקשרתם") ללא פשרות - אזי יהי' "בת קמה באמה" למעליותא, ו"פדה בשלום" בין ההורים לילדים.

שיחה ו': סיום מסכת מכות. סיום הש"ס והתניא ועריכת מגבית בי"ס כסלו - בהתאם לענינים שגרמו ל(מאסר ו)גאולת אדה"ז (כמו שכתב בעצמו). עריכת הסיום - לאו דוקא על סוף הש"ס. "ד' גזירות גזר משה על ישראל, באו נביאים וביטלום וכו'". צ"ב, סדר הגזירות, כיצד נבואה מבטלת גזירה, ההתאמה לאהב"י דמשה, הפתיחה מיותרת (ועוד דיוקים). בגזירות ב"ד ב' ענינים, היחיד, והכלל ("לחזק הדת, ולתקן העולם"). ב' הגזירות הראשונות דמשה הן בנוגע לכלל ישראל, הא' - בנוגע לעצם קיומם והב' - באופן קיומם. וב' האחרונות הן בנוגע לעצם קיום ואופן קיום היחיד. ומצד האהבה בלי גבול דמשה לכלל ישראל - גזר (דגזירה משנה טבע העולם) כי (א) קיומם

("מאימתי קורין את שמע בערבין כו" - ק"ש ותפלה), והסדר הוא תפלה ולאח"ז תורה, החילוק בין תפלה לתורה - שתפלה היא מ"ע שהזמ"ג, משא"כ תורה. ענין מ"ע שאין הזמ"ג יש לפרשם בב' אופנים - (א) אינו קשור לזמן, (ב) קשור לכל משך הזמן (והנפק"מ היא הפלוגתא בענין מכשירי מצוה שדוחין שבת - אם הוא גם בציצית ומזוזה). עד"ז יש לפרש מ"ע שהזמ"ג בב' אופנים - (א) לאחר קיום המצוה נפטר שאר הזמן, (ב) החיוב ישנו בכל משך הזמן השייך למצוה. בנוגע לת"ת לכאן אין שאלה כי החיוב הוא בכל רגע, אבל עדיין יש לדון במי ששונה רק פ"א שחרית ופ"א ערבית - אם החיוב ישנו בעצם כל הזמן (והנפק"מ, אם נשתנה מצבו באמצע היום, שנתרפא או נעשה ת"ח - לענין ברכת התורה), ענין זה נוגע לשנה זו, שנת הקהל - שמצותה בזמן מסויים, וגם בפעולה הנמשכת עי"ז יש חילוק בין שנה זו לשאר השנים עד ל"הקהל" הבא, ואעפ"כ יכול כאן לעשות ענינה בכל מקום ובכל זמן.

שיחה ז': שכר קיום מצות הקהל (בזה"ז - ברוחניות) - "קהל גדול ישובו הנה". קיום כל המצוות צ"ל מצד הציווי, אבל בכל מצוה יש סגולה ושכר מיוחד. מזה מובן בנוגע למצות הקהל, ששכרה (ע"ד שכר מצות ראי' - שע"ז רואה פני ה') שגם הקב"ה מקיים "הקהל", "קהל גדול ישובו הנה" בלי הגבלות, וכ"ז ע"י ההוספה בקיום הקהל ברוחניות.

שיחה י"א: קיום הקהל כפשוטו לא הי' בבת אחת, אלא כ"א פעל במקומו עד שנתאספו כולם, וכסדר הפסוק - תחילה "האנשים" ואח"כ "והנשים" ו"הטף" ו"גרך אשר בשעריו" עד"ז בהנדרש עתה - שצ"ל כפי היכולת. אבל צריך לידע שהמצוה נשלמת בהתאספות כולם, כולל טף וכו'. (וכמדובר כמ"פ שחינוך אמיתי מתחיל כבר משעה שנולד, ואף קודם לזה ע"י הנהגת ההורים כראוי). וכ"ה בהקהל ע"י הקב"ה - ליקוט "אחד אחד" וכו', וכן צ"ל אופן הגאולה הפרטית דכאו"א.

שיחה י"ב: עשיית פרזבול אף שאין לכ"א קרקע - מצד זה שיש לכ"א קרקע בא"י. ברכה לאלו שנתיישבו בכפר חב"ד - שיקויים אצלם "ופרצת גוו".

שיחה י"ג: חיוב נשים וטף בהקהל. חלק הנשים בענין הקהל, שהיא חיוב גם עליהם (אף שהיא מ"ע שהזמ"ג) - הבאת הטף - בעיקר ע"י הנשים. חידוש בנוגע לטף - שחייבים לבוא אף שפטורים מכל המצוות, ואפילו קטן קודם שיכיר וכו', עד"ז טף בידיעות - שמתעורר ב"הקהל".

שיחה י"ד: חגיגת י"ט כסלו עד מוצאי שבת, ומזה יומשך לכל השנה.

תשכ"ח

שיחת י"ט כסלו

הן מצד הסכנה באה"ק שטרם חלפה (משא"כ כשיתברר שעשו תשובה), והן מצד החיוב לדון לכף זכות, וא"כ נוגע כאן דבר ההלכה: (א) המקדש אשה ע"מ שהוא צדיק גמור, אפילו הוא רשע גמור והגזילה בכיסו, מקודשת מספק שמא הרהר תשובה בדעתו, ו(ב) המפיל עצמו לנהר ומת יש לו חלק לעוה"ב דכיון שנצטער ודאי חזר בו. ובנדו"ד, שה' צער וסכנה והכל התעוררו - ע"פ הלכה זוהי תשובה. וזה מגדיל האחריות וההצלחה בהשתדלות לקרבם לתומ"צ. וסוכ"ס יוציאו פסק שעשו תשובה, ותסתיים הגלות.

שיחה י': חלוקת הש"ס.

שיחה י"א: בארה"ב אופן החינוך תלוי בעקרת הבית. וכיון שההנהגה בארה"ב (שבה נמצא רוב מנין ובנין בני"י) משפיעה על כל המקומות - הרי זה מגדיל האחריות והזכות של יהודי ארה"ב בכלל ושל הנשים במיוחד בענין החינוך.

שיחה י"ב: ע"ד כפר חב"ד ויהודי רוסיא.

שיחה י"ג: השתתפות נשי ישראל ב"מבצע תפילין".

שיחה י"ד: מגבית.

שיחה ט"ו: חלוקת הש"ס, שיעורי חת"ת ושיעורי תורה.

תשכ"ט

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': הגאולה היתה כשאמר פדה בשלום, בשלום דוקא וזהו דוקא ע"י חסידות חב"ד לפעול עם הגוף ועם העולם ולא לשלול אותם.

שיחה ב': אעפ"י שנראה - שבכמות - רוב העולם עדיין אינו כדבעי מ"מ אין ממה להתפעל; ביאור לשון אדה"ז באגרתו "הגדיל והפליא הוי' לעשות בארץ".

שיחה ג': אדה"ז התעסק בג' הקוין תורה עבודה וגמ"ח בעצמו באופן שלא ראו אצל נשיאים אחרים.

שיחה ד': ביאור בהפסוק "פרזות תשב ירושלים" ובהפסוק "ואני אהי' לה חומת אש סביב" שלכאורה הם בסתירה זה לזה.

שיחה ה': גדר מצות התשובה לדעת אדה"ז; וביאור בלשונו באגה"ת "שלשה חלוקי כפרה וכו' עכ"ל הברייתא" - להוציא מפירוש המהרש"א בנידון.

שיחה ו': ביאור בענין "בן ארבעים לבניה", האם ארבעים לשנותיו או ארבעים שנה משמיעת הדברים מהרב.

שיחה ז': הצעה שבכל אסיפה של רבים, חתונה וכו' שיקשרו זאת עם תורה וצדקה.

תש"ל

מוצש"ק פ' וישלח, י"ט כסלו

אפשרי רק כצדיקים, וכיון שציבור אינו מת - מוכרח שאכן יהיו צדיקים. ו(ב) - שגם אז לעולם לא "יתרגלו" לחיי גלות, גזירה שלא פשטה, בטילה. וכאן הוברר בנבואה שהגזירות לא פשטו. עמוס ראה (בנבואה "על שלשה פשעי ישראל וגו'") שיש מציאות שבנ"י פושעים. ירמי' ברוח נבואתו חזר ויחס את ישראל לשבטיהם (והתבטל ה"לא תרגיע" דבלבול סנחריב). יחזקאל ראה בנבואה שתמה זכות אבות, וא"כ גם אין הצדקה לפקוד עוון אבות (אפי' כדי שיזכו לעוה"ב) על בנים. וישע"י שנבואתו היתה "קרוב לארץ" ומשם הביט על בני"י - ראה שבמצב שה"בעלים" (הקב"ה) מסתיר פניו לא פלא שירגישו "אובדים" ואין זה מצדיק שיהיו כאבידה שאינה מתבקשת, וע"י "שופר גדול" (שלמעלה מהשופר דמ"ת בזמן משה) יבואו גם הם. "ד' גזירות כו' וביטולם" היינו שלא מובטח שיהיו (כפי שממשיך "משה אמר"). ואח"כ ממשיך שגם אי אפשר שיהיו - בגזירה הא' והג' (שהנביא "בא וביטלה"), או שמושללים למפרע (והוה "שינוי החוזר לברייתו") אם יהיו - בגזירות הב' והד' (שהנביא "בא ואמר"). התועלת מהגזירות - ע"ד העילוי דבעלי תשובה בהפיכת הלעו"ז - שגרמו (בביטולן) לאישור בתורה לקיום בני"י בכל מצב. וממשיך בגמ' "וכבר כו" - שכבר בזמן התנאים ראה רע"ק (בן גרים) בהמונה של רומי ונבואת אורי' העילוי דהפיכת הלעו"ז - בנוגע לשכר מצוות.

שיחה ז': יש לנצל ימי נסים אלו (י"ט כסלו וזמן חנוכה) ל"מבצע תפילין" - שגם הם מגינות בדרך נס (כמסופר בגמ' אודות "אלישע בעל כנפים"), שכאור"א ישתדל בזה בגופו ועכ"פ בממונו או בנשמתו, ומתוך שמחה - שאז יבטלו כל ההעלמות וההסתרים בזה.

שיחה ח': סיום התניא. ביאור בשער היחוד והאמונה פ"י. עריכת הסיום - לאו דוקא על סוף התניא. משל ביטול זיו השמש בשמש הובא בפ"ג לענין ביטול הנבראים (שאינם מיוחדים ח"ו בו ית'), וכאן בפ"י לענין יחוד הספירות במאצילן - מביא משל הזיו ש(אינו בטל אלא) מיוחד ב"מאור" (דייקא). ומסתייע מהכתובים - להוכיח שהשמש נוסף לענינו העצמי (שנבדל מהאור) יש לו גם תפקיד עצמי כ"מאור" וש"הזיו והניצוץ המתפשט (רק הוא) נקרא אור, וא"כ בעודו במקורו הוא מיוחד ונקי מאור, ועד"ז הוא יחוד הספירות במאצילן. בעניני העולם - צ"ל הביטול דאין ואפס, ובעניני תומ"צ (שמיוחדים בו ית') - תכלית התוקף דהקב"ה. ומודגש בהתחלת התניא - "משביעין אותו" ל' שובע כו'.

שיחה ט': יש לפסוק שההתעוררות לאחרונה היתה התעוררות לתשובה. היות שזהו "ליל שישי" - תתארך התוועדות יותר מן הרגיל. באשר להתעוררות לתשובה בזמן האחרון (שזהו ה"שופר גדול" הנ"ל, ושבמאמר מתש"ג) יש המפקקים בזה, כיון שלא הכל נעשו שומרי תומ"צ. ובאמת זו שאלה הלכתית,

הוא הממוצע - שע"ז "מיני' מתברכין" עסקי החול שיהיו עד"ז.

שיחה ו': סיום מסכת תמיד. סיום התניא ע"ד סיום הש"ס וענין השבת - מודגש בקביעות זו, בסיום מס' תמיד - מדובר בענין השבת. פלוגתת ר"י ור"נ בפי' "יום שכולו שבת", חד חרוב או תרי חרוב. ב' דעות בזה ששמירת המקדש (בהתחלת המסכת) אינה מפני הגנבים - מצד עשירות המקדש (משביתן שלא יזיקו), או שהשערים נעולים (מעבירם מן העולם), והגירסאות "שבת מנוחה" או "שבת ומנוחה" (בסיום המס'). מס' תמיד "אינה אלא סיפור... לעשות כן תמיד" - שתמיד (כהפי' ללא הפסק) צ"ל הנהגה שתביא לקרבן התמיד.

שיחה ז': פרש"י ריש פרשתנו "משל למרגלית שנפלה כו". הוראת רבינו הזקן לחיות עם פרשת השבוע - כוללת גם פרש"י (דמה שנתקבל בתפוצות ישראל נעשה "עיקר תורה שבעל פה"). ב' ענינים בעשו - "חול" - מה שיכול להתברר ו"צרורות" - רע גמור. ההוראה בקשר למצב השכונה - כאשר בני"י עומדים בתוקף ("התקין עצמו... לדורון תפלה ומלחמה") הולך עשו מעצמו למקום אחר, ונעשה "לישב בשלווה".

שיחה ח': חלוקת הש"ס. הפלא בקביעות שנה זו, שביתת ה' בשבת. סיום התניא בסיום הש"ס וענין השבת - כולו איתנהו בקביעות ש"ז. וגם, ר"ה, י"ט כסלו וי' שבט חלים בשבת, שבה מתעלה הכל. ובהקדם המדרש שכל העולם רשות היחיד ולכן הקב"ה מקיימו בשבת - דלכאו' יש עוד מלאכות חוץ מהוצאה, וגם למה בימי החול נק' "מלאכתו" - שבשבת יהודי לא יוצא מ"מקומו" (רצונו) שהוא לקיים רצון ה', וניכר שהוא ב"רשות היחיד" (ולא "נעשה אדם" ל' רבים), ו(אינו יושב בטל אלא) מעלה כל העולם עמו להיות רה"י לה' ושוב אין על המלאכות תורת מלאכה וכמחשבה חשיבי, ואדרבה, במקדש מצוה לעשותם. וזוהי גם השייכות דשבת וחלוקת הש"ס - דתורה היא למעלה מהעולם.

שיחה ט': התחלת התניא "בדרך ארוכה וקצרה", ע"ד עולי רוסיה. "דרך ארוכה וקצרה" - ביאת משיח (שע"י חסידות) "בעתה" ו"אחישנה", (ע"י "בפיך ובלבבך לעשותו" מחדו"מ - ג' הקוין שברז"ל עה"פ "פדה בשלום"). והנה, בגאולת אדה"ז (ושיטתו) נעשה "טועמי" והתחלה בגשמיות מהגאולה (ותורתו של משיח) - "כאילו פדאני" (בתוך הגלות, ו"צריכים משיח כפשוטו", דאתחלתא דגאולה כפשוטה תהי' רק כש"יעמוד מלך כו"), וגם עתה ע"י אלו שיצאו לחירות - כאתחלתא דגאולת כל השאר.

שיחה י': נשי ישראל ושייכותן לגאולת י"ט כסלו. הגאולה קשורה במס"נ דבת אדה"ז (וכן המאסר הי' בקשר לענין המלכות (נוקבא)), ומזה רואים יכולת הנשים לפעול גדולת ונצורות בהחדרת החסידות בבית.

שיחה א': כשם שמס"נ וגאולת מצרים היו הכנה למ"ת, דביציאה לחירות נתאפשר קיום התורה בשלימותה, כך המאסר הי' (לא רק בשייכות לאדה"ז, אלא) הכנה לגאולה והפצה בשלימות (מתוך חירות) של שיטת אדה"ז, שהי' יצוג חי ותמידי שלה. ומיום זה לוקחים הכח לישומה מתוך חירות, מבלי התחשב במיצרים וגבולים - שכל יום יהי' יום חסידי.

שיחה ב': התכלית דמתן תורה וגילוי תורת החסידות. כשם שרפוי המומים וכו' הי' רק פרט מעיקר ענינו דמ"ת - תורה שיוצרת חיים, כך בגילוי החסידות, התועלת הפרטית שבאה לעניים [ועד"ז עתה בנסיון העושר, "מרבבה דאגה" (כהסיפור עם העני שתמה למה לו לאחיו ה"אל-רייט'ניק" כל הבלבולים דאמריקה)] כו' היא רק פרט (כמו "הלכות החג בחג") בעיקר ענינה - לתת נשמה בחיים אלו.

שיחה ג': אודות מרד הצעירים בארגון הצדקה, הצעירים השמיעו את טענת התורה בזה (דלהיותה עצם החיים כנ"ל, עונה ממילא לכל פרטי החיים), שעיקר הכסף צריך ללכת לחינוך תורני (ועי"ז גם יובטח שהדור הבא יתרום לפדריצי... ולא ל"ביאפרה"... ובמקום זה מתמקדים ראשי הארגון ב"מהומות" שחוללו הצעירים (כמו שבמשפט בייליס התמקדו ב"בול" ההפוך) - בעוד אלפי ילדים נמצאים במצב של פקו"נ ואינם מקבלים חינוך תורני מחוסר כסף (או דעת) של הוריהם. כן צדקה טענתם שיש להחליף את הממונים [שעליהם לדעת שמי יודע מה ילד יום], שקובעי מדיניות החלוקה והאחראים בפועל לא יהיו אותם אנשים - כמ"ש "שופטים ושוטרים" כל א' בפ"ע (וכמקובל גם ע"פ "דמוקרטי"). ויה"ר שה"קול ילד בוכה" יכנס בלב התורמים והממונים.

שיחה ד': ההדגשה בחידוש ("חדשים") דקביעות זו, שבת היא שלום, ואסורה במלאכה שענינה מלחמה ושינוי הדבר. והגאולה היתה באומרו "פדה בשלום" - גאולת השיטה שענינה שלום (כברז"ל עה"פ), ע"י הפצתה בדרכי שלום (כמודגש באגרת 'קטנת').

שיחה ה': מהתוועדות במוצש"ק צ"ל "מתברכין כולו יומין" (החלטות טובות) שלאח"ז. דהנה, ג' בחינות בשבת (דלצד היותה "נקודה אחת" שלמעלה מימי החול, נחלקת גם לרגעים וענינים בפ"ע, כנלמד ממ"ש "מחללי"). מקדשא וקיימא, טירחא, מתנה, וכנגדם, שבת בראשית, מרה, מ"ת (כשבטלה הגזירה). שביתה, דברי רשות, והיתר מלאכה אסורה כשבטלה (שבת ל' להשבית) למחשבה שבמק"א, כמו שביתת ה' ממלאכה ע"י שדיבורו לא חשיב מעשה, דטפל למחשבתו - ע"ד "פטור אף על הכלי שהכלי טפילה לו". ובנדו"ד, בשבת, המחשבה והנשמה שבעולם, על בעלי עסק להרבות בתורה - שאז עניני החול והגוף טפלים למחשבה והנשמה, ומוצאי שבת

תשל"א

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': "פדה בשלום נפשי" חיבור נפש האלקית ונפש הבהמית, אדה"ז הדגיש שיצא לחירות ברגע שאמר "פדה בשלום נפשי" - שלום וחיבור שני הפכים, שהמלכות שאסרה אותו הפכה למסייעת, בכח השלישי, "נמנע הנמנעות" (ש"הפלה ה' כו' גמ) בארץ" (עצמה). וההוראה - שצ"ל "פדה בשלום נפשי", חיבור ההפכים דנה"א ונה"ב, לא יתכנו חיים רגועים כשמפרידם לב' רשויות (כיון שנה"א לא תמצא מרגוע עד שתתקן את נה"ב, נה"ב לא תסתפק בשעות שנתן לבעלותה, עד שאומר לו היצה"ר "לך עבוד ע"ז" ב' רשויות), אלא בחיבורם (שלום ל' שלימות) שיתכן רק ע"י שנה"ב עושה רצון נה"א ("בכל לבבך"), שאז מתמסרים ומתאחדים עם השלישי - הקב"ה.

שיחה ב': גם בדרשת חז"ל עה"פ מודגש חיבור ב' קוין דתפלה וגמ"ח ע"י קו השלישי - "העוסק בתורה", ועי"ז נעשה גם השלום בפמליא של מטה - בין נה"א ונה"ב, וקשור גם למאמר די"ט כסלו לפני שלושים שנה - ש"יחינו מיומיים וביום השלישי גו", קאי על עוה"ז, עוה"ב ותחה"מ, שבכללות הו"ע "סור מרע" "עשה טוב" וחיבורם ע"י "בקש שלום" זו תורה, שניתנה "ביום השלישי" וכמו בחיי האדם - זמן היגיעה, זמן המנוחה, וכש"מסתכל מלמעלה" על הכל (כב' הדרגות דמנוחת שבת לאחרי היגיעה בימי החול). וכללות הענין - שהקב"ה נותן לא רק לפ"ע העבודה, אלא גם "מחוייב לעשרו" (ובמכ"ש מחיוב הענקה באדון בו"ד).

שיחה ג': ע"ד קניית בית מדרש חדש באוסטרליא. בהמשך להדגשת החלוקה דשלשה [וגם הגאולה היתה ביום ג'], כן הוא גם בצרכי האדם - מזון לבוש ובית. ובית שמגדלין בו תורה - צ"ל "בית גדול" גם כפשוטו, שמרחיב הדעת להצלחת הלימוד. וכיון שבאוסטרליא סו"ס "קפצו לים" וגומרים כעת קנין בית כזה, ישתתפו מכאן ע"י ה"מגבית", ויה"ר שממנו יצא אור התורה במלבורן ואוסטרליא כולה.

שיחה ד': מצב הנוער, תיקון המצב בענין הצניעות והחינוך. ענין החינוך [ששייך לחנוכה (וי"ט כסלו שלפניו)] תוכנו הן הקניית ידיעות ובעיקר הקניית מדות טובות - כאשר ההשפעות הזרות הם בענין המדות, ולפלא שבאסיפה של שומרי תומ"צ אודות תיקון מצב הנוער המליצו שהנוער יקבע מהו חינוך, היפך דברי שלמה "חושך שבטו שונא בנו וגו'" [אלא שהנוער רוצה לראות שהמחנך נהג כרצון שלמה לא רק כשמדובר בשבט...]. ועד כדי כך - שבאסיפה הכריזה נערה שכיום יש להתיר חיים בין זכר ונקיבה קודם הנישואין, ואיש לא מחה ואמר שזהו איסור כרת (כך שלהתיר זאת בגלל מצב

העצבים כו' - שקול כהריגת אדם עבור הצלת אצבעו). ובכן, אם הנוער רוצה להרוס את מהרסיו שלא חינכוהו, הרי העצה היא (לא שהנוער יחנכו את המורים, כשיטת ה"אבולוציא"... אלא) להתמסר לחינוך כדבעי, ובמקום היתר נוסף - לגדור גדר נוסף, ועי"ז יחנכו המקדש הפרטי שיבנה כל אחד "במקומו", עד לבנין המקדש ע"י משיח.

שיחה ה': ע"ד חלוקת הש"ס.

שיחה ו': סיום מסכת עבודה זרה. שמחת הסיום מוסיפה (וקשורה) בשמחת י"ט כסלו. ביאור פרטי הסיפור דנעיצת הסכין בקרקע ע"י שבור מלכא, ע"ד ההלכה בהתחלת המסכת (בהמשך לענין "אידיהן של גויים") מדובר אודות מצב הביניים של "גרים גרורים" וזהו החומר בטענה כלפי העבד בסיום המס' שע"י ביאת נכרית הולד שהי' צריך להיולד יהודי נולד גוי [כהדיוק "יסיר את בנך מאחריך"], ע"פ הגירסא "עידיהן" בריש ע"ז הגויים יעידו בעצמם שעבדו ע"ז, ו"סיום" ע"ז הוא - שמלך גוי טורח בעצמו עבור יהודי שמתירא גם מעבירה שנעשית "בצונן".

שיחה ז': י"ט כסלו וחנוכה, הלימוד מחנוכה לגבי גילוי החסידות. יום א' (שכולל כל ימי) חנוכה הוא בשבוע דגאולת י"ט כסלו (שנשלמה בחנוכה), מהדלקת נ"ח "על פתח ביתו מבחוץ" למדים שצ"ל "פתח" לחבר "ביתו" ו"בחוץ" - הפצת המעינות ("מעין חתום") חוצה. וכשם שחנוכה נתגלה בזמן של "משתשקע החמה", ככל חידושי התורה והמצוות והחומרות כו' שנאמרו למשה מסיני ונתגלו רק כשהי' צורך בדבר - עד"ז בנוגע לגילוי החסידות עתה, שאף שבעבר לא הי' צורך - הרי בכל יום החושך "מרובה כו' משל חבירו" (והובא זה בגמרא ללמדנו ש) לכן יש להוסיף על האור דאתמול, וכהלימוד מחנוכה לכל המצוות - שרק עי"ז נעשה "מהדרין מן המהדרין", ובפרט שכבר ראו בפועל החיות שהוסיפה תורת החסידות, וכל המקדים והמרבה בזה - מקרב קץ הגלות.

שיחה ח': הלימוד מחנוכה בנוגע ל"מיהו יהודי". המתיוונים עשו "עסקת חבילה", מכרו עוד ועוד חלקים מהתורה (החל מ"ונפלינו" עד שמשכו ערלתם) באיצטלת דאגה לקיום ביהמ"ק (שיניחו להקריב בו "גם" קרבן תמיד), וגם עתה - בשם הגנה על הדת מוכרים עוד ועוד עיקרי יהדות (בשיטת "מצוה" גוררת "מצוה") בתמורה לענינים טפלים, עד שרושמים גוי כיהודי (מחשש "תאוקרטיא" שפירושה שלטון הקב"ה), וקובעים זאת בחוק [וכ"הישג דתי" - כי צ"ל "אם יהודי", גם אם תתגייר ע"י פיסת - נייר... וכן שנכד לסב יהודי נידון כיהודי] בטענת "סטטוס - קוו" - בעוד ש"גאור כהלכה" הוא הסטטוס - קוו ב"22 (ועוד אלפי) השנים האחרונות - ועד לגיורי וינה (ששיקרו שהם בפיקוח הרבנות הראשית) שאף מציעים לעולים הגויים להירשם כיהודים - בשביל ישוב הארץ!

הש"ס שכל אחד מאחד את כולם במסכת שלו, בצדקה ישנו ענין בתורה ובתורה ישנו ענין בצדקה, צדקה ברוחניות גדולה מצדקה בגשמיות. מי שאינו יודע שהוא חולה ה"ה חולה מסוכן. סיפורי מעשיות בתודה ה"ה הוראות לפועל.

שיחה ד': כשלומדים תורה מתוך תענוג ד"חן" או "יופי" א"א לידע מה יהי' כשיחסר לו החן והיופי', ולכן "שקד החן" ו"הבל היופי", ודוקא "יראת ה' היא תהלה". תכלית השלימות הוא "תהלה" - לפעול שגם השני יתפעל מלימודו. "פרו ורבו" היא המצוה הראשונה בתורה, שזהו כנ"ל תכלית השלימות, לפעול על השני. הלימוד ד"אשה יראת ה'" בא דוקא לאחר הלימוד ד"חן" ו"יופי".

שיחה ה': סיום מס' הוריות. סיני ועוקר הרים - מי עדיף? כמות ואיכות. מארי חיטי הוא פחות חריף מסיני - הר (סיני), שענינו באיכות למעלה ממישור. לר"מ קראו "אחרים אומרים" ענין אחר לגמרי באיכות וזה לר"מ שענינו איכות - לא עמדו על סוף דעתו. רבי למד עם ר"ש בנו אודות תמורה לרמוז לו את ענין האיכות שמתסבא בתמורה דוקא. בירושלמי מדובר אודות סדרן ופלפן - סדרן הוא פחות מסיני, ענין של הר, ופלפן פחות מעוקר הרים כההבדל הכללי בין בבלי לירושלמי. סיני עדיף מאחר שלע"ל לית תמן לא קושיא ולא רמינהו וכו'.

שיחה ו': הזכרון פועל התחדשות גם בעבר, המאסר הי' על ג' הענינים דתורה צדקה ותפלה עם הציבור, אדה"ז פעל שהתורה תרד עד לכא"א מישראל, ע"י השו"ע. את הכסף שלח לא"י כדי לשחררה מהסולטן, וכן אריכות התפלה היא בעיקר אצל החסידים, אפשר לגשת לתורה ולגלות פנימיות, ומ"מ "שלא כהלכה" - ע"י ה"גרת"י אצל לבן - לשון גירות חרות" אפשר להיות תרי"ג (מצות) שמרתי, בלא לוותר על אף אחת.

שיחה ז': סיום על ספר התניא. ביאור קשר סופו לתחלתו. והקשר ביניהם לתורה וצדקה, הסיום - ענין השבת קשור עם תורה - אז הי' משה מקהיל קהילות ללימוד התורה. צדקה - בעלי התורה גומלים חסד עם העלובה, תורה - "ארוכה מארץ מדה וגו'" צדקה - קצרה - שנותנים מיד בלי התבוננות וכו'. **שיחה ח':** כל המדובר צריך לבוא בפועל בתורה, צדקה ותפלה הן באנשים והן בנשים. וכ"ז במיוחד לאלו הנמצאים באה"ק.

תשל"ג

ש"פ וישלח. י"ט כסלו

שיחה א': ענין המיוחד בנס די"ט כסלו - פעולתו - "לעשות בארץ". ההוראה הכללית מענין שלמעלה מן הטבע - לא להתפעל מהקשיים שבעבודה, וכתורת הבעש"ט - דוקא מתוך ה"עת צרה" - "יושע".

וטוענים שאין להפריע לשקט - המושג בכך שאוסרים לפרסם זאת בעיתונים, העיקר ש"ירדמו" יהודים באשליית אתחלתא דגאולה... [ומטעם ישוב הארץ התירו גם נסיעת אניות ישראליות בשבת (והביאו הוכחה מאניות שלמה... שאופן ההפלגה הי' שונה מהיום), אף שהפסידו מליונים]. ויה"ר שיתירו להרעיש בזה והמצב יתוקן (ואל דאגה - יהיו מספיק מצוות למכור...), ובמקום חותם הדמקורטיא יהי' "חתום בחותמו של כה"ג".

שיחה ט': הלימוד מחנוכה למצב באה"ק, ע"ד הריצה ב"לפיד אש". המתיוונים שנתנו אימון רק ביוונים (בענינים הגשמיים, וגם הרוחניים) נאלצו לוותר להם עוד ועוד, במקום ליצור קשרים עם עוד אומות שרצו דריסת רגל בא"י. גם עתה - יש ליצור קשר עם יותר ממעצמה אחת (ו"אפילו" מצרים עושה כן), וכך יוכלו להתמקח לגבי הדרישות בין המעצמות כו' (ולכה"פ יצילו את ירושלים, אם לא את חברון), נוסף לכך שהגויים יתערבו פחות בעניני היהדות. תמורת מה שהנהיגו לרוץ עם לפיד אש ודוקא ממודיעין לירושלים (כשיטת היוונים שדגלו בשלטון הגוף כו') - יש להדליק עוד "נר מצוה" בחוץ כו'. יה"ר שיתוקן המצב בדרכי נועם (אלא שע"פ תורה גם יהודי בברוקלין צריך "להתערב" ולמחות על הנעשה בא"י), ונזכה לנסים ופורקן "בזמן הזה".

שיחה י': סיום ההתוועדות, השתתפות כספית בבנין חדש בכל מוסד חינוך עטה"ק. ברכה לכפר חב"ד, כל (ד' ערי הקודש ו) ארה"ק ויהודי רוסיא. "מגבית" י"ט כסלו וחנוכה.

תשל"ב

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': כשמתאספים לזכרון יום הגאולה הרי זה צריך ליתן אור וחיות חדשים לעבודה במשך כל השנה וכן בתורתו של בעל הגאולה. גאולה היא מציאות חדשה ביחס לגלות או מאסר. ע"י "ואני אבטח בך" פועלים ש"אנשי אבשלום" מתפללים לשלומי של דוד ("עמדי"). ובעבודת האדם אנשי אבשלום רומז ליצה"ר, דוד רומז ליצ"ט. "ואני אבטח בך" צריך להביא לשמחה גלוי', שאז הקב"ה פועל שהשמחה תבוא בענינים גלויים.

שיחה ב': סיום והתחלת ענינים חדשים בתורה הוא משום ענין הגאולה שהיא "מציאות חדשה", הוכחה מתוס' ורא"ש ע"פ הלכה דסדר המסכתות הוא באופן ד'נו"ם קט"ן' ולא זמ"ן נק"ט'. הסיום ד"ה ה' עוז לעמוד יתן וגו'" אפשר לומר שהוא אף בהוריות.

שיחה ג': גאולת אדה"ז היא גאולה כללית בדורו ובדורות שלאחריו. רש"י מפרש ד"תורה" עצמה היא "שלום", ולא רק דרך לשלום. ענין השלום בתורה בגלוי הוא האחדות בסיום

תשל"ד

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': שחרור אדמו"ר מהמאסר על הפצת החסידות, שייך לכל אחד. מכיון שתורת החסידות שייך לכל יהודי. "הימים האלו נוכרים ונעשים" - לימוד החסידות בחיות.

שיחה ב': לאחרי המאסר מצאו פתק אצל אדמו"ר ובו כתוב "שרים רדפוני חנם" - שרדיפת הגויים היא חינם כי אינו מתפעל מהם. "ומדברך פחד לבי" - בגלל שאני מפחד "מדברך" - הקב"ה, איני מפחד מאוה"ע.

שיחה ג': בנוגע למצב באה"ק צריך לידע שהעיקר הוא - "ה' ישמר עיר" צריך נשק רוחני. וזה יעזור לנשק הגשמי. והלוואי וישמע קולי, ועי"ז דוקא ירימו אח ה"מאראל" של החיילים.

שיחה ד': נשק רוחני (המבצעים) יש בהם המעלה שהם גם נשק סודי - שרק יהודי יכול לקיימם, ולא יפלו לידי גוי - כי אף אם גוי יניח תפילין אי"ז מצוה כלל.

שיחה ה': בזמן המשפט דאדמו"ר - חייך - שמח, וזה פעל "המתקת הגבורות". וההוראה לימינו.

שיחה ו': הורה שבכל מחנה וגדוד בצבא, יה' קופת צדקה וכו'.

שיחה ז': הורה שבכל בית יה' קופת צדקה. י"ט כסלו - ר"ה לחסידות - ביאור זמן "תכתבו ותחתמו".

שיחה ח': ע"ד חלוקת הש"ס.

שיחה ט': סיום מסכת ברכות.

שיחה י': לקבץ ילדים בחנוכה ולדבד עמם אודות הנס. ע"ד נתינת דמי חנוכה כמנהג רבותינו נשיאינו.

שיחה י"א: מעלת הנשים - יש שמחכים לשמוע נביאות בנוגע לג'ענעווע - דובר אודות מצב הביטחון באה"ק. ע"ד תיקון חוק מיהו יהודי.

ש"פ וישב, כ' כסלו

שיחה א': כ' כסלו - יום גאולת אדמו"ר, ויום הדפסת התניא בפועל. פרשת וישב - התיישבות, ומנוחה. לפנ"ז ישנו הענין דחרדה, מצד שזהו ענין נעלה (עתיק), וע"י ההתעסקות בצאן לבן (בירור), הגיע להתיישבות. וההוראה - הפצת המעיינות.

שיחה ב': המשך ה"סיום" מהתוועדות די"ט כסלו.

שיחה ג': ע"ד מבצע חנוכה, שבכל בית יה' סידור תהלים וקופת צדקה, ובבתי חסידי חב"ד (גם) תניא תו"א ולקו"ת. ע"ד המצב באה"ק.

שיחה ד': שאלות וביאור בפרש"י בתחלת הפרשה עה"פ "והנה אנחנו מאלמים כו", ביאור בהערות לזוהר.

תשל"ה

שיחה ב': לקראת ההילולא דהמגיד (בי"ט כסלו) נדפסו כתביו (שבהם נתן את עצמותו) ועניינם הראשון - בקשר למדרש "לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש וגו'", ביאור החילוק בין פרש"י (דרך הפשט, חיצוניות הענינים) וביאור הה"מ (בפנימיות הענינים). ההוראה - צ"ל עסק בעניני עולם, ובזה גופא - לשם שמים.

שיחה ג': שאלות בפרש"י עה"פ (ל"ג, ס"ז) "וישב ביום ההוא עשו לדרכו".

שיחה ד': שאלות בלקוטי לוי"צ בענין שנותיו של דוד. נתינת משקה לאלו שיצאו לאחרונה מן המיצר אל המרחב.

שיחה ה': הביאור בפרש"י. בלקוטי לוי"צ, וההוראה - "מאך נאך א חסיד".

מוצש"ק פ' וישלח. י"ט כסלו

שיחה א': גאולת י"ט כסלו היא נס - למע' מהטבע. וכן שבת לגבי יום חול הוא דוגמת נס. מוצאי שבת די"ט כסלו, היא דוגמת נס בתוך נס. ונקודת הענין להרים את הענינים הגשמיים (טבע) לרוחניות (נס) וע"ד "החכם ניכר באכילתו".

שיחה ב': עבודה הנ"ל שייכת לכ"א - שהרי לכל יהודי יש נשמה. וע"י לימוד התודה (ובמיוחד תורת החסידות הקשורה לי"ט כסלו) - פועל שהנשמה תחדור בכל כוחות נפשו, ואזי יכול לפעול הרמה בענינים גשמיים.

שיחה ג': בעלי עסקים וכיו"ב. שיש להם השפעה - חובה עליהם לנצל ההשפעה לעניני תומ"צ.

שיחה ד': בתורה יש "אחדות" אמיתית - ולכן בכל פעם שבה מתבטאים כל הכללים שבתודה, ובנדוד"ד נקודת האחדות - שבת, בימי השבוע (יום השביעי). שנה השביעית. בש"ז ר"ה חל בשבת. וכן י"ט כסלו - ר"ה לחסידות - חל בשבת.

שיחה ה': ע"ד חלוקת הש"ס - ומעלתו אפי' על לימוד כל הש"ס. סיום מסכת שבת ושביעית והנקודה המשותפת בהם, שבשניהם מתחילים במצווה דאורייתא ומסיימים במצווה מדרבנן. ע"ד המאורע המבהיל שהתירו אח ואחות לינשא, והגדילו לעשות וטוענים שזוהי ההלכה. ולפלא שדווקא מפלגת נח"ל צועקים נגד ואילו המפלגות הדתיות שותקות.

שיחה ו': סיום והתחלת ספר ה"תניא". ונקודת הדברים "שבת" למע' מהעולם. ונמשכת ופועלת בעולם.

שיחה ז': ע"ד מבצע "בית מלא ספרים". והשייכות המיוחדת לנשי ובנות ישראל".

שיחה ח': מעלת לימוד התודה - שע"י לימוד התורה במקום אחד, פועלים על כל (היהודים. בכל) העולם.

שיחה ט': אודות החובה להתעסק בקירוב עולים חדשים לתו"מ.

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': ביום זה חוגגים את חג הגאולה של כ"ק אדמו"ר הזקן ממאסרו על הפצת היהדות חוצה. והכוונה בזה שהזכרון אודותיו יביא למעשה בפועל ש"פצו מעינותיך חוצה" בכל הדיוקים שבזה.

שיחה ב': אחר גאולת י"ט כסלו התחיל באופן האמיתי ב"יפוצו מעינותיך חוצה". אדמה"ז כותב במכתבו שהגאולה היתה "כשקריתי הפסוק 'פדה בשלום נפשי'", ולהדגיש שההצלחה בהפצת המעיינות, כשזה יהי' בשלום - ב' שלום "טוב לשמים וטוב לבריות".

שיחה ג': אהבת ישראל ("טוב לבריות") קשור עם אהבת התורה ואהבת הקב"ה, כשיהודי מקרב את זולתו לתורה צריך להיזהר שלא לקרב את התורה ליהודי (ע"י פשרות וכו') אלא אדרבא לקרב אותו לתורה. ודוקא אז הוא אהבת ישראל לאמיתתה. "רב בקעה מצא (בבבל) וגדר בה גדר (ללא פשרות)" ודוקא עי"ז הפך את בבל למקום תורה.

שיחה ד': "טוב לבריות" כולל ג"כ אומות העולם (כפירוש אדמה"ז בתיבת "בריות"). לפועל עליהם בקיום ז' מצוות דידהו - כפס"ד הרמב"ם בזה. ע"י ההתעסקות בהפצת ז' מצוות ב"נ נוסף ג"כ שלימות על היהודי.

שיחה ה': סיום מס' תמיד. "שיר שהיו הלויים אומרים בביהמ"ק... מזמור שיר ליום השבת" - ב' תנועות בשבת, תנועה חיובית - "מנוחה", ותנועה שלילית - "שביתה". הדרן על התחלת וסיום ספר משנה תורה להרמב"ם (והקשר לסיום מס' תמיד).

שיחה ו': אודות מבצע נש"ק - שכל בת מגיל חינוך תדליק נש"ק ובברכה. ומעשה רב בזה - מענה לכו"כ סוגי "טענות" נגד מבצע זה. ההכרזה אודות המבצעים (ולא על כל התרי"ג מצות). הוא ע"ד "בא חבקוק והעמידן על אחת".

שיחה ז': אודות אותו אחד שהורה להצביע נגד תיקון חוק "מיהו יהודי", שהכריז שלחם (ולוחם) נגד (שיטת) החפץ חיים.

שיחה ח': חנוכה קשור ל"ט כסלו בתוכן הענינים דשמן (דחנוכה) קאי על פנימיות התורה (י"ט כסלו). ושייכות (גם) לנשים ש"אף הם היו באותו הנס" "וע"י אשה ה' אותו הנס", שעליהם להתעסק בהפצת המעיינות חוצה. ביסוס המוסדות דארץ הקודש בכלל וכולל חב"ד בפרט. שאדה"ז כותב ע"ז "והיא שעמדה לנו" להיגאל בי"ט כסלו.

תשל"ז

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': בי"ט כסלו בכל שנה צריך להיות "מעלין בקודש", מפני שנמשך אור עליון חדש ב"עוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור".

שיחה ב': ההכרח בענין החינוך בג' הקוין עד שיפעול שכשיזקין לא יסור ממנה. וזה יפעל "פדאני לי ולבני וכו'".

שיחה ג': אע"פ ש"פדה בשלום נפשי" מ"מ יש שם קרב, ורבים שלוחמים נגדו. שהרי אע"פ שהכלי שמחזיק ברכה - הוא השלום, מ"מ צ"ל הקדמת "ה' עוז לעמו יתן" - להתנהג עם או"ה באופן של קרב. וההוראה מזה בנוגע למצב באה"ק.

שיחה ד': חלוקת הש"ס. סיום מס' ברבות - "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם" וסיום הש"ס "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק שלום", והקשר ביניהם ע"פ הביאור בסיום הל' חנוכה להרמב"ם "היו לפנינו נר ביתו ונר חנוכה... גדול השלום, שכל התורה ניתנה לעשות שלום...". קשר חנוכה ופורים.

שיחה ה': הוראה מנרות חנוכה שמנהג הפשוט "מהדרין מן המהדרין" - "מעלין בקודש" - בכל המצווה.

שיחה ו': הצעה שיסעו עשרה מישראל לירושלים העתיקה ועשרה לצפת ושיתעסקו בלימוד התורה קיום המצוות וישוב הארץ.

תשל"ז

שיחת ש"פ וישלח, י"ט כסלו

שיחה א': אצל אדם ישנם כוחות פנימים וכו' אבל "המעשה (שהוא הכח התחתון) הוא העיקר". ובמיוחד בי"ט כסלו שאז נפעל עיקר הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה". ועבודה זו צריכה להיעשות באופן ד"מעלין בקודש".

שיחה ב': קשר הנ"ל ל"וישלח יעקב וגו'", שאלות בפרש"י עה"פ (ל"ו, ל"ג) "יובב בן זרח מבצרה". שאלות בהערות לזהר (קסח, ב) בענין התפלה "איהי צלותא דקיימא וכו'". אודות "מבצע חנוכה".

שיחה ג': הביאור בפרש"י, בהערות לזוהר.

כ' כסלו

שיחה א': בי"ט כסלו ב' ענינים: א) הצד השווה בכל השנים (ב) הוספה ועלי' מיוחדת בש"ז ובפרט בהקביעות שי"ט כסלו חל בשבת שאז "כל מלאכתו עשו"י" - מלאכת חול, ובמילא יש אפשרות להתמסר ביותר לעניני קדושה.

שיחה ב': ההוראות מקביעות י"ט כסלו בשבת, כל התעסקות רק בעניני קדושה, היינו לא (כבימי החול) שמתעסק ב"דרכיו" ו"מעשיו" ורק שהם "לשם שמים", אלא מלכתחילה רואים שהוא ידיד ה'. ב) "וקראת לשבת עונג" - שאז אין שום דבר יכול להפריע ולעכב קיום התומ"צ ואדרבא התענוג גורם

המדפיסים או המתעסקים) רק שמו של הרבי נ"ע ושם בנו ממלא מקומו הרבי הקודם. וכלפי שמיא גליא גודל זכות המתעסקים בזה. אודות מבצע חנוכה.

שיחה י"א: "אנן מזרעא דיוסף אנן" ולא ישלוט עין בלתי טובה בענין הנ"ל. וכל עניני הפצה יהיו מתוך שמחה וטוב לבב.

שיחה י"ב: מובא בשם הרמ"א שנהג (אחרי סעודת פורים) לסובב בעצמו בעיר קראקא להזכיר אודות "ברכה אחרונה". וכמו"כ מזכירים כאן ובכל הזדמנות. ויה"ר שיעשו "ברכה אחרונה" על הגלות.

תשל"ח

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': החידוש די"ט בסלו בכל שנה, "מעלין בקודש". הקשר ל"טוב לשמים וטוב לבריות". טעם כניסת אדמה"ז לבית המתנגד לג' שעות.

שיחה ב': אגרות בעל הגאולה ע"ד צדקה וחלוקת הש"ס וקשר הענינים - במשפט תפדה ושבי' בצדקה. מעלת צדקת ארץ ישראל ובפרט בזמן הזה.

שיחה ג': סיום ששה סדרי משנה (ושקו"ט בענין סיום על משניות), "חלות דבש כו' עתיד הקב"ה להנחיל וכו'" - קשר ב' המשניות וכו'. מעלת ירידת הנשמה למטה ועבודתה בפועל אף שיש מעלה ב"בכח".

שיחה ד': חלוקת הש"ס מבצעים וחלוקת צדקה.

שיחה ה': ע"ד עריכת התוועדויות בכל מקום.

שיחה ו': השתתפות במבצעי חנוכה.

שיחה ז': ע"ד אחב"י שמאחורי מסך הברזל.

תשל"ט

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': מעלת קביעות י"ט כסלו בשנה זו כבשנת הגאולה.

שיחה ב': בשו"ת "מן השמים" שי"ט כסלו יום בשורה. בשנה זו - 180 שנה מהגאולה, מעלת מספר זה, שני חיי יצחק, והקשר לי"ט כסלו.

שיחה ג': הוראה מפורסמת מהגאולה, אף שבכלל התעסק אדה"ז בעצמו בכל השטחים דתורה עבודה וגמ"ח וכו'. מ"מ יש הוראה מפורטת מענין הגאולה "פדה בשלום", שלום - בפרט בשטח החינוך.

שיחה ד': אחד מעניני "שלום" - טהרת המשפחה, תכלית השלום, ריחוק המביא לידי קירוב.

שיחה ה': הקשר דישראל ותורה ופעולת ישראל בתורה - ענין השלום.

להתעסקות מתוך הרחבה (וכמו שראינו אצל בני" בדורות שחיו בדוחק בגשמיות וכו').

שיחה ג': ה"תענוג" (מצד שבת) גורם ג"כ ל"שמחה" הבאה מצד ידיעתו שיש לו (בכל מצב שיהי') - חלק אלוקה ממעל ממש". וזה נותן כח להתעסקותו בתורה, גמ"ח ותפלה בצבור. ה"מבחן" לכל דבר הוא מה נפעל במעשה בפועל. מארגני אסיפות וכו' צריכים לאבטח שהחלטות (מהאסיפה הקודמת ומאסיפה זו) אכן יבוצעו.

שיחה ד': הנקודה די"ט כסלו (בכל השנים) "הפצת המעינות חוצה", וכדוגמא האישית שרבותינו נשיאנו הראו לנו, ב' דוגמאות להאמור (לעיל) שיתכן שיהיו אסיפות והחלטות טובות וכו' ואעפ"כ בנוגע למעשה, לא נפעל מאומה.

שיחה ה': סיום מסכת "ברכות" - מצד שבנ"י זקוקים במיוחד עתה לברכות - ופרק "הרואה מקום שנעשו ניסים לישראל". תחילת וסיום המס' הוא בשם הוי' שהוא "עוז לעמו יתן" - לא להתפעל מהאיומים וכו'. פס"ד ברור שהניצולים ע"י "מבצע אנטבה" חייבים לברך בשם ומלכות, ולא כהמחרפים ומגדפים, שאין לנו חלק עמהם "לא מהם ולא מהמונם" וד"ל.

שיחה ו': סיום מס' "ברכות" - "כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים מן העולם וכו'" והקשר למש"כ לפנ"ז "הרואה מקום שנעשו בו ניסים לישראל אומר ברוך וכו'" ושייכותו לתחלת המס'.

שיחה ז': קשר הנ"ל ל"נס" די"ט כסלו בעניני רפואה אין לדרוש אודות גודל היראת שמים של הרופא, אלא מצד פקו"נ צריך לבדוק במומחיותו ברפואה, וביאור בדיוק לשונו של ר' וועלוועלעל בריסקער בענין זה.

שיחה ח': אודות "מיהו יהודי" (שבעצם הי' צריך להקראות "מיהו בעל שכל...") ניתן את רשות הדיבור לר' חיים יהודה פלדי. כשסיים הנ"ל, אמר כ"ק אד"ש "הנ"ל עדיין "ירוק" והתבייש לומר בפירוש אודות הצורך בעזרה כספית, והרי נמצאים בארה"ב המצויינת בענינים אלו, ויה"ר שניפטר מכל הצרה ונזכה לביאת משיח".

שיחה ט': בקשר לי"ט כסלו - ר"ה לחסידות - יש לדאוג מיד אחר ההתוועדות שבכל מקום ומקום שנמצאים חסידים שימנו "משפיע" לעניני תומ"צ. וניתן בזה "כח המשלח" - נשיא דורינו".

שיחה י': אודות הדפסת "המשך תער"ב", שכ"ק אדמו"ר הקודם הפקיד אצלי גוף כתי"ק. ובודאי ידע שאעשה ממנו צילום - לכן הנני מציע להדפיסו ובאחריות כל החסידים, וכאו"א יתן "דולר" אחד עבורו (וכן עבור ב"ב), (כי נוגע כאן לדעת מספר החסידים המשתתפים) כהשתתפות בהדפסה, ומבקשים שלא יודפס בספר שום שם (לא של המגיחים,

שיחה א': סיבת ההתוועדות - "זוכרים" בגאולת אדה"ז שהיא גאולה כללית, "ונעשים" - בכל פעולותיו ועי"ז הגאולה השלימה.

שיחה ב': מהדגשת אדה"ז במכתבו שהגאולה היתה "לעיני השרים והעמים" - הוראה בענין קיום ז' מצוות בני נח, שאי"צ להיות ע"פ "הכרע הדעת" של האדם אלא ע"פ תורה שזוהי הדרך היחידה למנוע את מה שאירע בדורנו כו'. ללמוד מדברי יעקב לעשו "עם לבן גרתי" - שכדי להשפיע על גוי צריך להראות את היהדות בתוקף. הוראה לכל בעל מינוי ציבורי להדגיש שעבודתו היא ע"פ תורה כו'.

שיחה ג': לימוד ההוראה מהדגשת אדמה"ז במכתבו, שהגאולה באה בזכות אה"ק, שהיא מקומו של כאו"א מישאל, ובשלימות - בגאולה השלימה שתהי' ע"י העבודה עתה בחו"ל. ע"ד שלימות הארץ ואי מסירת חלקים ממנה לידי אוה"ע.

שיחה ד': מ"זכויות" בעל הגאולה - תקנת סיום הש"ס בכל שנה. "הדרך" על מס' ערכין (בקשר לסיפור אדה"ז ור' הלל מפאריטש ע"ד ק"ו במס' זו והפתגם שצריך להעריך את עצמו) - ביאור בענין שדה החרם וקישור תחלת המס' לסופה - לימוד בעבודת האדם - ע"ד גודל הזהירות בשמירת נכסיו של הקב"ה, ובמיוחד - אחריותם של ההורים לגבי חינוך בניהם ובנותיהם וכן בהערכת כחותיו להפצת המעינות.

שיחה ה': הוראת השיעור היומי בחומש "ויסוף הורד מצרימה" - תכלית הירידה היא העלי'. ביאור ענין הפצת המעינות שע"י תורת הבעש"ט בענין צמצום כפשוטו או שלא כפשוטו. חלוקת הש"ס והתעוררות ע"ד "מבצע חנוכה" וכל המבצעים.

תשמ"ב

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': הטעם שנוהגים, בכל פעם שמתאספים לזכרון מאורע מסויים, לספר את כל פרטי המאורע (למרות גודל יוקר הזמן וענין הדיבור וכו') - כי ע"י "זוכרים" (ודווקא בדיבור המתגלה בפועל באויר העולם) נפעל "ונעשים" במעשה בפועל. ע"י הזיכרון וההתבוננות בהענין די"ט כסלו (הגאולה מהמאסר עבור הפצת המעינות חוצה) נפעלת הוספה בפעולות דהפצת היהדות והתורה.

שיחה ב': הטעם שאדמה"ז מדגיש באגרתו ע"ד הגאולה דווקא את ענין ד"פדה בלום נפשי" (שלכן מובן שזהו הענין שהזמ"ג השייך לי"ט כסלו), כללות הענין דתומ"צ הו"ע השלום - חיבור ב' הפכים ד"אנכי ה' אלוקיך" ו"ארץ מצרים", בירור עניני העולם (שזהו כללות הענין דירידת הנשמה למטה בכלל, ותוכן הירידה לגלות בפרט), ולכן מדגיש אדמה"ז את ענין השלום, כי גאולתו קשורה עם כללות הענין דהפצת התורה והיהדות.

שיחה ו': סיום מס' קידושין, "צבי קייץ וארי סבל ושוועל חנוני". הקשר לתחלת המס' - "האשה נקנית בכסף שטר וביאה".

שיחה ז': ע"ד חלוקת הש"ס.

שיחה ח': ע"ד מבצע חנוכה וכל המבצעים.

קטע מי"ט כסלו: חוסר הערך של הסכמי 'קעמפ דייוד', איסור החזרת שטחים וכו'. ראי' ממדינת "טייוואן" שביטלו ההסכמים עמה.

תש"מ

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': ההתוועדות, ככל עניני תורת חיים, צריכה להביא למעשה בפועל שדוקא בו מקיימים רצון הקב"ה. אע"פ שהגאולה קשורה עם חב"ד - מוחין, בכ"ז תכליתה - המעשה, וע"ד כללות לימוד התורה שגדולתו היא - שמביא לידי מעשה. שיומשך על כל השנה עד לי"ט כסלו הבא שאז יוסיפו ביתר שאת.

שיחה ב': בפרשת הגאולה ישנם ריבוי ענינים והלימוד צ"ל ממ"ש בעל הגאולה עצמו דגאולתו היתה באופן ד"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ" וגם אוה"ע ראו קידוש שמו ית' וההוראה דעבודת כאו"א צ"ל ב"גאון יעקב" ו"אל יבוש מפני המלעיגים", והכח לזה, מהגאולה שלמעלה ממדוה"ג. הסברא ד"דיו שיפקיע את עצמו" ומפני חושך הגלות כו', לא ישפיע על העולם, היא בזמנים כתיקונם משא"כ בתקופתנו - המשולה לשריפה.

שיחה ג': במכתב בעל הגאולה נאמר שהגאולה היתה בזכות אה"ק. ומזה הוראה לכאו"א בעבודתו הרוחניות "מאך דא א"י" (מקור לזה במאירי) שבכוחו לעשות בסביבתו "ארץ שרצתה לעשות רצון קונה", בארוכה - ע"ד המצב באה"ק. אודות איסור החזרת השטחים ר"ל, והצורך לעמוד בתוקף נגד אוה"ע.

שיחה ד': הדרן על הש"ס. "תנא דבי אליהו כל השונה הלכות כו" ושייכותו לסיום התניא. בקו"א ע"ד לימוד הלכות, ולשיעור החומש. "ואביו שמר את הדבר" (כי כל עניני התורה שייכים זל"ז).

שיחה ה': ע"ד ה"תענית שעות" והכרזת הפרטים ע"י הרב "מרא דאתרא".

שיחה ו': העיקר בכהנ"ל - העבודה בפועל ועד לשלימות בעבודת התשובה המביאה את הגאולה השלימה.

שיחה ז': ע"ד המגבית.

תשמ"א

שיחת י"ט כסלו

שיחה ז': חלוקת הש"ס.

שיחה ח': ארגון כינוסי "צבאות ה'" בסמיכות לימי חנוכה, בהוספת פעולות מיוחדות הקשורות לימי חנוכה. ע"ד המבצעים ובפרט - מבצע חנוכה (המיוחד בכך שבו כל בני"ו נוהגים באופן נעלה עוד יותר מ"המהדרין מן המהדרין"). ע"ד ס"ת הכלליים. וע"ד המצב באה"ק - איש אינו רשאי לתת לאינם יהודים חלקי א"י שהקב"ה נתן לבני"ו, שלום אמיתי הוא עפ"י תורת אמת, ולא דיפלומטי של שקר. ע"פ הלכה יש לנהוג ע"פ חו"ד מומחי הביטחון, ולא כאותם המקבלים שוחד ופוסקים בניגוד להלכה. אוה"ע עצמם מצפים לשמוע מבני"ו את האמת, ולא באופן שמדברים אתם עתה. הטעות שבחתימת חוזה "קעמפ דייוויד" המסכן את ביטחון ישראל, אילו רצו יכלו להשיג "חוזה שלום" מבלי לוותר על עניני הביטחון.

שיחה ט': ע"ד ה'מבצעים' שעצם ההחלטה בזה פועלת את קבלת השכר.

תשמ"ג

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': התוכן מפגישה בין יהודים - "שלום עליכם" ו"עליכם שלום", ענין השלום. הכח לשלום" - ע"י התורה.

שיחה ב': הקשר המיוחד ד"שלום" להתוועדות זו. הפצת המעיינות חוצה, גם בעולם - באו"ה. הוראה מיוחדת מהקביעות. הוראה מזה שי"ט כסלו חל במוצ"ש - ילכו מחיל אל חיל. הוראה מפרשי" ר"פ וישב.

שיחה ג': "והי' גו' ובית עשו לקש" ולא לאפר. חיוב ההשפעה על או"ה, ליששכר וכ"ש לזבולון. דברי הרמב"ם (הל' מלכים פ"ח ה"י) בתוקפם גם בזמן שאין גר תושב נוהג. המצב בארה"ק - ועדת החקירה וכו'. הקשר דחיוב השפעה על או"ה לי"ט כסלו. קבלת עזרה מאו"ה בזמן הגלות מתוך "גאון יעקב". מבצע 'שלום הגליל' והשלכותיו, הכישלון בהסכמי 'דייוויד'.

שיחה ד': סיום הש"ס.

שיחה ה': מגבית.

שיחה ו': מבצעים, אהבת ישראל.

שיחה ז': חלוקת דולרים.

תשד"מ

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': בכל עניני תורה (כולל הגאולה די"ט כסלו) מודגשים שני הענינים - ענין ה"יושן" (חוזק ותוקף) וענין ה"התחדשות" ("כחדשים" עד "חדשים" ממש), ובשני הענינים ישנה הוספה משנה לשנה. חנוכה ענינו נס השמן, דקאי על רזין דרזין

שיחה ג': ההוראה מהדגשת אדמה"ז "הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ" - השפעה על אוה"ע לקיים ז' מצוות בני נח, החל מפעולות בענין השלום - שלילת הענין ד"איש את רעהו חיים בלעו", ע"י חינוך הנוער כדבעי. כדי למנוע השפעה שלילית על התלמיד בשעות שאינו בביה"ס (שע"י) נעשה אצלו "מלחמה" בין ב' נטיות) - על הנהלת בתי הספר לדאוג להנהגת התלמידים גם באותן שעות ע"י ארגון פעולות ופרסים וכו', וע"ד סיפור הגמרא על רב שמואל בר שילת (ר"ת שויתי ה' לנגדי תמיד) "והשתא נמי דעתאי עלויהו", ההשתדלות בענין החינוך היא הכנה לקיום היעוד "לתקן עולם במלכות שד-י".

שיחה ד': הענין ד"צבאות ה'" מתחיל אצל כאו"א בישראל מיד כשנולד. עפ"ז מובן חשיבות ענין החינוך באופן שיכלול את כל היום כולו (כנ"ל). כתיבת ס"ת לילדי ישראל, שע"י פועלים "להשבית אויב ומתנקם".

שיחה ה': הטעם שלא נהגו שכאו"א יכתוב לעצמו ס"ת או יגי' בו אות א' (אף שאין להקשות מדוע לא מצינו שבני"ו עשו כן מיד לאחר הציווי, כי לא נותר להם אלא להשלים את הס"ת שהיתה כתובה כבר) - וגם אלו שעשו כן לא עשו זאת מיד בהגיעם למצוות (דא"א לדחות זאת לאח"כ, כי חיוב הלימוד הוא מיד) - כי "לב ב"ד מתנה עליהם" שכאשר כאו"א עולה לתורה נחשב הס"ת לרכושו הפרטי (בדוגמת נטילת לולב), ועוד - שע"י ברכת התורה ה"ה מעיד על כשרות הס"ת. ע"ד מבצע ס"ת הכלליים.

שיחה ו': סיום מסכת ברכות בבבלי ובירושלמי. צ"ב החילוקים בסיום המסכת, בירושלמי "ורב שלום בניך", ובבבלי מוסיף "אל תקרי וכו' בשלום". בירושלמי בהמשך למאמר "אין לך אחד מישראל וכו'", ובבבלי - "ת"ח אין להם מנוחה כו'". צ"ב פלוגתת הבבלי והירושלמי אם חסידים ראשונים "תורתן משתמרת" בלבד (הבבלי), או "ברכה ניתנת בתורתן" (הירושלמי). הביאור ב"תלמידי חכמים" כמה מדרגות, ובירושלמי מדבר בכללות, ובבבלי מדבר בפרטות ב"תורתו אומנותו", רק ב"תורתו אומנותו" שייך "בונדך", ועי"ז נעשה שלום ח"פ (ביטול "מה"מ בשמונה"), כי ע"י הלימוד באופן שלמעלה מיהעולם נעשה בעה"ב על העולם. בלימוד זה רק משתמרת, כי לא שייך בו ברכה בלי יגיעה, לכן בירושלמי מדובר לפנ"ז ע"ד המעלה דקיום המצוות, ובבבלי מדובר על העבודה שלמעלה מהטבע - "אין להם מנוחה". זהו החילוק העיקרי בין הבבלי והירושלמי - בבבלי הלימוד הוא באופן ד"במחשכים הושיבני", ריבוי שקו"ט, ודווקא עי"ז הברור באופן נעלה יותר. הוראה מהנהגתו של רשב"י לאחר יציאתו מן המערה (שתיקן מקום שה' ספק טומאה) - ע"ד גודל הענין ד"אהבת ישראל". הוספה בענין השלום בעולם ע"י הוספה בלמוד התורה.

במיוחד בעניני מעשה בפועל, וכידוע הסיפור שהלך ביוהכ"פ בשעת התפלה לעזור ליולדת, כיון שהמעשה בפועל הי' חשוב אצלו יותר ממדרגת התפלה ביוהכ"פ. ההוראה לכאור"א - שככל שהוא שקוע בענינים נעלים ביכלתו לעסוק גם בדברים פשוטים. הוראה נוספת מהאמור - בענין ההשפעה על אוה"ע, גם יהודי שעסוק רק בעניני קדושה כו' עליו לפעול על הגוי, ואדרבה - כיון שאינו זקוק לו לפרנסתו, השפעתו עליו גדולה יותר. זהו ה"נסיון" שהקב"ה מעמידו בו. העסק בענינים האמורים מביא את הגאולה, שבה תתקיים בקשת יעקב "לישב בשלוה".

שיחה ד': סיום הש"ס. ב' הכללים בסיום - מסיימים בטוב, ומתכיפין התחלה להשלמה. סיום הש"ס במשניות - בענין השלום, ובגמרא - בענין ד"א"ת הליכות אלא הלכות". השייכות להתחלת הש"ס - כי ענין השלום שע"י התורה הוא ע"י ההלכות, ענין המצוות, וזהו הענין דק"ש - קב"ע מצוות. ב' כללים אלו בסיום מסכת ברכות, בבבלי - בענין השלום, ובירושלמי - בפסוק "וכל בניך גו'" (והטעם - כי בבבלי הוא ביתר פירוט, ועוד - כי להירושלמי אין צורך לסיים דוקא בדבר הנעלה ביותר). השייכות להתחלת המסכת - כי הענין דקב"ע שייך לביהכ"ס ובהמ"ד, שע"ז מדובר במאמר האחרון. ב' כללים אלו בסיום סדר זרעים. במשנה - ב"קודשי המקדש", והשייכות להתחלת הסדר - "לאכול בתרומתן", בירושלמי - "צדקתו עומדת לעד", והשייכות להתחלה כי בשניהם מדובר על ענין שהוא חיוב וענין שהוא סייג. הטעם שהירושלמי אינו מסיים בדבר טוב - י"ל שהסדר בירושלמי הוא "נזם קטן" ולא "זמן נקט". ב' כללים אלו בסיום הרמב"ם, התחלת ספר המדע וסיומו - שניהם בענין ידיעת ה', וכן סיום ספר "יד החזקה" כולו.

שיחה ה': אמירת "הריני מקבל" ו"אך צדיקים". חלוקת צדקה. **שיחה ו':** הטעם להתחלת המאמר בפסוק "זה היום תחילת מעשיך" (ולא "פדה בשלום") - כי התחלה זו מתאימה יותר לקביעות די"ט כסלו ביום ו'. ע"ד ה'מבצעים'. ע"ד תיקון חוק "מיהו יהודי" - לאחרונה הכריזו יהודים ש"לטובת היהדות אין צורך בתיקון הגזירה", ואינו מתבייש לפרסם זאת ברבים. ויה"ר שיחזור בו ויודה על האמת, ועי"ז יבוא גם השלום. **שיחה ז':** מבצע חנוכה.

תשמ"ה

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': "פותחין בברכה" בשם הוי' ("הוי' עמכם", "יברכך הוי'") - גילוי שם הוי' בכל עניני העולם, "אמת הוי' לעולם".

שבתורה (בחי' תענוג הבא לאחרי לחם ומים נגלה דתורה), ובשמן נעלה זה (שהי' מונח בחותמו של כה"ג) השתמשו כדי להאיר את העולם, וזהו הענין די"ט כסלו - הפצת המעיינות (רזין דרזין שבתורה) חוצה. ביאור החידוש דאדה"ז בהפצת המעיינות חוצה, ב"חוצה" כפשוטו דאף שגם לפנ"ז הי' לימוד פנימיות התורה פועל על כל הדור, הרי פנימיות התורה עצמה היתה רק במקומות מסויימים, והחידוש דאדה"ז הוא, שבגלל התגברות חושך העולם יש להביא את המעיין עצמו "חוצה" (כמשל בן המלך), וב"חוצה" שבאדם - שפנימיות התורה תחדור בהבנה והשגה עד למעשה בפועל, "יתפרנסון", ועי"ז גם לימוד נגלה דתורה יהי' חדר ברגש זה. שייכות הענין ד"מעלין בקודש" (שישנו הן בי"ט כסלו והן בחנוכה, כנ"ל ע"ד השייכות ביניהם) להפצת המעיינות חוצה, הכח לחגוג באופן ד"מעלין בקודש" הוא ע"י הגילוי שיהי' לעת"ל, שלמע' מההגבלות דזמן ומקום. ההוראה בפועל, החלטות להוספה בלימוד פנימיות התורה ובהפצת המעיינות.

שיחה ב': הביאור בזה שאדה"ז מאריך במכתבו בקשר להגאולה ע"ד פעולת הגאולה על "כל השרים וכל העמים" (למרות שהמכתב נכתב ליחידי סגולה ומבוארים בו ענינים נעלים כו'), ובאופן המובן לכאור"א. הגאולה הפרטית דכאור"א צ"ל לא רק בעניני תומ"צ, אלא גם ב"כל מעשיך" ו"כל דרכיך". נוסף לזה צ"ל התעסקות בקידוש שם שמים אצל אוה"ע, כולל השפעה עליהם לקיים שבע מצוות בני נח (וכפסק הרמב"ם בזה). הטענה שפסק הרמב"ם אינו אמור בזמנו מופרכת (!) כי זאת התורה לא תהא מוחלפת, ובפרט דברי הרמב"ם שנאמרו ברוה"ק וכוללים סודות התורה. הטעם שבעבר לא ראו שיעסקו בקיום הלכה זו כי לא היתה אז האפשרות לכך, משא"כ עתה (ואדרבה - בדורנו נעשה הקשר עם אוה"ע הדוק יותר, ויש לנצל זאת להשפעה עליהם). לאמיתו של דבר היו שעסקו בכך גם בעבר. הטוענים "קשוט עצמך ואח"כ וכו'", טוענים כך גם בנוגע ליהודים. הכרת אוה"ע שנס הגאולה הי' "מאת ה'" (ולא "אלקים") - מעין לעת"ל, כאשר "ונגלה כבוד ה'", ולכן האריך בזה אדה"ז כ"כ, כי ההכנה להגילויים דלעת"ל היא ע"י מעשינו ועבודתנו עתה בענין זה. רגע של שתיקה. לטענה של כמה מבני' שהדבר נוגד את החוקה, ראשית, מה נוגע להם כ"כ החוקה, ושנית - אין בזה סתירה לחוקה, כי זהו רגע של שתיקה בלבד, וכל ילד ינצלו כהוראת הוריו, והדבר ישפיע עליו לטובה. כיון שהיתה פריצת דרך בענין, יש לנצל זאת עתה ההתעסקות בענינים האמורים פועלת שלום בעולם, ומיד אחרי החלטה לפני התחלת ההתעסקות עצמה.

שיחה ג': כל רבותינו נשיאינו מסרו נפשם על ענין החינוך (שהוא יסוד עיקרי בהבריאה), ובזה גופא ב' אופנים - חינוך ע"י דיבור, וחינוך ע"י מעשה בפועל, המיוחד באדה"ז - שעסק

הדברים בב"ד מתברר מה נגזר על הניזק מן השמים. "שור תם" ו"שור מועד" בעבודת האדם - בנוגע למצבה של נפש הבהמית, וה"חזרה" למצב של "תמות" (אפילו אחרי שנעשה "מועד") - ע"י תשובה, בשעתא חדא וברגע חדא.

שיחה ה': חלוקת הש"ס, וענין הצדקה.

תשמ"ז

שיחת י"ט כסלו

אודות הזהירות בשמירת היולדת (וגם) בבית הרפואה - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א

שיחה א': (א) ההתוועדות היא זכר לדבר "ישן" ואעפ"כ היחס הוא ב"חדשים" בדוגמת כל המועדים - ובהדגשה יתירה בנוגע ל"י"ט כסלו, כי צ"ל "יפוצו מעינותיך חוצה" בהוספה משנה לשנה (ב) שייכותו העצמית של כאו"א מישראל ל"י"ט כסלו והנתינת כח להוסיף בתורת החסידות, עד למעשה בפועל.

שיחה ב': השייכות דימי החנוכה ל"י"ט כסלו ועד שהם המשך גלוי — "כליא ריגלא דתרמודאי" בהמשך להפצת המעיינות חוצה, והשפעה דימי חנוכה על י"ט כסלו — התחלת ההכנות לפעולות דחנוכה.

שיחה ג': שייכות נוספת בין י"ט כסלו וחנוכה - בנוגע להשפעה על אוה"ע, וההוראה - בנוגע להנהגת מדינה זו, ונתינת תודה על הסיוע ב'פירסומי ניסא'.

שיחה ד': (א) מקביעות י"ט כסלו ביום ראשון הסמוך לשבת שבו לא היו אנשי משמר מתענים, לומדים ע"ד מעלת הגוף של כאו"א מישראל - "גופא דילהון קדישא" (ב) ענינם של ארבעת השומרים (בשיעור היומי ברמב"ם) - בעבודת האדם (ג) לימוד משנת השמיטה בענין קיום ז' מצוות בני נח (ד) חלוקת הש"ס ו"סיום" על ששה סדרי משנה בענין השלום (ע"ד "פדה בשלום נפשי") ביאור הקשר דמשנה האחרונה בש"ס למשנה הקודמת - פלוגתת בייש וב"ה בחלות דבש וביאור ה"לשיטתייהו" דב"ש וב"ה - "בכח" ו"בפועל" - והקשר להתחלת הש"ס (ה) סיום ההתוועדות בחלוקת שטרות לצדקה והתעוררות ע"ד בניית בתי חב"ד ו"עשה לך רב".

תשמ"ח

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': פתיחה בברכה - ע"י אמירת תורה, חזרת מאמר נשיא דורנו מחג הגאולה שנדפס עתה מחדש

שיחה ב': סיום מס' ברכות - "אר"א כו' אל תקרי בניך כו", הדגשת מעלת ה"בפועל", פלוגתת ב"ש וב"ה אי אזלינן בתר בכח או בתר בפועל רק במקומות ספורים, ברוב דיני התורה המעשה הוא העיקר; שלימות ענין הברכה - "מאה ברכות"

שיחה ב': הקשר עם ענין הגאולה - גאולה פרטית עי"ז שמגלים את מציאותו האמיתית, ענין הגאולה בעבודה בנפש האדם. הגאולה די"ט כסלו, ובאופן ד"פדה בשלום".

שיחה ג': השפעתה של הגאולה "בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך", וההוראה בימינו - השפעה על אוה"ע לקיים ז' מצוות בני נח. "רגע של שתיקה" בבתי הספר.

שיחה ד': "פדה בשלום נפשי" בעבודת כאו"א מישראל - "העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור".

שיחה ה': סיום הש"ס - "לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות", ו"לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום" - התחלת הש"ס בענין דק"ש, "הוי' אחד" - פעולת האחדות מצד וע"י ריבוי והתחלקות - ז' רקיעים וארץ וד' רוחות השמים. הקשר עם פרשת השבוע - "ויקנאו בו אחיו", "קנאת סופרים תרבה חכמה". שיעור היומי ברמב"ם (סוף הל' טומאת אוכלין) - מעלת הפרישות, עד שגורמת להדמות בשכינה.

שיחה ו': חלוקת הש"ס, מגבית צדקה, וחלוקת דולרים. שיעור חומש היומי - מעלתו של יוסף שהי' "איש מצליח", "יפה תואר ויפה מראה" - בעבודת האדם. מבצע חנוכה ושאר המבצעים.

תשמ"ו

שיחת י"ט כסלו

שיחה א': י"ט כסלו - ראש השנה לחסידות, ובאופן דגילוי והמשכת - "אור חדש עליון יותר", ולכן, יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה.

שיחה ב': מבין ריבוי הענינים בי"ט כסלו, עד לריבוי באופן ד"אין סוף" - יש להתחיל בהוראה מאגה"ק הראשונה ע"ד הגאולה, שבה מודגש "פדה בשלום נפשי", שגם במצב של גלות - הדורש פדי' - יש לעסוק בכל עניני העבודה די"ט כסלו תוך כדי ההבטחה ד"פדה בשלום". פעולת הגאולה אצל "כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך", ובימינו אלו - השפעה על אוה"ע "לקבל מצוות שנצטוו בני נח".

שיחה ג': הוראות נוספות באגרות קודש של בעל הגאולה (שנרמזו באגה"ק הראשונה) - ג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח. לגמור את הש"ס בכל שנה ושנה - תורה, "יגמור בכל שבוע תמניא אפי שבתהלים קי"ט" - תפלה, וצדקה - "היא שעמדה לנו כו". וההוראה - להוסיף בענינים אלו באופן שלמעלה ממדידה והגבלה. בסיום הש"ס (בגמרא) "כל השונה הלכות... הליכות עולם לו", ובתחלתו "מאימתי קורין את שמע בערבית" - מודגש כללות ענין התורה - ש"נתינתה לעשות שלום בעולם".

שיחה ד': שיעור היומי ברמב"ם, "המודה בכל קנס מן הקנסות פטור" - מכיון שכל עיקר התשלום אינו כדי למלא חסרונו של הניזק, כי אם קנס על המזיק, ובנוגע לניזק - ע"י מסקנת

י"ט כסלו ר"ה לחסידות - הפנימיות דר"ה שענינו "תמליכוני עליכם", "מלך על כל הארץ", כפי שמתגלה בפועל ע"י הפצת המעיינות חוצה עד לחוצה שאין חוצה למטה ממנו; השייכות לפרשת וישלח - בהקדם הביאור שספר הישר כולל כל סדר העבודה דבנ"י, תכלית ומטרת הבריאה; הציווי והנתינת-כח לעבודה ואופן העבודה (מבראשית עד תולדות).

שיחת י"ט כסלו

קביעות י"ט כסלו ביום ראשון - "יום אחד" מעוררת על העבודה להחדיר את האחדות (ועד ל"יחיד" בכל המציאות). בקביעות זו י"ט כסלו הוא התחלת השבוע דימי חנוכה, וממילא - התחלת העבודה בבירור ז' המדות (כנגד ז' קני המנורה). התעוררות ע"ד עריכת התוועדויות בהמשך היום די"ט כסלו והסיום בצדקה.

תנש"א

ש"פ וישלח, י"ד כסלו (מוגה)

וישלח יעקב מלאכים - לאחר סיום עמדתו בבית לבן לפני חזרתו לא"י; הקשר (הפנימי) דפ' וישלח להפטורה - בירור האומות; "ועלו מושיעים בהר ציון גו"; הקשר לסיום הפרשה - מגדיאל היא רומי" (רש"י); המשך הפרשיות ויצא, וישלח, וישב - ג' שלבים בעבודת יעקב אבינו, והקשר לחודש כסלו; התעוררות ל"אראנו נפלאות דיקע" התוועדויות בי"ט כסלו.

ש"פ וישב, כ"א כסלו (מוגה)

השייכות די"ט כסלו לשבת פרשת וישב; תוכנה של פרשת וישב: (א) "וישב יעקב" - ישיבה בשלוח דיעקב, (ב) "אלה תולדות יעקב יוסף" - ההוספה בהישיבה בשלוח בפרשתו של יוסף, (ג) לידת פרץ - הוספה בשלימותה באופן של פריצת גדר, "פרצת עליך פרץ"; ג' שלבים הנ"ל בשייכות לי"ט כסלו: (א) יפוצו מעיינותיך חוצה בזמנו של רבינו הזקן (השלישי שבאבות החסידות) - "וישב יעקב", (ב) ההוספה בהפצת המעיינות חוצה ע"י יוסף שבדורנו - "אלה תולדות יעקב יוסף", (ג) השלימות בזה באופן של פריצת גדר - "פרצת עליך פרץ"; הדגשה יתירה בכל זה בשנה זו - קצ"ב שנה לחג הגאולה י"ט כסלו (תקנ"ט - תנש"א); הוראות בפועל: להוסיף בלימוד והפצת תורת החסידות ודרכי, וכן נגלה דתורה, ובפרט חלוקת הש"ס, ובכל ג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח - באופן של פריצת גדר; פעולה נמשכת בכהנ"ל, ובפרט בימי חנוכה.

תשנ"ב

ש"פ וישלח, ט"ז כסלו (מוגה)

קביעות י"ט כסלו בחצי החודש שהלבנה מתמעטת (דלא ככל הימים טובים), כי דוקא בחצי חודש זה הלבנה מתקרבת אל

שיחה ג': שיעור חומש היומי - "ויהי (יוסף) איש מצליח", ענין ה"הצלחה" בתורה - "יפוצו מעיינותיך חוצה"

שיחה ד' : (א) שיעור תחלים החדשי - התחלתו וסיומו ושייכותם לי"ט כסלו (ב) שיעור היומי ברמב"ם - "כל החשוד על השבועה אין משביעין אותו" (הל' טוען ונטען רפ"ב), וההוראה בקירוב רחוקים

שיחה ה': (א) זירוז על ענינים שהזמן גרמא - (1) להרבות בשמחה בימי חנוכה, (2) הדלקת נ"ח בפתח חדרי הילדים (ב) ניגונים, וחלוקת צדקה

ש"פ וישב, כ"א כסלו

1. הקשר די"ט כסלו וחנוכה, הפצת המעיינות דפנימיות התורה (שמן) חוצה, ובפרט ע"י יוסף שבדורנו, שחידש הפצת המעיינות חוצה גם בשבעים לשון ("הורד מצרימה" והשייכות לפ' וישב - שע"ז באים לשלימות הגאולה. 2. הוראות בקשר לימי חנוכה: (א) הדלקת נ"ח גם בפתח חדרי הילדים. (ב) דמי חנוכה בכל א' מימי חנוכה. (ג) הקהל ושמחה.

(ב) הוספה: ביאור סיום רוב הפרשיות שבזהר בכתוב. "ברוך ה' לעולם אמן ואמן" - הקשר לגאולה העתידה הבאה ע"י ספר הזהר.

תשמ"ט

שיחת יום א' פ' וישב, אור לי"ט כסלו

ר"ה לתורת החסידות ודרכי החסידות ממשיך חיות בכל ימי השנה. על כאו"א מוטל חוב קדוש לעסוק בהפצת המעיינות חוצה. וכן מוטל החוב על המקבל, דלא הביישן למד. ענין שהזמן גרמא - לימוד ההלכה יומית שבלוח "היום יום". בהתחלתו הובא פתגם שיי"ט כסלו ממשיך מבחי פנימיות ועצמות או"א"ס. חלוקה לצדקה משולשת בקשר לפדה בשלום וכו'.

שיחת יום ב' פ' וישב, י"ט כסלו

הגאולה וההתוועדות של י"ט כסלו הי' לפנות ערב. השנה היא מאה ותשעים שנה מי"ט כסלו בפעם הראשונה - תקנ"ט - תשמ"ט, ומורה על השלימות של י"ט פעמים עשר. הוראה: לעשות שטורעמדיקן פארברענגענישן של תורה תפלה וצדקה בכל מקום. מתאים לר"ה לתורת החסידות ולדרכי. להמשיך ההתוועדות לימי החנוכה. השתתפות ע"י חלוקת דולרים לצדקה.

תש"נ

ש"פ וישלח, ערב י"ט כסלו (מוגה)

חלק ט"ו

וישלח - י"ט כסלו (שיחה ב'): תיווך ב' פירושים (אגדת בראשית פמ"ה וכן בפרש"י) בפסוק "כי במקלי גו" (לב. יא): ביאור באגה"ק (סי' כ) ד"ה קטונתי אודות מדת השפלות דייעקב.

וישלח - י"ט כסלו (שיחה ג'): ב' פירושים ב"ויותר יעקב לבדו" (לב, כה): "נשתיר על פכין קטנים" (חולין צא. א) או "מה הקב"ה כתוב בו ונשגב ה' לבדו אף יעקב כו" (ב"ר פע"ז, א); יפוצו מעינותיך חוצה - באורייתא, ישראל ועולם.

הוספות: (י"ט כסלו) מעלת התוועדות חסידים / ענין "ראש השנה לחסידות" והשפעתו על כל השנה / מעלת התוועדות די"ט כסלו: שלום וקירוב הלבבות; הפצת המעיינות / טובה פעולה אחת מאלף אנחות / סגולת ר"ח כסלו וי"ט כסלו / חודש כסלו - כנגד סיון; סגולת י"ט כסלו / "הפצת מעיינות חוצה" כאופן של "העמדת פנס" בחוץ / הפצת חסידות חב"ד / ביקורים במוסדות חב"ד: הפצה בעיתונים ורדיו / בכל שנה אפשרות חדשה להוסיף בעניני י"ט כסלו / ע"ד ההצעה "להקליט דברי התעוררות" ע"מ לשדרם ביום זה / הפצת ספרי חסידות / עבודת צעירי אגודת חב"ד - מלחמת תנופה בדרכי נועם / הכרח ניצול ימי סגולה אלה בהפצת המעיינות / חלוקת הש"ס לא רק לאנ"ש ועשיית פינת "ליובאוויטש" במחנו / ע"ד אגה"ק סימן א' שנכתבה בג' פעמים (סה"מ תש"ח ע' 170) / מברקים להתוועדות די"ט כסלו.

(י"ט כסלו - חנוכה) הקשר ביניהם - שמן זית למאור, מאור שבתורה / בענין התחזקות בשיעורי תורה והקשר לימים אלה / כליא ריגלא דתרמודאי ע"י הפצת פנימיות התורה / "גיוס" כל מי שמסוגל בעבודת ההפצה מפני דרישת השעה.

חלק כ'

וישלח - י"ט כסלו: קטונתי גו' שמא נתלככתי בחטא (פרש"י לב, יא) ואגה"ק ס"ב.

י"ט כסלו א': ביאור שיחת אדמו"ר מהורי"ץ (תש"ה ע' 50) - המשל דגחלים ומרגליות.

י"ט כסלו ב': קשר גאולת אדה"ז ליום השלישי, ולהדפסת התניא - תושב"כ של תורת החסידות.

הוספות - שיחות: (שיחת יט"כ תשמ"ב) עריכת מסיבות חנוכה לילדי ישראל; מבצע חנוכה ושאר המבצעים; אחדות ישראל ע"י הצטרפותם בספרי תורה.

הוספות - מכתבים: (י"ט כסלו) מברקים לי"ט כסלו / הטעם שקורים לתורת החסידות בשם "חסידות" / משלים שבתורת החסידות / ההכרח בעבודת האדם באופן ד"עשה לך רב וקנה לך חבר" / ר' ברוך אבי אדה"ז: ההכנה ליחידות הראשונה:

השמש, עצם המאור שזהו עילוי ולא העלם; הרמז בחודש כסלו שהוא השלישי דחדשי החורף; הקשר לפי וישלח - סיום עבודת הבירורים, ולפ' וישב, ישיבה בשלוח, הקשר עם העבודה דנשיא דורנו במדינת צרפת (הנזכרת בהפטרה) בגימטריא 770, אותיות "פרצת", והקשר לשנת "נפלאות בכל"; ההוראה ע"ד עריכת התוועדות.

מוצאי י"ט-כ' כסלו ביחידות כללית (מוגה)

השלימות המיוחדת בענין "פדה בשלום נפשי" שבי"ט כסלו דשנה זו, ובמיוחד בקשר לימינו אלה, ימות המשיח.

לקומי שיחות

חלק א'

י"ט כסלו: פירוש אדה"ז בפסוק "ויאמר לו איכה" שאמר להשר בהיותו במאסרו וההוראה מזה (סי"ג) כסלו חודש השלישי - זמן גילוי פנימיות התורה כחודש סיון זמן מ"ת - (סט"ז).

חלק ג'

י"ט כסלו: י"ט כסלו איז דער ברית" (של חסיד) (ס"א) הסיפור דקול ילד בוכה וההוראה ממנו (801).

חלק ד'

הוספות: ביאור לשון אדמו"ר נ"ע אודות ר"ה לחסידות והחידוש דהפצת מעיינות הבעש"ט ע"י חסידות חב"ד.

חלק ה'

י"ט כסלו: ביאור פתגם אדמו"ר הזקן (לקו"ד ח"א ע' 58) "זה היום יוקבע למועד תמידי": מעלת ה"תמידיות" שבחג הפסח לגבי שאר מועדים, ודוגמתה בי"ט כסלו.

הוספות: הכרח עריכת התוועדות בי"ט כסלו להפיץ המעיינות חוצה / ביאור ג' הפרטים (א) יפוצו (ב) מעיינותיך (ג) חוצה / תכלית ירידת הנשמה למטה: עבודת ה' בשמחה / המקור לתואר "חג החגים" על י"ט כסלו / ביאור בד"ה פדה בשלום תשכ"ז: טעם חלוקת ג' הקוים לב' - (א) תורה וגמ"ח (ב) תפלה; טעם ההדגשה "כל העוסק כו", דקאי על האדם העוסק / ביאור לשון שיחת י"ט כסלו תש"ט: חסידות איז ארייגטראגן סדר אין בלתי סדר וכו' / הקשר די"ט כסלו וחנוכה; ענין מעות חנוכה; מעלת הצדקה.

חלק ו'

וישלח - י"ט כסלו: וישלח יעקב מלאכים - מלאכים ממש (רש"י).

הוספות: י' - י"ט כסלו / י"ט כסלו / י"ט כסלו - חנוכה.

דברים שהם היפך השכל / בדורנו זה "החלש יאמר גבור אני" ועי"ז מגלה הכחות הנעלמים / תכנית לארגון נשי ובנות חב"ד בארה"ק (תשי"ב) / הוראות לארגון נשי חב"ד בלונדון (תשי"ג) / אופן העבודה עם נשים צ"ל כמו "אמירה רבה", מן הקל אל הכבד / חיוב נשים בלימוד החסידות / עבודת הפצת המעיינות צ"ל כמו "בעל עסק" שזהו עסקו.

(י"ט כסלו - חנוכה) מעלת תלמידי תומכי תמימים וההוראה מנרות חנוכה / הנחת אבן פינה לביכנ"ס חב"ד ות"ת בבני ברק בין י"ט כסלו לחנוכה / הקשר דחנוכה לי"ט כסלו.

חלק כ"ה

י"ט כסלו: ביאור באגרת אדה"ז שע"י גאולתו נתקדש שם שמים "בעיני כל השרים וכל העמים" והשייכות להגאולה די"ט כסלו.

וישב - י"ט כסלו: ההשוואה בין מאסרו (וגאולתו) של אדה"ז למאסרו של יוסף הצדיק ע"פ מאמר המדרש (ב"ר פפ"ד, ב) "יוסף הורד מצרימה - כבשון . . שלט בהון"; ביאור שני החידושים בשער היחוד והאמונה - התהוות בכל רגע וצמצום אינו בפשוטו.

הוספות: מברק תשד"מ, תשמ"ה, תשמ"ו, למשתתפים בהתוועדויות תשד"מ, תשמ"ה, תשמ"ו, / "פותרחין בברכה" / גאולה מבלבולים.

חלק ל'

י"ט כסלו: ביאור הסיפור ע"ד רבינו הזקן במאסר, שהקטרוג עליו הי' על שאומר דברי חסידות הרבה ובגילוי (וההבדל בין זה לסיפור דומה בימי המגיד): ביאור דברי האריז"ל ש"מצוה לגלות זאת החכמה" (הובא באגה"ק סכ"ו), אף שמצינו בחז"ל כמה תנאים והגבלות באופן גילוי חכמה זו (חגיגה יא. ב ואילך. רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ב. פ"ד הי"א ואילך).

הוספות (י"ט כסלו) טעם שאין אומרים תחנון בי"ט כסלו / תשובה להערות במכתב (הנדפס בלקו"ש ח"ה ע' 434) / קביעות עתים בלימוד פ' השבוע בס' תורה אור ולקוטי תורה / "יפוצו מעינותיך" — חסידות חב"ד דוקא; הכרח לימוד החסידות / הכרח לימוד החסידות בתקופתנו / ע"ד עריכת ליקוט מס' הזהר כמו "עין יעקב" / עבודת ה' כדבעי ע"י לימוד חסידות חב"ד / הכרח לימוד פנימיות התורה / שלילת הטענה שאין הכרח ללמוד פנימיות התורה / הכרח לימוד זה, בפרט במי שכבר למד בישיבה שבה לומדים פנימיות התורה.

(י"ט כסלו - חנוכה) הקשר די"ט כסלו לחנוכה / כנ"ל — והקשר למוסד חינוך / מעלת הדפסת מפתחות ללקו"ש. והקשר לימים אלה.

חלק ל"ה

העתקת תניא בכתב יד לסגולה / התעסקות בהפצת המעיינות / הכרח לימוד החסידות בזמננו / פירסום דברי האריז"ל שבדורותינו מצוה לגלות זאת החכמה / הכרח קביעת עתים בלימוד פנימיות התורה בזמננו / אי אפשר לדעת התוצאות "בלבו של חברו" מעבודת הפצת היהדות / ענין דביקות בצדיק; הכרח לימוד החסידות: מקרב הגאולה / לימוד החסידות ברבים / שנת המאתיים להסתלקות הבעש"ט / התנהגות בדרכי החסידות בגלוי / כמה אופנים (דרגות) בטענה שהאדם הוא "יהודי בלב" ובזה יוצא י"ח / סדר לימוד בחסידות - במקום שלבו חפץ / לימוד חכמת הקבלה בדורנו ע"פ תורת החסידות: אזהרת הבעש"ט ע"ד לימוד הקבלה; אם הרמב"ם למד קבלה / מעלת ישיבה שלומדים בה פנימיות התורה / חסידות היא נחלת כל עם ישראל / מחנך חסיד צריך להשפיע אור החסידות במחונכיו / "מעלין בקודש" בלימוד החסידות / לימוד תורת החסידות צ"ל "כמאן דבעי לי' למיעבד"; גילוי פנימיות התורה בתורת החסידות דוקא / סדר לימוד בתורת החסידות לתלמידי ישיבה / לימוד התורה-אור והלקוטי-תורה דפרשת השבוע מדי שבוע בשבוע / השתתפות בהתוועדויות אנ"ש / דברי תורה בהתוועדות חסידית / חזרת תניא בע"פ / מנהגי יום הולדת: תניא בע"פ; התבוננות בחסידות / חזרת דא"ח בע"פ / התועלת בחזרת דברי חסידות בבתי כנסת / ההכרח בדבר / אופן לימוד דא"ח עם הזולת: ההתעסקות בעבודה פנימית / עבודת צעירי אגודת חב"ד / הפצת המעיינות חוצה בין היראים וחרדים / הכרח ההתעסקות בהפצה בזמננו / החילוק בין מוסר לחסידות / אופן עבודת ההפצה בארה"ק / הכרח מסירת הרצון על עבודת ההפצה: הפסק הופעת "הקריאה והקדושה"; משפיעים בארה"ק המדברים בלה"ק / הכרח השתתפות ה"חוצה" בהתוועדויות חסידיות / אין להסתפק ב"חרישה" ו"זריעה" אלא לעסוק בכל המלאכות עד שתהי' הצמיחה ועשיית הפירות כדבעי / כמה דרגות ב"חוצה" / "אין חבוש מתיר עצמו" לא שייך בענין הפצת המעיינות / הכרח ההתעסקות בהפצה / הכרח ומעלת הפצת ספרי חב"ד / זכותו הגדולה של המפיץ מעיינות / עיקר התוצאה מחסידות - מעשה עיקר / לימוד חסידות ברדיו / אופן העבודה שצ"ל בארה"ק / הנחיצות להתעסק בעבודת ההפצה ולא לחפש אמתלאות וכו' / בכל ענין יד החסידים על העליונה, העסק בהפצה מביא הצלחה בעניניו הפרטיים / קביעות שיעור תניא בבתי כנסת בירושלים; ההוראה ממרז"ל "אי אפשר לעולם בלא בורסי כו" / שלא להתחשב באלה המפריעים להפצת המעיינות / שני אופנים בתקיפות נגד המנגדים - מלחמה או דרכי נועם / העסק בהרחבת המוסדות יביא לסילוק כל הטרדות / הוראה באופן ההתייחסות למנגדים / ההתעסקות בהפצה יחד עם עבודה עם עצמו, מתוך התחשבות בבריאות הגוף; לא לעשות

נגד שינוי הלוח ע"י או"ה (באופן המהרס עניני יהדות), והלימוד ע"ז מחנוכה וי"ט כסלו / הצד השווה שבנס חנוכה וי"ט כסלו / ימים שבין י"ט כסלו וחנוכה — מסוגלים לקביעת שיעור בחסידות והליכה בדרכי' / עבודת נשי חב"ד בג' הפרטים ד"פוצרו", "מעיינותיך", "חוצה". והקשר לחנוכה / מכתב לדינער דתומכי תמימים: הקשר לב' הימים; ג' הפרטים שבחנוכה — "נר מצוה". "מוסיף והולך", "על פתח ביתו מבחוץ" / מטרת נר חנוכה להגיע ולהשפיע גם על המורדים בה'. ושייך במיוחד למחנכים / הסברת תפילת ועל הנסים ע"פ עיקרי תורת חסידות חב"ד: ניצול ימי הסגולה על הפצת המעיינות / כסלו הוא חודש סגולה לנסים דנשמה ודגוף / בטחון בה' ובפרט בימי סגולה אלה, בחודש כסלו החודש החסידי / שלילת העצבות בתכלית; בפרט בימים אלה.

אגרות קודש

חלק א: רי (בחדש השלישי של חורף גילוי אור החסידות ביום השלישי ע"י שני-אור).

חלק ד: סו (הילולא של הה"מ גאולת אדה"ז. סידור התוועדויות). **פא-ב** (שייכות למעמד).

חלק ח: נא (מסוגל שפני' ועצמות א"ס יאיר כו'). **פג** (ר"ה בלימוד ודרכי החסידות). **קא** (ההתוועדות בכפ"ח).

חלק ט: קכז (גם חסידי פולין חוגגים אותו).

חלק י: רג (בשו"ת מן השמים: יום בשורה). **רמ-מא** (הטעם שנק' חג החגים). **רנ** (הגאולה בעת אמירת פדה בשלום). **רפז** (ר"ה לחסידות) **רצא** (ברכת כוח"ט).

חלק יב: קטז (גאולתנו ופדות נפשנו כו'). **קמה** (לשנה טובה בלימוד החסידות כו'). **קמו** (פדה בשלום ע"י כי ברבים). **קמט** (כנ"ל - קמה). קעח (ר"ה לחסידות - ולא תחלת). **רו** (כנ"ל - קעח). **ריד** (כנ"ל). **ערב** (מספר י"ט).

חלק יד: קו (החגיגה פומבית לא במוצש"ק שלא לגרום כו'. תכנית לחגיגה). **קעד** (זה היום תחלת מעשיך כו'). **קצט** (ר"ה לחסידות). **ריח** (ר"ה לחסידות). **רסז** (כנ"ל). **ער-רעא** (בכפ"ח). **שא** (בכפ"ח). **שיד** (ר"ה לחסידות).

חלק טו: עב (התוועדות).

חלק טז: צ (ר"ה לחסידות). **צד** (כנ"ל). **קד** (כנ"ל). **קז** (ההתוועדות בכפ"ח). **קיג** (הכנת התל' להתוועדות יט"כ). **קטו** (ר"ה לחסידות). **קעז-ט** (ר"ה לחסידות). **קצא** (כנ"ל). **רכו**

הוספות: (י"ט כסלו) ביאור הברכה "לשנה טובה בלימוד החסידות וכו'" שאינה סתירה למרז"ל שבראש השנה נכתב ונחתם האדם על כל עניניו, מדוע אין כיו"ב בחגה"ש זמן מ"ת; ביאור השם "חג החגים"; מקור השמועה שהגר"ח מבריסק והגר"ע מוילנא התייחסו בכבוד לי"ט כסלו ושנק' ר"ה לחסידות / הלימוד ביט"כ צ"ל בתורת בעל הגאולה, וגם להפיץ מעיינותיו / ברכה ועידוד למתוועדים ביט"כ / חלוקת הש"ס ואמירת תמניא אפי שבתהלים / התוועדות י"ט כסלו בכפר חב"ד גם עבור אלה שבגדר "חוצה" / מעלת ההתוועדות של ציבור בי"ט כסלו ובפרט מתוך שמחה / הכרח התוועדות ביט"כ / מענה למי שמתלבט אם ההכנה והצלחת ההתוועדות היתה כדבעי / זמן סגולה להחלטות טובות / שלילת השתתפות במסיבה לכבוד רב קונסרבטיבי / ענין ה"מעמד" ומעלתו: שיטת כל נשיאי חב"ד שמסרו נפשם לטובת כל יהודי / סידור החשמל בכפר חב"ד והרמז בזה לי"ט כסלו: חשיבות הפרט: תניא ראשון שנדפס בחצי כדור התחתון / יום התחלת הפצת המעיינות באופן מיוחד / הכרח לימוד פנימיות התורה בפרט בארץ הקודש / "מצוה לגלות זאת החכמה" / הנסיון הראה שיש הכרח ללמד בישיבות גם מוסר או חסידות / מעלת לימוד חסידות בבית כנסת בעת רעוא דרעוין; מעלת מי שזכה ללמוד תורה ולקבל מאדמו"ר / סגולה לרפואת הבת — הוספה בהפצת חסידות חב"ד / לימוד פני' התורה צ"ל לא רק בבוקר אלא גם בלילה. וכמו בנגלה דתורה — למיגרס ולעיונא / הכרח לימוד תניא בכל יום / ביטול הספק "מי אני ומה אני" ללמוד חסידות; גניבה דד"ת — מותרת היא / לימוד ספרי קבלה - שהובאו בחסידות / אפילו אם לוקח מהחסידות רק החיצוניות ה"ז עדיף על לא כלום; להזדרז בהפצת המעיינות / ביטול מחשבות המבלבלות — ע"י לימוד החסידות / העדר לימוד החסידות מביא לקרירות במצוות / לימוד החסידות צ"ל בעיון ובהתבוננות וגם בחיות / מעלת המתייחס למשפחת אדמורי"ם; "חסיד מקצועי" הם שני הפכים; שלילת מעלת מי שלימד חסידות באופן ששינה את תוכנה לגמרי / טעמי המתנגדים לחסידות בטלו לגמרי בזמננו / בזמן הזה אין מתנגדים במובן הישן / שיטת חב"ד היא נחלת כל עם ישראל / שלא להתפעל ממנגדים המפריעים בהפצת המעיינות בין בני תורה, / ביטול ושלילת הטענה שדי לו להקב"ה בר"ן איש וכו' ואי"צ לעסוק בקירוב בל בני' / הבעת צער על רצון לבטל לימוד חסידות חב"ד בבית כנסת / מברקים למשתתפים בהתוועדויות הגדולות דיט"כ תש"נ / לאנ"ש — תש"נ / לאנ"ש — תנש"א: למשתתפים כו' — תנש"א / לאנ"ש — תשנ"ב: למשתתפים כו' — תשנ"ב.

(י"ט כסלו - חנוכה) ג' הענינים שבנס חנוכה — שמן טהור, מוסיף והולך, הארת החושך — בהפצת המעיינות / המלחמה

חלק כד: **לג** (נוסח הברכה: לשנה טובה בלימוד כו'). **לד** (התוועדות בכפ"ח). **לז** (התוועדות בשיכון חב"ד ירושלים). **מו** (התוועדות בכפ"ח). **נא** (כנ"ל). **רסט** (קשר יט"כ וחנוכה — שמן פני' התורה, וע"י מס"נ בא הנצחון).

רשימות

חוברת א. כב.

רמזי היום והמאורע דגאולת רבינו הזקן מבית האסורים בפטרבורג:

"שניאור" — ב' אור, הנגלה והנסתר, שמרומזים בב' השמות "מאיר" ו"אורי" כפי שנעשים שם א', תורה אחת. והמשכחה בעולם — "לזמן".

י"ט — מילוי (גילוי לזולתו, ובהעלם דוקא) שם מ"ה. בגימטריא גוי. מספר המשלים לעשרים.

ג' (היום בשבוע) — הכפל ד"טוב" דתורה, נגלה ונסתר.

כסלו — הג' מתשרי, כמו הג' מניסן — ששייך ל"אוריאל תליתאי", בעלי תשובה לעומת צדיקים.

פטרבורג — (בירור) תוקף המנגד לירושלים דקדושה.

בית האסורים — ישבו אברהם, יוסף, ר"ע ורשב"י. שייכותו לגלות, עיבור, והיציאה ללידה דפטר רחם.

(פעולת התוועדות יט"כ על כל השנה). **רמה-ו** (ההתוועדות בכפ"ח).

חלק יז: **כו** (ההתוועדות בכפ"ח).

חלק יט: **צב** (ר"ה לדא"ח). **ק** (ר"ה לדא"ח). **קיד** (בפי נשיאינו חג החגים). **קעט"פא** (ברכת לשנה טובה בלימוד החסידות כו'. חג החגים).

חלק כ: **סא** (לימוד בתורת בעל הגאולה והליכה בדרכיו)

חלק כא: **תיד** (ההתוועדות בכפ"ח).

חלק כב: (י-י"ט **כסלו**) **מב** (ימי הלידה והברית). **מט** (הצד השוה בהן). **נ** (כנ"ל).

(י"ט **כסלו**) **כז** (אגרת אדמו"ר מוהרש"ב — החג אשר פדה בשלום נפשנו כו'). **נא** (מברק להתוועדות י"ט כסלו בכפ"ח, מברק כללי). **עו** (המשתתפים בהתוועדות יט"כ, יט"כ וחנוכה).

שסח (התוועדות יט"כ בכפ"ח). **שעא** (הצד השוה דיט"כ וחנוכה). **שעב** (יום בשורה. כנ"ל). **שעה"ו** (ענינו להמשיך פנימיות התורה כו' — עפ"י אגרת אדנ"ע).

חלק כג: **מד** (הבשורה דהגאולה היתה כשאמר הפסוק פדה בשלום נפשי גו'). **מז** (ר"ה דתורת החסידות). **נא"ב** (גאולתנו דהגוף) ופדות נפשנו. כנ"ל — **מז**. **נג** (אגרת אדה"ז — לבלתי רום לבבם כו'). **נו** (כנ"ל — מד). **חצר** (כנ"ל — מד). **שב** (יום בשורה. צד השוה דיט"כ וחנוכה. התחיל עיקר ענין הפצת המעיינות חוצה).

מוקדש לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ולז"נ הרבנית הצדקנית נ"ע

